

Beleids- begroting

2026 - 2029

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl

5

Programmaplan

5.1	Hengelo in verbinding: langjarige koers, talentopgave en strategische agenda	36
5.2	Beleidsprogramma's	46

5.1 Hengelo in verbinding: langjarige koers, talentopgave en strategische agenda

5.1.1 Hengelo in verbinding

De vijf opgaven in de strategische agenda, we noemen deze 'Hengelo in verbinding', zijn: toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, toekomstbestendig sociaal domein, duurzame inrichting, wijkgerichte aanpak en de inwoner centraal. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) op peil houden en verder vergroten. Dat doen we door te focussen op onze sterkste kanten: onze aantrekkelijke bruisende gemeente en de groene technologische topregio. Ruimtelijke en sociale ontwikkeling komen samen in een toekomstgerichte aanpak, waarbij de inwoner centraal staat. Daarbij werken wij voortdurend samen met onze inwoners, ondernemers en partners. Ook maken wij met het oog op de toekomst en de landelijke woningproblematiek afspraken met het rijk. Zo houden wij de omgeving, de stad, buurtschappen en wijken vitaal en aantrekkelijk, met voorzieningen die passen bij de behoeften en identiteit van de omgeving, nu en ook in de toekomst. De talentopgave, de Jeugd(zorg) en de opgaven op het gebied van energie en warmte vragen daarbij extra aandacht.

Talentopgave

Het aantrekken, boeien en binden van jong talent en jonge gezinnen is daarom een van de grootste opgaven. We noemen dat de talentopgave. Er is sprake van een dubbele vergrijzing; het aantal ouderen neemt toe en tegelijkertijd worden deze ouderen ook steeds ouder. Als dit niet verandert moet meer werk gedaan worden door minder mensen. Daarnaast is het aantal inwoners tot 35 jaar dat vertrekt groter dan het aantal inwoners in deze leeftijdsgroep dat zich in Hengelo vestigt. Als we dus niets doen zijn er steeds minder Hengeloërs en Twentenaren die onze (innovatieve, technologische) maakindustrie laten floreren. En ook minder mensen om onze voorzieningen op het gebied van gezondheid, zorg, cultuur, sport, winkelen & horeca, recreatie & toerisme op peil te houden. We zetten fors in om talenten (knappe knoppen én gouden handen van de toekomst) en hun levenspartners meer en beter aan onze stad en regio te binden.

Jeugd(zorg)

Binnen het sociaal domein zijn er meerdere opgaven die onze aandacht vragen. Daarom heeft dit in Hengelo én regionaal in Twente prioriteit gekregen. De inzet op jeugd(hulp) is een opgave waar de kosten het hardst stijgen. De situaties zijn complex: meer grip is noodzakelijk. We doen dat door aan de ene kant passende hulp te bieden binnen de financiële middelen. Om aan de andere kant de jeugd - die de toekomst heeft - kansen te bieden en onderdeel te laten zijn én worden van onze opgaven.

Energie en warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

5.1.2 Talentopgave

Talentopgave	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Onderdelen talentopgave	Diverse programma's	Hanneke Steen (coördinerend), Sander Schelberg, Marie-José Lutikholt, Gerard Gerrits, Annemieke Traag, Benno Brand

Hengelo en Twente hebben een enorme potentie om een grote bijdrage te leveren aan de nationale opgaven (innovatie, economie, woningbouw, ruimte enz.). Om zo de regio te zijn en te blijven, waar het voor inwoners uitstekend wonen, leven en werken is (een hoge brede welvaart) en een oplossing te bieden voor het landelijke probleem wonen.

Twente staat voor een ingrijpende demografische transformatie, gekenmerkt door dubbele vergrijzing, een dalend geboortecijfer en het structurele vertrek van jongeren. Deze drie trends versterken elkaar en zetten de regio onder druk op het gebied van leefbaarheid, arbeidsmarkt en zorg. Deze ontwikkeling bepaalt in belangrijke mate of we de potentie kunnen waarmaken en onze brede welvaart en kwaliteit van leven kunnen behouden en versterken.

Het aandeel 65-plussers in Twente groeit van circa 20% in 2020 naar 26–28% in 2040 en blijft ook in 2050 boven de 25%. Landelijk stijgt dit aandeel van 19,8% in 2021 naar 25,1% in 2040 en daalt licht naar 24,7% in 2050. Twente vergrijst dus sneller dan het Nederlandse gemiddelde. Binnen deze groep neemt ook het aantal 80-plussers fors toe. In Nederland groeit deze groep van ruim 800.000 in 2021 naar 1,5 tot 2,6 miljoen in 2050. In Twente zal deze toename relatief sterker zijn, door een al oudere bevolkingsopbouw en beperkte instroom van jonge gezinnen.

Het aantal geboortes daalt al jaren. In 2010 werden in Twente circa 7.500 kinderen geboren, in 2020 nog slechts 6.100. Prognoses wijzen op een verdere afname tot rond de 5.000 in 2040 en mogelijk 4.500 in 2050. Landelijk daalt het aantal geboortes in dezelfde periode met ongeveer 18%, terwijl Twente een daling van ruim 40% kent. Deze afname wordt veroorzaakt door een kleiner aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd en het vertrek van jonge gezinnen. Het vertrek van jongeren versterkt deze trends. In 2024 telde Twente circa 84.871 jongeren tussen de 15 en 25 jaar, maar het migratiesaldo onder deze groep is negatief. Vooral HBO- en WO-geschoolden verlaten de regio na hun studie, vaak vanwege beperkte doorgroeimogelijkheden en een smalle arbeidsmarkt. MBO-geschoolden blijven vaker in de regio, maar ook binnen deze groep vertrekt jong talent. Volgens prognoses van het CBS en PBL verliest Twente tussen 2020 en 2030 duizenden jongeren aan andere regio's, wat leidt tot een krimpende beroepsbevolking en een versnelde vergrijzing.

Het behouden en aantrekken van talent – van vakmensen tot creatieve denkers en combinaties daarvan – is daarom dé overkoepelende strategische opgave. Deze is randvoorwaardelijk voor het behalen van allerlei inhoudelijke strategische doelstellingen op het gebied van bijvoorbeeld klimaat/energie, sociaal domein, economie en stedelijke ontwikkeling. De talentopgave is integraal en complex en pakken we samen met onze partners in de stad, in de regio en vooral ook met talenten zélf. Dit is nadrukkelijk geen sprint maar een marathon. Het werken aan de talentopgave moet uiteindelijk leiden tot een robuuste en passende beroepsbevolking. Die is nodig om de kwaliteit van leven in onze stad te behouden en te versterken, en om de potentie van Hengelo en Twente volledig tot bloei te laten komen. Daarom is het nú het moment om te investeren in het aantrekken en behouden van talent. Want wie vandaag bouwt aan een omgeving waarin talent wil blijven en groeien, verzekert zich van een sterke en leefbare toekomst voor morgen.

Nadat de gemeenteraad in de Zomernota 2023-2027 besloot om een reserve van € 5 miljoen in te stellen voor het aanjaagbudget talentopgave, zijn we aan de slag gegaan. Met dit budget stimuleren we activiteiten en zetten we inspanningen in om talent voor Hengelo te behouden en aan te trekken. Deze inspanningen vragen om een doordachte strategie, een sterk netwerk en wendbaarheid om snel in te spelen op ontwikkelingen. Om effectief bij te dragen aan de talentopgave, is het cruciaal dat we snel kunnen handelen. Zowel in daadkracht als in financiële middelen. Daarom was met de gemeenteraad afgesproken om een programmaplan te maken. De raad heeft dit programmaplan Talent vastgesteld in de raadsvergadering van 11 juni 2025. Hiermee heeft de gemeenteraad de inhoudelijke en financiële kaders voor de uitvoering van de talentopgave vastgesteld.

Hoewel we de afgelopen jaren al flinke stappen hebben gezet in de aanpak van de talentopgave (zie bijvoorbeeld de strategische opgave 'stedelijke ontwikkeling'), is in deze Beleidsbegroting 2026-2029 dus het eerste (volledige) uitvoeringsjaar binnen de kaders van het programmaplan opgenomen. Zoals in het programmaplan verwoord zijn de activiteiten en inspanningen onderverdeeld in vier programmalijnen:

Wonen

We dragen bij aan concrete projecten die de woonkwaliteit voor talent verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van vernieuwende en betaalbare woonconcepten in het Hart van Hengelo en de Spoorzone Hengelo-Enschede, gericht op studenten en (young) professionals. Maar ook innovatieve woonvormen, zoals co-living en flexwonen. We stimuleren ook initiatieven die de levendigheid van deze gebieden vergroten, bijvoorbeeld door de combinatie van wonen met werkruimtes, horeca of cultuur. Daarnaast dragen we bij aan de mobiliteitstransitie door te investeren in slimme, duurzame mobiliteitsoplossingen die de doelgroep aanspreken rondom Openbaar Vervoerknooppunten.

Werken

We investeren in de programmalijn werken. We focussen ons hier op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt in sectoren met grote personeelstekorten, zoals techniek en zorg. Het budget wordt ingezet voor het ontwikkelen van loopbaanoriëntatieprogramma's op scholen, bedrijfsbezoeken en stages voor talent. We dragen bij aan het opzetten van campagnes en evenementen om bedrijven en carrièrekansen in Hengelo en Twente beter zichtbaar te maken. We stimuleren werkgevers om te investeren in vitaliteit, diversiteit en (inter)nationale aantrekkingskracht. Daarnaast worden initiatieven ondersteund die de samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid versterken. Denk aan innovatiehubs die onbenut talent actief koppelen aan opleidings- en werktrajecten in de regio.

Leven

We dragen bij aan concrete initiatieven die bijdragen aan een levendige, inclusieve en aantrekkelijke leefomgeving voor talent in de Hengelose magneet. Zo ondersteunen we bijvoorbeeld vernieuwende creatieve, culturele en maatschappelijke programmering gericht op studenten en (young) professionals, zoals evenementen, festivals, pop-up initiatieven en community-gedreven activiteiten. Ook maken we bijvoorbeeld experimenteerruimte mogelijk voor jonge makers en organisaties die met nieuwe concepten de stad willen verrijken. Ook de inrichting van toegankelijke ontmoetingsplekken, zoals creatieve broedplaatsen, flexibele buitenruimtes of multifunctionele (tijdelijke) plekken waar subculturen samenkomen kunnen worden ondersteund. Dit kan ook gelden voor vergroening en duurzame inrichting van de openbare ruimte, waarmee ontspanning, bewegen en ontmoeting worden gestimuleerd. Ook kan het gaan om bijdragen aan initiatieven die de bereikbaarheid van het totale (gezamenlijke) aanbod in Hengelo en Enschede verbinden, net als de verbinding met de omliggende kernen die deels afhankelijk zijn van dit aanbod.

Imago

We investeren om Hengelo te positioneren als een (inter)nationale hotspot voor talent binnen de groene technologische topregio Twente. We stemmen regionale marketinginitiatieven af om consistentie te waarborgen, met als doel een gezamenlijk merk op te bouwen voor Twente. Daarbinnen ontwikkelen we gerichte marketingcampagnes die Hengelo als innovatieve maakstad op de kaart zetten. We zorgen voor heldere keuzes in onze communicatie over wat wel en niet past bij het imago van Hengelo. Zodat alleen de sterke, onderscheidende (ON-brand) aspecten van wonen, werken en leven worden uitgelicht. We kunnen bijvoorbeeld maandelijks inspirerende video's en interviews met jonge professionals op social media publiceren die vertellen waarom ze hier wonen en werken (storytelling).

Naast de inhoudelijke activiteiten per programmalijn investeren we ook in samenwerking en verbinding met de doelgroep en de samenleving. We organiseren samen met de doelgroep en de triple helix een serie TalentTops en andere bijeenkomsten om jong talent te verbinden en te inspireren. Denk aan netwerk- en matchmakingevents tussen bedrijven en talenten en een jaarlijks evenement met optredens, kunst en workshops. We werken intensief samen met Almelo, Enschede en Twente Board, want deze opgave heeft een flinke regionale dimensie. Voor een continue samenwerking met de doelgroep talent onderzoeken we de haalbaarheid van een future mentor programma in Twente. In afstemming met Young Twente Board.

Tot slot kwam tijdens de gesprekken met uw raad over het programmaplan naar voren dat zowel de gemeenteraad als het college ook tijdens de uitvoering in gesprek willen blijven. Dit vanwege het gedeelde belang dat wordt gevoeld voor de talentopgave. Daaraan geven we in 2026 graag in samenspraak vorm, waarbij vanuit uw raad speciale aandacht gevraagd werd voor de positie van Mbo-opgeleiden. Dit zal dan ook expliciet terugkomen in onze gesprekken, getuige

ook de door uw raad toegevoegde zin aan het programmaplan: "Mbo-opgeleiden zijn voor de arbeidsmarkt van essentieel belang. Dat maakt dat wij moeten zorgen dat ook deze groep in Hengelo blijft wonen en werken."

5.1.3 Strategische agenda

De koers is vertaald in een strategische agenda die bestaat uit de volgende vijf strategische opgaven:

- Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling
- Toekomstbestendig sociaal domein
- Draagvlak voor duurzame inrichting
- Dwarsthema: wijkgerichte aanpak
- Dwarsthema: de inwoner centraal

Deze Beleidsbegroting 2026-2029 is gebaseerd op de Zomernota 2025-2029. In deze paragraaf volstaan wij dan ook met een beknopte beschrijving van de opgaven en de vertaling daarvan in acties voor 2026, die vervolgens uitgebreider terugkomen in de inhoudelijke beleidsprogramma's (paragraaf 5.2).

Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

1. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Spoorzone (groene technologische topregio) met binnenstad en Hart van Zuid	3/8	Gerard Gerrits
Woningbouwopgave	8	Gerard Gerrits
Omgevingswet en wet kwaliteitsborging	8	Gerard Gerrits
Mobiliteit en bereikbaarheid	2	Hanneke Steen

Langjarige koers

De gemeente Hengelo wil de stad en de regio voor de lange termijn leefbaar en aantrekkelijk houden. Door de toenemende vergrijzing zal zonder ingrijpen de beroepsbevolking aanzienlijk afnemen en komen voorzieningen en werkgelegenheid onder druk te staan. Hiermee ontstaat ook het risico dat dit een zichzelf versterkend effect heeft, waardoor de hele regio en de belangrijke plek die Hengelo daarin inneemt, in een negatieve spiraal komt. In de afgelopen jaren hebben wij stevig ingezet op versterking van de woningbouwontwikkeling. Dit heeft ertoe geleid dat Hengelo in de afgelopen jaren voor het eerst sinds vele jaren weer een duidelijke groei doormaakt. Deze lijn willen we duurzaam bestendigen.

Daarom blijven we inzetten op kwalitatieve groei, met name door het aantrekken, boeien en binden van talent. In de Regionale Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Dit is nogmaals bevestigd in de position paper van de hele regio waar ook de 11 andere Twentse gemeenten mee hebben ingestemd. Het Rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte, Twente aangewezen als initieerregio.

Als vervolg hierop is tijdens het BOL (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving tussen Rijk en regio) besloten om Hengelo en Enschede aan te wijzen als grootschalige woningbouwlocatie. Dit betreft het gebied van de Spoorzone Hengelo-Enschede. In dit gebied is voorzien om circa 10.000 woningen te bouwen in de periode tot en met 2034 waarvan er ongeveer 3500 in Hengelo worden gerealiseerd binnen het gebied van SHE.

Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk wordt nu gewerkt aan de Verstedelijkingsstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze economische ontwikkeling, bereikbaarheid en woningbouw elkaar kunnen versterken. Het doel is om een duurzaam sterke regio te worden. Twente kan daarbij een belangrijke bijdrage leveren aan de nationale doelstellingen en aan een positieve ontwikkeling van de brede welvaart.

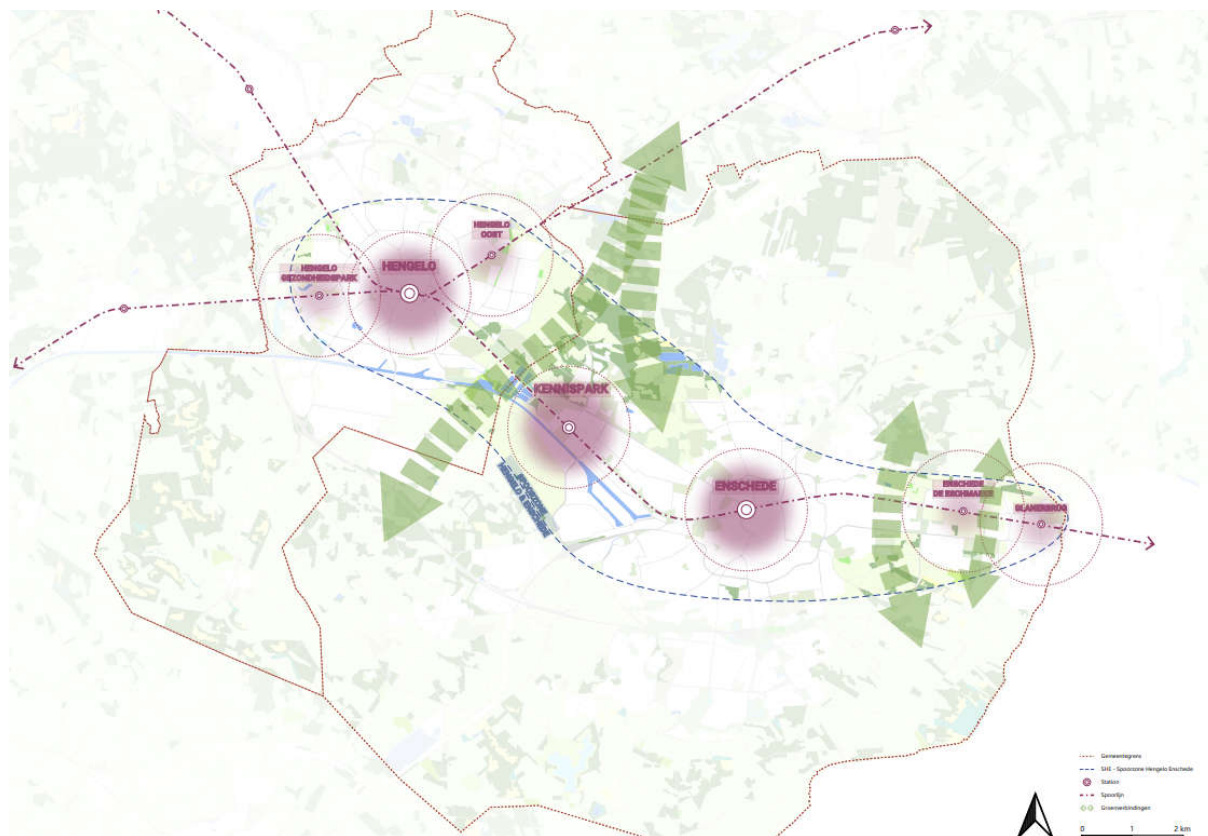
Deze ontwikkelingen vragen veel van de stedelijke ontwikkeling van Hengelo. Het merendeel van de hiervoor bedoelde kwalitatieve groei zal binnen de bestaande grenzen van de bebouwing worden gerealiseerd. Het gaat echter niet alleen om het toevoegen van woningen en economische functies. Het gaat ook om voorzieningen als scholen, (zorg)instellingen, winkels en niet te vergeten ruimte voor belangrijke randvoorwaardelijke zaken als de energietransitie, mobiliteit, groen en klimaatadaptatie. Het vraagt een integrale benadering om deze diverse functies in de juiste combinatie op de goede plek te realiseren. Dit vergt in de komende jaren aanzienlijke investeringen in dergelijke voorzieningen.

Daarbij moeten we woon- en leefmilieus creëren die de juiste doelgroepen aanspreken. Om daarmee kansen bieden aan hen om hier te studeren, te wonen, te werken en te leven. Deze ontwikkeling dient bovendien ter versterking van de sociale structuur en de leefbaarheid en gezondheid van de huidige en nieuwe bewoners. Het stimuleert doorstroom en faciliteert nieuwe instroom over generaties heen. De grote opgave is om met een goede en gebalanceerde stedelijke ontwikkeling alle doelgroepen optimaal te bedienen om sociaal en economisch in balans te blijven. De basis daarvoor hebben we gelegd in onze vastgestelde Omgevingsvisies en het Mobiliteitsplan 2040. Maar ook het transformatieplan Sociaal Domein is hier onlosmakelijk mee verbonden.

Ontwikkelingen

Het belangrijkste gebied waarin de stedelijke ontwikkeling de komende jaren vorm krijgt is de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE). Als vervolg op de RSIA en de Position Paper werkt het Rijk samen met regio en provincie aan de verstedelijkingsopgave voor Twente. Mede als gevolg van deze trajecten zijn wij steeds meer op het netvlies van het Rijk gekomen als kansrijke regio waar veel wordt gerealiseerd. Dit heeft ertoe geleid dat het Rijk Hengelo en Enschede (specifiek SHE) heeft aangemerkt als grootschalige woningbouwlocatie. Hiermee onderkent het Rijk het belang van deze grote woningbouwlocatie en zal dit stevig worden verankerd in de Nota Ruimte.

Binnen het gebied van SHE vallen de door provincie aangewezen Hengelose sleutelprojecten Binnenstad, Hart van Zuid en Campus Driene. Binnen deze gebieden wordt in de komende jaren gewerkt aan de versnelling van de stedelijke ontwikkeling en de woningbouwopgave. Deze gebieden, en zeker rondom het station, worden gemengde woon-, werk en leefmilieus gerealiseerd, die Hengelo als stad aantrekkelijker moeten maken als vestigingsstad voor het talent dat we nodig hebben. Ook de stedelijke voorzieningen die daar bij horen worden hier gerealiseerd. Deze zullen conform de omgevingsvisie Hart van Hengelo vooral een plek krijgen in de “Magneet” met de KMS als brandpunt. In de onderstaande kaart is het SHE gebied globaal aangegeven binnen de stippellijn.

Bij deze ontwikkelingen werken we nauw samen met Enschede, Almelo, andere Twentse gemeenten maar ook met andere partners provincie, Rijk, Waterschap, onderwijs en bedrijfsleven.

Naast bovengenoemde ontwikkelingen is het ook belangrijk dat we blijven inzetten op kleinere ontwikkelingen in wijken en de uitgifte van bijvoorbeeld Dalmeden. In deze ontwikkelingen worden veelal andere typen woningen gerealiseerd dan binnen de Spoorzone waarmee de woningmarkt evenwichtig kan worden bediend.

Ook het behouden van 't Swaferf in de (sociale) huursector past binnen de opgave om een gemeente te zijn met een breed woningbouwaanbod en een sterke sociale structuur. Daarnaast werken we aan de herstructurering van bedrijventerreinen. Daarnaast zoeken we ruimte voor extra bedrijfslocaties en wordt onderzocht welke aanpassingen nodig zijn op het gebied van mobiliteit. Zo wordt in samenwerking met Enschede een onderzoek gedaan naar de bereikbaarheid van Hengelo Oost en Enschede West. De bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor de nieuw te bouwen woningen binnen het gebied van de SHE.

We beschouwen de ontwikkelingen breder dan alleen de ruimtelijke impact. Er is nadrukkelijk aandacht voor groen, ontmoeten en sociale cohesie, bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke voorzieningen, maar ook in relatie tot de inrichting van de openbare ruimte.

Wat we doen in 2026

Investeringsagenda

De hiervoor verwoorde opgaven vragen in de toekomst de nodige investeringen om de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) verder te vergroten en op peil te houden en de gewenste noodzakelijke groei en versnelling te bewerkstelligen. Of het nu gaat om wonen, duurzaamheid, onderwijs, sport, ondersteuning, winkels, horeca of cultuur.

Het gaat er om de gemeente nog leefbaarder en socialer te maken door te blijven investeren in het sociale en fysieke domein. Dit kan zowel betrekking hebben op het fysiek verbeteren van de leefomgeving als op het versterken van sociale banden. Het gaat dus niet alleen om het bouwen van woningen, maar juist het bouwen van gemeenschappen. We blijven ons inzetten om de sociale samenhang en veerkracht van mensen in een wijk of buurt te stimuleren. Bewoners die elkaar ondersteunen en samen verantwoordelijkheid nemen voor oplossingen.

De Koers van de stad realiseren we niet alleen en grote opgaven zullen een groot beslag leggen op middelen en capaciteit. Daarom werken wij toe naar een investeringsagenda met een passende langjarige financieringsstrategie en financiële arrangementen voor investeringen uit de strategische agenda, inclusief reserveringen voor de lange termijn.

Het hebben van een Investeringsagenda is een katalysator voor het aantrekken van investeerders en het verkrijgen van (nationale en Europese) subsidies. Zo kunnen wij via lobby in Europa, bij het Rijk en bij Provincie en in de markt op zoek naar allianties en extra middelen en versterken wij de slagkracht van de stad. Onder andere door subsidies, bijdragen van Rijk, Provincie en Europa voor ruimtelijke ontwikkeling, sociale infrastructuur, stedelijke cultuur, leefbare wijken, integraal huisvestingsplan onderwijs, duurzaamheid en mobiliteit.

Het is onze opgave de strategische agenda stap voor stap te vertalen naar een concrete investeringsagenda voor de lange termijn, die ook zicht geeft op investeringen die we met het oog op de koers van de stad zouden willen doen.

Toekomstbestendig sociaal domein

2.Toekomstbestendig sociaal domein	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Wmo	6	Marie-José Lutikholt (coördinerend)
Participatie	6	Benno Brand
Jeugd	6	Annemieke Traag

De gemeente Hengelo streeft ernaar om in 2040 een innovatieve gemeente te zijn binnen het sociaal domein. Het doel is een inclusieve samenleving waar iedereen mee kan doen en kansen krijgt. Wij werken samen met inwoners en maatschappelijke partners om dit te realiseren. Hierbij maken we gebruik van digitale mogelijkheden en technologische oplossingen. Hierbij houden wij rekening met inwoners die moeite hebben met de digitale wereld en voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is.

Met de meeste inwoners in Hengelo gaat het goed. Voor wie het minder goed gaat, willen wij de hulp en ondersteuning toegankelijk en betaalbaar houden. Ook bij toenemende hulpvragen en arbeidsmarktproblematiek. Daarom werken wij aan het anders organiseren van deze hulp en ondersteuning, via het Transformatieplan 'Een sociaal Hengelo, nu en in de toekomst'. Wij versterken de sociale basis, met passende voorzieningen in de wijk, dichtbij onze inwoners. Wij zorgen ervoor dat het aansluit op bestaande netwerken en maken het toegankelijk (gemakkelijk bereikbaar). Of het nu gaat om ontmoeten, sport en cultuur, individuele ondersteuning, ondersteuning in een groep of om bestaanszekerheid, wij organiseren het op een manier die past bij wat inwoners logisch vinden. Belangrijke uitgangspunten zijn normaliseren, preventie, wijkgericht werken en nieuw zakelijk partnerschap.

Deze uitgangspunten liggen niet alleen ten grondslag aan de basisondersteuning, maar zijn breed de basis voor ontwikkelingen binnen onze gemeente. Zoals in de afspraken met het onderwijs via de Lokaal Educatieve Agenda en bij de aanpak van eenzaamheid. Ook in actuele beleidsontwikkelingen op het gebied van wonen, sport, cultuur, gezondheid zijn de uitgangspunten van de transformatie leidend. Zo onderzoeken wij innovatieve woonvormen voor kwetsbare inwoners. En via het programma Participatiewet in balans, geven wij ook bij werk en inkomen invulling aan een andere manier van werken (zie hieronder en paragraaf 5.2.6 Sociaal domein).

Wat we doen in 2026

In 2026 bouwen wij verder op de positieve resultaten van de transformatie die wij tot nu toe zien. Een transformatie waarin de opgave centraal staat om de ondersteuning dichtbij inwoners te organiseren. Met minder aanbieders, meer eigen regie bij inwoners en een faciliterende rol voor de gemeente. Wij stimuleren de initiatieven en nieuwe samenwerkingen die wij zien ontstaan in de wijken. En samen met verenigingen kijken wij naar de vitaliteit van verenigingen en de vraag wat zij nodig hebben voor een krachtige toekomst.

Ook de partners van de basisondersteuning zetten extra in op een stevige sociale basis en een goede verbinding tussen de sociale basis en de basisondersteuning (zie hieronder). Dat moet zorgen voor een lager beroep op de basisondersteuning.

Alle inwoners die basisondersteuning nodig hebben, ontvangen deze vanaf 2026 van deze partners. Het overgangsjaar, waarin inwoners met geïndiceerde maatwerkondersteuning overgaan naar de algemene basisondersteuning, is voorbij.

Wat betreft de geïndiceerde maatwerkondersteuning jeugdhulp bieden wij passende ondersteuning, maar blijven wij wel sturen op (her)indicaties om de intensiteit en trajectduur ervan te beperken. Want door deze gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp, zien wij dat ook voor jeugdhulp een besparing in gang is gezet.

Er is in 2026 ruimte voor extra investeringen in de basisondersteuning om het transformatie-effect te realiseren (25-FP-6.1). Daarbij ligt de focus op de inzet rondom jeugd, maar wordt ook extra ingezet op de sociale basis, technologie en monitoring. Wij werken daarnaast met de partners van de basisondersteuning samen aan een strategische ontwikkelagenda voor de komende jaren. Zie ook bijlage 8.4 Transformatieplan sociaal domein. Wij betrekken de gemeenteraad bij de verdere ontwikkelingen van de basisondersteuning.

Naar verwachting wordt het wetsvoorstel Participatiewet in balans per 1 januari 2026 gefaseerd ingevoerd. Dit wetsvoorstel bevat maatregelen om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met als doel een toereikend en zeker bestaansminimum te garanderen en mensen te stimuleren tot deelname aan de arbeidsmarkt en het bieden van maatwerk in de ondersteuning.

In 2026 bereiden we het Omgevingsprogramma cultuur voor. Daarin werken wij met de cultuurpartners samen aan een sterke sociale basis, een sterke culturele economie en een goed (groot)stedelijk voorzieningen niveau. Passend bij de Koers 2040.

Daarnaast geven wij uitvoering aan het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen. In samenhang met onder andere de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs.

Om in te kunnen (blijven) spelen op de ontwikkelingen in de maatschappij en het effect daarvan op het sociaal domein, starten wij in 2026 met het opstellen van een samenlevingsvisie. Dit is vervolg op het Beleidsprogramma sociaal. Hierbij zijn de Koers 2040 en de maatschappelijke opgaven het vertrekpunt. Dit doen wij vanuit een zo integraal mogelijk lange termijn perspectief. Inhoudelijk en procesmatig in aansluiting op de omgevingsvisies, de Regionale Stedelijke Investerings Agenda en de ontwikkelingen binnen de Spoorzone Hengelo-Enschede (zie hierboven bij Toekomstbestede stedelijke ontwikkeling). Met aandacht voor landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en in samenwerking met partners binnen en buiten het sociaal domein en voor innovaties.

Topprioriteit jeugd(hulp)

De gewenste veranderingen bij jeugd(hulp) - zowel inhoudelijk als financieel - bleven de laatste jaren achter. Vooral op de onderdelen waar wij zelf geen directe invloed hebben; waar wij afhankelijk zijn van externe partijen (denk aan externe verwijzers en aanbieders). Daarom zetten wij vanaf 2025 extra in op jeugdhulp. Door lokaal te investeren in de sociale basis en basisondersteuning en gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp (verschuiving naar voorliggende voorzieningen). Daardoor hebben wij ook voor jeugdhulp de transformatie in gang gezet, met een besparing als gevolg. Tegelijkertijd zijn er externe ontwikkelingen, die niet helpend zijn bij de gewenste inhoudelijke veranderingen en die de uitgaven op jeugd doen toenemen. Denk daarbij aan de financiële effecten van de inkoop en de toenemende zorginzet per cliënt. Daarom blijft jeugdhulp ook in 2026 een topprioriteit en werken wij regionaal samen aan:

- Een sturingsplan jeugdhulp, gericht op het verminderen van uithuisplaatsingen en ambulante hulp en het optimaliseren van de regionale uitvoeringsstructuur.
- De prioritaire opgave jeugd, waarin het Algemeen Bestuur van SamenTwente de pijler 'Jeugd' als speerpunt heeft benoemd. Deze opgave wordt momenteel verder uitgewerkt.

Zowel het Sturingsplan Jeugd als de Prioritaire opgave Jeugd vraagt extra inzet vanuit de gemeente Hengelo. Inzet vanuit de toegang en vanuit contractmanagement (26-NB-6.1 Opgave jeugd (lokaal en regionaal)). In paragraaf 5.2.6 is dit voorstel voor nieuw beleid voor 2026 genoemd.

Duurzame inrichting

3. Duurzame inrichting	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Duurzaamheid	7	Annemieke Traag

De transitie naar een energieneutrale en klimaatbestendige stad is een complexe en veelomvattende opgave die zich uitstrekt over de komende decennia. Europees en landelijk zijn daarover afspraken gemaakt in de verschillende klimaatakkoorden. In lijn daarmee hebben we lokaal de opgaven in ons collegeprogramma vastgelegd en vertalen we dit in beleid en projecten.

Als gemeente hebben we een belangrijke regierol om deze uitdagingen, opgaven en oplossingen in beeld te brengen en vervolgens een passende koers te bepalen. Daarbij houden we de belangen van alle betrokkenen steeds in het oog en wegen deze zorgvuldig af.

In *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026* hebben we het streven naar een duurzaam Hengelo als volgt omschreven:

'De gemeente Hengelo is in 2050 klimaat- en energieneutraal. Hengeloërs wonen en werken in een veilige, groene, circulaire en gezonde leefomgeving. In Hengelo maken en beheren we producten en de leefomgeving met herbruikbare grondstoffen. Inwoners begrijpen waarom hun leefomgeving verandert en leveren daar een actieve bijdrage aan. De noodzakelijke veranderingen zijn voor iedereen betaalbaar.'

In het programma hebben we dit uitgewerkt in concrete doelen en projecten. Het programma bestaat uit 8 inhoudelijke thema's en het 9^e thema *Gemeente als Voorbeeld*, dat door al deze thema's heen loopt. De thema's richten zich op het verduurzamen en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving (woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijven), de opwek en het gebruik van duurzame energie (elektriciteit en warmte), de bijbehorende infrastructuur, duurzame mobiliteit, circulariteit en een klimaatbestendige, biodiverse en gezonde leefomgeving. We zoeken en benutten zoveel mogelijk koppelkansen tussen de fysieke en sociale aspecten van onze gemeente.

De verduurzamingsopgave raakt ons allemaal en we werken dan ook nauw samen met inwoners, medeoverheden, partners, bedrijven en instellingen. Hierbij zijn intensieve en effectieve communicatie en participatie belangrijk. Deze grote opgave tot een goed einde brengen vraagt initiatief, flexibiliteit, durf en doorzettingsvermogen. We zullen daarbij moeten inspelen op (snel) veranderende omstandigheden en moeten rekening houden met forse investeringen om onze gemeente toekomstbestendig te maken.

Wat we doen in 2026

We werken aan de uitvoering van *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026*. Dat doen we aan de hand van jaarlijkse uitvoeringsplannen. Komend jaar stellen we een nieuw programma op voor de periode 2027-2030.

Om Hengelo te verduurzamen sturen we op een aantal indicatoren

- Verminderen energiegebruik door inwoners en ondernemers,
- Verminderen energiearmoede kwetsbare huishoudens
- Vergroten percentage aardgasvrije woningen
- Vergroten hoeveelheid duurzame energie-opwek en -opslag
- Verminderen CO₂-uitstoot

We starten met een verkenning voor een Omgevingsprogramma Energie voor elektriciteit en warmte. We gaan verder met de ontwikkeling van energieprojecten in samenwerking met partners. Daarbij onderzoeken we (innovatieve) oplossingen zoals slimme netten, energyhubs en energiedelen voor de problemen op het elektriciteitsnet. Vanuit Routekaart verduurzaming Maatschappelijk vastgoed gaan we verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed. We werken aan het verduurzamen en aardgasvrij maken van woningen en bedrijven. We helpen en subsidiëren inwoners met het isoleren van hun woning. We bereiden de eerste twee uitvoeringsplannen voor. Deze zijn voor de Wilderinkshoek (5.300 woningen) en daarna voor het Twentekanaal (960 bedrijven). Zo dragen we ook bij aan het verzachten van de netcongestie problematiek. Daarnaast verkennen wij samen met onder meer Borne en Enschede de mogelijkheden van de haalbaarheid van een regionaal warmtebedrijf. We verkennen daarvoor de rol en de (financiële) inbreng van de betrokken partners.

We stellen een Soortenmanagementplan (SMP) op om kwetsbare diersoorten te beschermen bij isolatiewerkzaamheden en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Ook werken we aan het voorkomen van wateroverlast, droogte en hittestress en versterken we de biodiversiteit. Tenslotte wordt het aantal verschillende typen laadvoorzieningen voor elektrisch vervoer steeds meer uitgebreid en werken we aan een circulaire samenleving.

Dwarsthema: Wijkgerichte aanpak

4. Dwarsthema: Wijkgerichte aanpak	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Het behoud en versterken van leefbare wijken	6	Benno Brand (coördinerend), Marie-José Lutikholt, Sander Schelberg, Hanneke Steen, Gerard Gerrits, Annemieke Traag

De gemeente Hengelo richt zich de komende jaren op het behouden en versterken van vitale en leefbare wijken. Dit wordt gedaan door wijkgericht te werken en te anticiperen op de veranderende sociaal-economische en demografische factoren. Door gemeentelijke taken, zowel op fysiek als sociaal gebied, op wijk- of stadsdeelniveau te organiseren zijn wij zichtbaar en sluiten wij aan bij de leefwereld en behoeften van de bewoners. Het versterken en ondersteunen van lokale gemeenschappen is een belangrijk doel, evenals het creëren van een toekomstbestendige en betaalbare woon- en leefomgeving.

Wat we doen in 2026

Wij blijven in 2026 uitvoering geven aan de Bestuurlijke Opdracht Wijkgericht Werken en Wijkaanpak. De wijkaanpak voor wijk Noord bevindt zich inmiddels in de uitvoeringsfase, met een actieplan dat is opgesteld met onze partners. Wij verankeren de uitvoering van dit plan en de verdere aanpak daarvan (voor de komende vijf jaar) in het reguliere werk van de gemeente én dat van onze partners. Daarnaast geven wij verdere uitvoering aan een nieuwe wijkaanpak in Groot-Driene. Wij maken daarbij gebruik van het nieuwe participatieplatform. Dit platform maakt inzichtelijk en transparant hoe het proces van de wijkaanpak verloopt en op welke momenten inwoners kunnen meedenken of meepraten. Daarnaast vergroot het de zichtbaarheid van de verschillende netwerken en professionals die actief zijn in de wijk, zoals onze stadsdeelregisseurs.

Dwarsthema: De inwoner centraal

5. Dwarsthema: De inwoner centraal	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Bewonersparticipatie	9	Hanneke Steen
Dienstverlening	9	Benno Brand
Digitale transformatie	9/Bedrijfsvoering	Benno Brand

Hengelo werkt mét en voor de inwoners. De inwoner staat centraal in ons handelen. Dit betekent luisteren naar inwoners en hen actief laten meepraten, meedenken en meedoen en daarbij slim gebruik maken van de (bestaande en nieuwe) digitale wereld. Op die manier maken we beleid waarin de inwoner zich herkent en zetten we ons in voor de gemeente die van de inwoner is.

We denken en handelen vanuit de leefwereld van inwoners met verschillende vragen en/of behoeften én vanuit vertrouwen. Door de interactie met inwoners en de inzet van digitale innovatie zijn we voortdurend bezig met het optimaliseren van onze processen om onze dienstverlening te verbeteren en beter aan te laten sluiten.

De manier waarop we ons verhouden tot inwoners, bedrijven, instellingen en partners is gebaseerd op de leidende motieven: persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar, respectvol. Deze motieven geven richting aan ons handelen. Bij het opstellen van beleid, plannen, projecten en activiteiten naar inwoners vragen we onszelf steeds af of we handelen vanuit de vier leidende motieven.

We werken vanuit drie aandachtsgebieden. Ze geven richting aan 'hoe' de gemeente Hengelo met hun inwoners in contact wil staan, wat bijdraagt aan (wat) inhoudelijk onze opgaven in Hengelo zijn.

Dienstverlening: we willen eenduidige, duidelijke en eenvoudige dienstverlening voor inwoners. Dienstverlening raakt de hele organisatie op 'hoe' we onder andere naar inwoners communiceren, besluiten nemen en hoe inwoners (digitaal) contact zoeken met ons. De 'uitgangspunten dienstverlening' zijn sturend hierin.

Inwonersbetrokkenheid (participatie): inwoners willen vaker en op verschillende manieren invloed uitoefenen op hun omgeving en situatie. Daarnaast zijn inwoners, ondernemers, organisaties en (keten)partners experts en gebruikers van onze gemeente. Dat vraagt om proactieve samenwerking en interactie met de samenleving om de leefbaarheid, onze dienstverlening en kwaliteit van ondersteuning te verbeteren en aan te laten sluiten bij de samenleving. Dit doen we aan de hand van het denkkader participatie.

Digitale transformatie: door de inzet van digitale innovatie kunnen we onze dienstverlening blijvend verbeteren die passend zijn bij de behoefte van inwoners. In een maatschappij die continu in beweging is, waar de invloed van (digitale) technologie snel ontwikkelt, is digitale innovatie een noodzaak geworden. Hengelo moet een nieuwe (digitale) rol in nemen om ontwikkelingen in de samenleving tijdig te zien aankomen en om aansluiting te blijven vinden met inwoners. Ook daar waar niet alle inwoners digitaal vaardig zijn.

Wat we doen in 2026

In 2026 gaan we verder op de ingezette lijn om Inwoner Centraal vanuit de drie hiervoor genoemde opgaven verder uit te werken. Dit wordt in programma 5.2.9 verder toegelicht.

5.2 Beleidsprogramma's

5.2.1 Veiligheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg

Aanspreekpunt ambtelijk

J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Het integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2024-2026 bevat de ambities en doelstellingen waarmee de gemeente regie voert op veiligheid. Vijf thema's vormen samen de veiligheidsagenda voor de komende periode:

1. Ondermijnende criminaliteit
2. Digitale veiligheid
3. Zorg en veiligheid
4. Jeugd en veiligheid
5. Maatschappelijke stabiliteit

Deze thema's maken we jaarlijks concreet in het door het college vast te stellen uitvoeringsplan veiligheid. Voor 2026 ligt de nadruk op voortzetting en verdieping van de acties en aanpak binnen de vijf thema's, waarbij we voortbouwen op de resultaten en ervaringen uit 2025. Ook zetten we de extra middelen voor de aanpak van ondermijning in op de doorontwikkeling van het bibobbeleid en de aanpak van ondermijning. In 2026 blikken we terug op de afgelopen periode en gebruiken we de input voor het door de raad vast te stellen integraal veiligheidsbeleid 2027-2030.

We zien toenemende digitale dreiging en cyberveiligheid. De digitalisering van de samenleving brengt kwetsbaarheden met zich mee. Gemeenten worden vaker geconfronteerd met cyberaanvallen, datalekken en digitale verstoringen van dienstverlening. Digitale weerbaarheid – zowel van de eigen organisatie als van inwoners en ondernemers – blijft daarom een speerpunt waar we op inzetten.

Voor het programma veiligheid zijn ook diverse actuele en toekomstige wetsontwikkelingen relevant zoals de wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, herziening Wet veiligheidsregio's en de uitbreiding van de Wet Damocles en de herziening van de Politiewet. Landelijk zien we de voorbereiding van de rijksoverheid en de veiligheidsregio's en gemeenten op het gebied van een weerbare samenleving. Samen met de Veiligheidsregio Twente maken wij plannen om de continuïteit van de gemeentelijke processen te waarborgen en inwoners weerbaar te maken.

Om te komen tot een weerbare overheid is het van belang om de gemeentelijke organisatie bewust te maken van signalen en risico's van ondermijnende criminaliteit. Wij zetten daarom verder in op bewustwording van de eigen medewerkers om ondermijning te herkennen binnen het eigen werkgebied en bieden een handelingsperspectief.

Op 17 september jl. heeft de gemeenteraad van Hengelo de motie "Voorkomen is beschermen, structurele aanpak femicide" aangenomen om femicide tegen te gaan en geweld tegen vrouwen te bestrijden. Samen met maatschappelijk relevante organisaties en in regionaal verband zullen we eerst verkennen welke acties hierin nodig zijn. In het 4e kwartaal 2025 wordt hierover een eerste terugkoppeling aan de gemeenteraad gegeven. Daarna kunnen de nodige acties worden uitgevoerd om femicide tegen te gaan en geweld tegen vrouwen te bestrijden.

Relevante beleidsnota's

- [Veiligheidsbeleid gemeente Hengelo: Samen werken aan de toekomst van Hengelo Veiligheid in actie 2024-2026](#)

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente

Veiligheid begint bij het voorkomen van branden, rampen en crisissituaties. Wanneer zulke incidenten toch plaatsvinden, is het beperken van schade en letsel essentieel. De Veiligheidsregio Twente richt zich op de risico's die in de regio aanwezig zijn en stemt daarop haar werkzaamheden af. Op basis van deze risicoanalyse stelt de organisatie onder meer een risicoprofiel, een regionaal crisisplan en diverse incidentbestrijdingsplannen op. Door het regionaal opleiden en trainen van hulpverleners, is de Veiligheidsregio in staat om – ook voor gemeenten zoals Hengelo – snel en professioneel op te treden bij branden en (dreigende) crises. De hulpdiensten staan dag en nacht klaar voor de inwoners, ondernemers en bezoekers van Twente.

Naast de wettelijke taken op basis van de Wet veiligheidsregio's, voert de Veiligheidsregio Twente ook aanvullende werkzaamheden uit op grond van andere wetgeving of in opdracht van de regiogemeenten. Zo draagt de organisatie met de Twente Safety Campus bij aan het vergroten van het risicobewustzijn onder inwoners en professionals. Ook biedt zij ondersteuning aan regionale samenwerking op het gebied van fysieke én sociale veiligheid, via onder andere het Platform Integrale Veiligheidszorg, de Veiligheidsstrategie Oost-Nederland, de Regionale Toezichtsrimte (RTR), het Veiligheidshuis Twente (VHT) en het Kenniscentrum Mensenhandel Twente (KMT).

Wat willen we bereiken?

1.1 Hengelo kent minder misdaad

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling plaats.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal geregistreerde misdrijven (aantal) ¹	1.024(2021)	2.328	2.678	2.678	2.678	2.678	2.678

1 Nieuw: cijfers conform waarstaatjegemeente

Oud: Het gaat om de volgende misdrijven: vermogensdelicten, geweldsdelicten, digitale criminaliteit, drugs en vuurwapendelicten en vernielingen.

1.1.2 Hengelo kent minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
(1) Waardering van partners die betrokken zijn bij de bestrijding van ondermijning(2) voor: het veiligheidsbeleid, de uitvoering hiervan en de samenwerking met de gemeente. (cijfer 1-10).(3) ¹		n.v.t.	7,5	7,5	7,7	7,8	7,9

1 (1) Uit onderzoek blijkt dat samenwerking tussen ketenpartners cruciaal is in de aanpak van (georganiseerde) misdaad. Vandaar dat we een indicator opnemen over die samenwerking, conform het Veiligheids beleidsplan. Samenwerking is echter geen doel op zich.

(2) Partners die betrokken zijn bij bestrijding ondermijning: Politie (diverse organisatieonderdelen), Openbaar Ministerie, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Belastingdienst en Douane.

(3) Deze indicator/systematiek is nieuw en is samen met het Kennispunt vorm gegeven.

1.2 Inwoners van Hengelo voelen zich veiliger en ervaren minder overlast

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt (%)	23%(2021) 21%(2023) 33%(2024)	33,0%	14,4%	14,4%	14,4%	14,0%	14,0%
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de eigen buurt (cijfer 1-10)	7,3(2021) 7,2(2023) 7,0(2024)	7,0	7,5	7,5	7,5	7,6	7,6
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de binnenstad (cijfer 1-10)	6,5(2022) 6,9(2023) 6,5(2024)	6,5	7,2	7,2	7,2	7,3	7,3

1.2.2 Inwoners van Hengelo ervaren minder overlast in hun wijk of buurt

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Score voor de totale ervaren overlast door Hengeloërs (score 0-10)(1)(2) ¹	2,5(2022) 2,2(2023) 2,3(2024)	2,3	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

1 (1) Kennispunt Twente stelt de 'schaalscore totale overlast' samen op basis van dertien vormen van overlast/buurtproblemen te weten: te hard rijden; mensen die op straat worden lastiggevallend; dronken mensen op straat; hinder van horeca; agressief gedrag in het verkeer; straatmeubilair dat vernield is; rondhangende jongeren; drugsgebruik of drugshandel; bekladderde muren/ gebouwen; overlast door buurtbewoners; rommel op straat; hondenpoep; parkeerproblemen.

(2) Kanttekening: Dit cijfer is verwarrend vanwege de afwijkende telling ten opzichte van de voorgaande indicatoren:

- o 0 tot 10 ipv 1- tot 10, omdat het een score is en geen rapportcijfer, vergelijkbaar met de landelijke veiligheidsmonitor.
- o Lager is beter ipv hoger is beter.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.

- In het kader van het Keurmerk veilig winkelgebied willen we de veiligheid in de binnenstad vergroten door de overlast te verminderen en de criminaliteit te bestrijden.
- We zorgen in samenwerking met onze partners voor voorlichting en bewustwording.
- We zetten in op de aanpak van jeugdgroepen die overlast veroorzaken.
- We zorgen voor toezicht en handhaving door boa's in de verschillende wijken.
- Door het analyseren van criminaliteitscijfers krijgen we hotspots en trends in beeld.
- Met het Huis van Herstel kunnen Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvol re-integreren in de samenleving met een delictvrije toekomst.

1.1.2 Hengelo kent minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

- Het regionale beleid aanpak mensenhandel is vertaald naar een lokaal plan van aanpak. We geven integraal opvolging aan signalen van mensenhandel en organiseren trainingen en bewustwordingsbijeenkomsten voor medewerkers en professionals;
- We zetten bestuurlijke middelen in om ondermijning tegen te gaan.

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo.

- We willen meer wijkgericht de leefbaarheid en veiligheid verbeteren. Dat doen we door zorgvuldig te analyseren wat er in een buurt of wijk speelt en vervolgens met ketenpartners inzetten op de meest belangrijke onderwerpen, bijvoorbeeld de aanpak van drugsoverlast of personen met verward gedrag.

- In het kader van de aanpak cyber-weerbaarheid zetten we in op de digitale weerbaarheid van ouderen, jongeren en mkb'ers. Dat doen we door bewustzijn te creëren en ondersteuning te organiseren.
- De aanpak ter voorkoming van Escalatie (AVE) wordt binnen de gemeente verder doorontwikkeld conform het projectplan vanuit het sociaal domein.
- We voeren het plan van aanpak tegen straatintimidatie uit.

Wat blijven we doen?

- We blijven inzetten op de aanpak van ondermijning.
- In samenwerking met politie en andere partners zetten we in op een integrale aanpak op dealers om drugshandel te verminderen.
- Ondermijning is een terugkerend thema via trainingen en overleggen op zowel ambtelijk, bestuurlijk als politiek niveau.
- We werken verder aan het kwaliteitsmeter veilig uitgaan. We doen dit samen met de horeca-ondernemers, Koninklijke Horeca Nederland, de politie en verdere betrokken partijen voor een veilig uitgaansklimaat.
- In het kader van veilig ondernemen vergroten we de veiligheid door het verder ontwikkelen van het keurmerk veilig ondernemen, welke gericht is op overlast te verminderen en de criminaliteit te signaleren.
- We faciliteren evenementen die veilig verlopen en voldoen aan de vereiste veiligheidsmaatregelen.
- We houden integrale horecacontroles om te signaleren en te acteren op eventuele ongewenste situaties en regelovertredingen bij horeca ondernemingen in Hengelo.
- Door gerichte aanpak op het gebied van preventie en samenwerking met de politie werken aan het verminderen van het aantal woninginbraken.
- Wij maken onderdeel uit van het landelijke programma Veilige steden zodat iedere inwoner zich veilig en geaccepteerd voelt in diens eigen gemeente. De belangrijkste doelstelling is het vergroten van het veiligheidsgevoel van alle inwoners. Met vrouwen en leden van de LHBTIQ+-gemeenschap als geprioriteerde doelgroep.
- Wij gaan door met de casuscoördinatie, door lokale en regionale informatie via vaste overlegstructuren aan elkaar te verbinden en zo te werken van signalen naar integrale interventies.
- Wij geven verder invulling aan de specialistische taak om veiligheid en zorg aan elkaar te verbinden. Dit doen wij op het gebied van onder andere criminele jeugdgroepen, personen met onbegrepen gedrag en woonoverlast.
- We voeren het proces uit in het kader van "18-b meldingen". Dit houdt in dat, op grond van artikel 18b van de Penitentiaire beginselenwet, de directeur van de inrichting, de ministers van Rechtsbescherming en van Justitie en Veiligheid, de burgemeester, de reclassering, het Openbaar Ministerie en de politie met elkaar contact opnemen. Dit gebeurt wanneer er een risico bestaat dat een gedetineerde een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf zal begaan. Ze delen dan de relevante gegevens met elkaar.
- Informatievoorziening Justitiabelen proces (BIJ) is actueel én we voeren dit uit. Dit proces is gericht op de terugkeer van ex- gewelds- en zedendelinquenten en de proefverloven van tbs-gestelden. Als het nodig is starten we procesregie vanuit zorg & veiligheid.
- De weerbaarheid van kinderen en jongeren verhogen door het subsidiëren en faciliteren van diverse voorlichtings- en preventie-activiteiten. Dat doen we op scholen, op straat én online. Dit doen we in afstemming met het onderwijs en samen met diverse partners vanuit het sociaal domein.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.607	-7.973	8.056	-	-8.056	-83
1.2 Openbare orde en veiligheid	-2.902	-3.292	3.572	86	-3.487	-195
Totaal 1 Veiligheid	-10.509	-11.265	11.629	86	-11.543	-278

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-8.056	-8.056	-8.056	-8.056
1.2 Openbare orde en veiligheid	-3.487	-3.488	-3.384	-3.381
Totaal 1 Veiligheid	-11.543	-11.544	-11.441	-11.437

Financiële toelichting

1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 83.000 nadeel)

Het getoonde nadeel bestaat grotendeels uit twee onderdelen. De Veiligheidsregio Twente (VRT) is erin geslaagd om, ondanks de inflatie en loonontwikkeling, de totale bijdragen van de gemeenten te laten dalen. Dit levert een voordeel op in de gemeentelijke bijdrage voor 2026 ten opzichte van 2025. In de Zomernota 2025-2029 is de bijdrage naar beneden bijgesteld (25-FP-9.10). De daling van de bijdrage is volgens de VRT grotendeels het resultaat van de wijze waarop zij invulling geven aan de Twentse zienswijze, die afgelopen jaar bij de vaststelling van de begroting 2025 is omarmd.

Het lijkt alsof de bijdrage in 2026 hoger uitvalt, maar dat komt doordat er in 2025 eenmalig een deel van de bijdrage (€170.000) is teruggestort aan de gemeente in verband met een positief jaarrekeningresultaat 2024. Hierdoor ontstaat in 2025 een vertekend beeld van de bijdrage van dat jaar.

Het restant van het verschil wordt veroorzaakt door scherper begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028.

1.2 Openbare orde en Veiligheid (€ 195.000 nadeel)

Uit onderzoek is gebleken dat de inzet van juridische medewerkers effectiever is wanneer zij onderdeel uitmaken van het team. Daarom zijn vanaf 2026 deze functies verplaatst naar het team veiligheid en zijn de kosten hiervan ook verschoven naar dit taakveld.

In de Beleidsbegroting 2025-2028 is via motie M13 'Optimaliseren en versterken aanpak ondermijning' voor drie jaar € 100.000 beschikbaar gesteld vanaf 2025. Dit verklaart het restantverschil in het meerjarenperspectief.

Risico's

Als gemeente werken we aan een stad met minder misdaad, waar inwoners zich veilig voelen. Het Integraal Veiligheidsbeleid bevat doelstellingen op het gebied van fysieke en sociale veiligheid. Ondanks de inzet op preventie, samenwerking en handhaving, zijn er risico's die de uitvoering en effectiviteit van het programma kunnen beïnvloeden. Hieronder worden de belangrijkste risico's toegelicht.

Veranderende criminaliteitspatronen

Criminaliteit verandert voortdurend. Denk aan de opkomst van digitale criminaliteit, ondermijning en grensoverschrijdende misdaad. Deze vormen van criminaliteit zijn vaak onzichtbaar totdat de schade al is aangericht. Om deze risico's te beperken, is blijvende investering in informatie-uitwisseling en samenwerking met regionale en landelijke partners essentieel.

De ligging van Hengelo maakt de stad aantrekkelijk voor criminelen. De nabijheid van de grens, snelwegen en het spoor richting Duitsland vergroot de kans op grensoverschrijdende criminaliteit, zoals drugshandel en witwassen. Samenwerking met buurgemeenten en internationale partners is daarom van groot belang.

Mensen met onbegrepen gedrag

We zien een toename van mensen met onbegrepen gedrag in de openbare ruimte. Dit kan gevoelens van onveiligheid bij inwoners veroorzaken. Effectieve samenwerking tussen zorg, veiligheid en handhaving is noodzakelijk. Vroegtijdige signalering en passende zorg zijn cruciaal om escalatie te voorkomen.

Maatschappelijke spanningen en polarisatie

De samenleving staat onder druk door ontwikkelingen zoals economische ongelijkheid, migratie, klimaatverandering, geopolitieke conflicten en desinformatie via (sociale) media. Deze factoren kunnen leiden tot spanningen tussen bevolkingsgroepen, met sociale onrust en een verslechterd samenleven tot gevolg.

Daarnaast constateren we een toename van polarisatie, radicalisering en extremisme, met name onder jongeren en kwetsbare groepen. Om hier effectief op in te spelen, zetten we in op regionale samenwerking en blijven we investeren in onze informatiepositie.

Realistisch veiligheidsbeeld

Tot slot is het belangrijk te erkennen dat veiligheid nooit volledig maakbaar is. Criminaliteit maakt, hoe vervelend ook, in zekere mate deel uit van het stedelijk leven. Dit vraagt om een realistische benadering van wat we als gemeente kunnen bereiken. Tegelijkertijd blijven we ons inzetten voor een veilige stad, met blijvende aandacht voor preventie, samenwerking en maatwerk.

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Verkeer, vervoer en waterstaat

De manier waarop we ons verplaatsen verandert. Technologie ontwikkelt zich, en de gemeente ontwikkelt zich ook. Bereikbaarheid is cruciaal voor een moderne en duurzame stad, waar mobiliteit een integraal onderdeel vormt van alle opgaven. Het is essentieel om aan bereikbaarheid en mobiliteit te werken om de groei van de stad mogelijk te kunnen maken. Om de stad bereikbaar, veilig en leefbaar te houden, moeten we nu nadenken over de mobiliteit van de toekomst. Dat doen we in het Mobiliteitsplan 2040. Het Mobiliteitsplan draagt zo bij aan de strategische opgaven die we voor onze stad gesteld hebben.

Om het fietsgebruik verder te stimuleren, is in 2025 het Deelprogramma Fiets vastgesteld door het college. Hierin is de visie uit het Mobiliteitsplan uitgewerkt naar concreet beleid, acties en projecten. Het deelprogramma richt zich op veilige fietsinfrastructuur, goede fietsparkeervoorzieningen en het stimuleren van veilig fietsgebruik. In 2026 zetten we de uitvoering van de maatregelen en projecten voort.

In het Mobiliteitsplan wordt niet alleen over openbaar vervoer gesproken. Het gaat hier breder over publieke mobiliteit: een samenhangend systeem van openbaar vervoer (zoals bus en flexbus), deelfervoer (zoals deelauto's, deelscooters en deelfietsen) en mobiliteitshubs. Deze samenhang is essentieel voor een duurzaam, flexibel en toegankelijk netwerk. In 2025 is het Deelprogramma Publieke Mobiliteit vastgesteld door het college. Dit deelprogramma vertaalt de visie uit het Mobiliteitsplan naar acties en projecten. In 2026 gaan we verder met de uitvoering hiervan, met als doel een sterk OV-netwerk, aangevuld met slimme vormen van deel- en flexvervoer.

Een belangrijk uitgangspunt in het Mobiliteitsplan 2040 is het risicogestuurd werken aan verkeersveiligheid, volgens het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Dit betekent: niet alleen reageren op ongevallen, maar gericht inzetten op locaties en gedragingen met een verhoogd risico. In 2026 zetten we hierin concrete stappen met gerichte maatregelen en projecten.

We zien een toename van het goederenvervoer op het spoor en woningbouw in spoorzones. Deze toename staat op gespannen voet met het personenvervoer door een beperkte capaciteit op het spoor. Hier blijven we in verschillende landelijke overleggen aandacht voor vragen.

In april 2025 zijn we gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). De BIK beschrijft alle activiteiten en middelen die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. We hebben daarbij ook aandacht voor het gevoel van veiligheid van inwoners in hun wijk waar dit een relatie heeft met de openbare ruimte, met name rondom tunnels en bruggen. Hierbij is het langjarig vooruitkijken van belang voor zowel de planning en financiële voorspelbaarheid. Door op tijd in te grijpen kunnen in de toekomst kosten worden bespaard.

Parkeren

In Hart van Zuid worden de komende jaren ruim 1.500 woningen gebouwd. Zoals in 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld, is parkeerregulering een belangrijke voorwaarde om dit mogelijk te maken. Het college heeft dit raadsbesluit uitgewerkt en in 2022 vastgesteld dat in Hart van Zuid (ten noorden van het Esrein) bij oplevering van de woningen betaald parkeren wordt ingevoerd. Na een intensief participatietraject heeft het college in 2024 besloten dat de reguleringsvorm in de schil eveneens betaald parkeren wordt. Dit wordt geleidelijk ingevoerd en is afhankelijk van de planning van oplevering van woningbouw in Hart van Zuid (ten noorden van het Esrein). In 2025 zijn de voorbereidingen voor invoering van betaald parkeren begonnen. Naar verwachting wordt in 2026 in de eerste gebieden betaald parkeren ingevoerd.

In 2025 heeft het college de eerste actualisatie in het parkeerbeleid voor het betaald parkeren doorgevoerd. Hiermee gaan we in 2026 verder. Daarnaast gaan we in 2026 beginnen met het opstellen van een strategische en tactische visie op het parkeerbeleid voor de hele stad, waarmee de verouderde parkeernota zal komen te vervallen.

Relevante beleidsnota's

- [Mobiliteitsplan 2040 Heel Hengelo in beweging](https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/projecten%20en%20plannen/mobiliteitsvisie/Mobiliteitsplan%202040%20-%20Definitief%20-%20LR.pdf) (2023)<https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/projecten%20en%20plannen/mobiliteitsvisie/Mobiliteitsplan%202040%20-%20Definitief%20-%20LR.pdf>
- Deelprogramma Publieke Mobiliteit (2025)
- Deelprogramma Fiets (2025)<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR664432>
- [Uitvoeringsprogramma binnenhavenvisie 2017-2030](#) (2017)
- Programma Bereikbare Binnenstad (2019)
- [Parkeernormennota binnenstad/Hart van Zuid](#) (2021)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden-Twente

Gildebor voert het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uit. SWB voert het beheer over de bewaakte fietsenstallingen uit.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten. Voor dit programma geldt dit voor parkeren en havenbedrijf.

Gemeenschappelijk Havenbedrijf Twente (is geen verbonden partij, maar op basis van bestuurlijke overeenkomst)

Het havenbedrijf verbindt vervoerders en bedrijven met de meest dynamische mainport van Oost-Nederland: de binnenhavens van Lochem, Hof van Twente, Hengelo, Almelo en Enschede.

Wat willen we bereiken?

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

2.1.1 Hengelo is beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de auto' (%)	69,8%(2021)						
	76,4%(2022)						
	77,7%(2024)						
	80,7%(2025)	77,7%	70%	70%	70%	70%	70%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met het openbaar vervoer' (%)	81,5%(2021)						
	83,5%(2022)						
	77,6%(2024)						
	79,6%(2025)	77,6%	86%	86%	86%	86%	86%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de fiets' (%)	91,5%(2021)						
	92,6%(2022)						
	92,5%(2024)						
	91,1%(2025)	92,5%	95%	95%	95%	95%	95%

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

2.2.1 Wegen en fietspaden in Hengelo zijn heel en veilig

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal verkeersongevallen in Hengelo (aantal)	625(2019)	549	445	445	415	400	400
Aantal verkeersslachtoffers in Hengelo (aantal)	113(2019)	157	82	82	77	72	72
Percentage inwoners dat vindt dat Hengelo verkeersveilig is (%)	39,9%(2021)						
	40,6%(2022)						
	37,1%(2023)						
	49,1%(2024)						
	46,6%(2025)	49,1%	42%	42%	42%	42%	42%

2.2.2 De openbare ruimte in Hengelo is schoon

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Mijn buurt is schoon' (%)	60,8%(2019)						
	58,7%(2021)						
	57,7%(2022)						
	65,5%(2023)						
	58,2%(2024)						
	48,6%(2025)	58,2%	60%	60%	60%	60%	60%

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

2.3.1 Fietzers kunnen hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Rapportcijfer dat binnenstadbezoekers (die meestal fietsend gaan) geven voor het gemak waarmee zij in het algemeen een parkeerplek vinden voor hun fiets (cijfer 1-10)	7,6(2019)						
	7,9(2022)						
	7,9(2023)						
	8,0(2024)	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Aantal keren dat een fiets is gestald in een bewaakte fietsenstallingen in de binnenstad van Hengelo (aantal) ¹	90.295(2019)	16.200	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000

¹ Het gaat om drie stallingen: Markt, de Beurs en Wetplein. Stalling Wetplein is open sinds september 2024.

Stalling Markt is open sinds april 2023. Tot april 2023 was er een bewaakte stalling op het Kloosterhofterrein.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

- In het Deelprogramma Fiets is een uitvoeringsagenda vastgesteld met acties en maatregelen om fietsen in Hengelo te stimuleren. In 2026 starten we met het fietsvriendelijker inrichten van straten, de aanleg van nieuwe fietspaden en de planvorming van de centrumfietsring. Ook zetten we in op het verminderen van overlast van fietsen in de stad, onder andere met gedragscampagnes en gerichte maatregelen voor het fietsparkeren op drukke dagen. Samen met de Provincie Overijssel willen we een tracéstudie starten voor de doorfietsroute tussen Hengelo en Oldenzaal.
- In 2026 gaan we verder met de uitvoering van het Deelprogramma Publieke Mobiliteit. Samen met de Provincie Overijssel verkennen we de mogelijkheden voor nieuwe vormen van openbaar vervoer en slimme combinaties met doelgroepenvervoer. Ook willen we verkennen of hier slimme combinaties met het doelgroepenvervoer zijn te maken. Daarnaast onderzoeken we hoe het OV tussen Hengelo en Enschede verder verbeterd kan worden, in samenhang met stedelijke ontwikkelingen. Ook starten we met het opstellen van een integrale toekomstvisie voor het station en werken we aan de uitbreiding van deelvervoer door in gesprek te gaan met aanbieders.
- Vanuit het Mobiliteitsplan zijn studies uitgevoerd naar de bereikbaarheid in relatie tot de groei van de stad en de verkeerscirculatie rond het centrum. In 2026 starten we met vervolgstappen, waaronder het verder uitwerken van kansrijke oplossingsrichtingen en het betrekken van stakeholders bij de planvorming.

- Duurzame mobiliteit, emissieloos vervoer en elektrisch laden gaan een steeds grotere rol spelen in ons dagelijkse manier van verplaatsen. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, is in 2025 laadbeleid opgesteld en vastgesteld door college ; in 2026 wordt gestart met de eerste acties en maatregelen uit dit plan.
- Voor de verbetering van de verkeersveiligheid gaan we, zoals opgenomen in het Mobiliteitsplan 2040, steeds meer risicogestuurd werken volgens het SPV-principe (SPV = Strategisch Plan Verkeersveiligheid). In de Zomernota zijn verkeersveiligheidsmaatregelen voorgesteld waarmee in 2026 wordt gestart, conform de SPV-werkwijze. Deze maatregelen omvatten onder andere de aanpak van het kruispunt Mozartlaan – Beethovenlaan, het kruispunt Bornsestraat – Europalaan, het kruispunt Westelijke Esweg – Hasselerbaan, de rotondes op de Beneluxlaan, het verbeteren van de fietsoversteek Kleispoor en het verwijderen van overbodige fietspaaltjes. Ook gaan we aan de slag met het opwaarderen van wegen van 50 km/h naar 30 km/h om de leefbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren.
- In 2025 is een inventarisatie gemaakt van het bewegwijzeringsareaal. In 2026 starten we met de vervanging van de verouderde bewegwijzering in de stad.
- Naar verwachting wordt in 2026 in de eerste gebieden van Hart van Zuid en de schil daaromheen betaald parkeren ingevoerd. Voorafgaand aan de invoering wordt de buurt betrokken bij de definitieve begrenzing en de inrichting van het gebied met betaald parkeren.

Wat blijven we doen?

Verkeer en vervoer

- We blijven wegen, straten en pleinen onderhouden.
- We blijven kunstwerken onderhouden op basis van meldingen.
- We verwijderen afval, houden de openbare ruimte schoon en bestrijden gladheid.
- Hoofdwegen en hoofd fietsroutes voorzien we van voldoende verlichting. Wandelpaden, parkachtige omgevingen en wegen in het buitengebied worden niet standaard voorzien van verlichting. Dit vanuit het oogpunt van duurzaamheid en leefbaarheid (energiebesparing, lichthinder, lichtvervuiling en biodiversiteit). We kiezen zoveel mogelijk voor 'slimme verlichting' waarmee verlichting op maat geleverd wordt.
- We beheren en onderhouden bebordingen, bewegwijzering en straatnaamborden.
- We beheren en onderhouden verkeersregelinstallaties en veiligheidssystemen om de verkeersveiligheid en doorstroming op minimaal hetzelfde niveau te waarborgen.
- We geven (beleids-)advies over verkeer en vervoer, bieden voorlichting- en educatieprogramma's aan en we ontwerpen verkeersvoorzieningen.
- Hengelo is bestuurlijk trekker en penvoerder van 'Twente2050', de samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten (waarvoor Hengelo gastheer is), met de provincie als partner, op het gebied van voor bovenlokale/regionale mobiliteit en bereikbaarheid. Thema's zijn spoorstrategie, onder andere Zwolle-Twente-Münster, de wegen A1/A35 (Azelo-Buren), N35 en N36, F35, vrachtverkeer van de weg (Twentekanal, zero emissie en dergelijke).
- In het verlengde van deze rol is Hengelo ten behoeve van de brede regio nauw betrokken bij landelijke opgaven als Basisnet (vervoer gevaarlijke stoffen spoor), Goederencorridor Noordoost Europa en spoorveiligheid.

Parkeren

- We beheren en exploiteren de blauwe zones, het betaald parkeergebied, Shop & Go parkeerplaatsen, parkeergarage De Beurs en de bewaakte fietsenstallingen.
- Waar gevraagd faciliteren we uitbreiding van de blauwe zone.
- Waar mogelijk verbeteren we het exploitatieresultaat parkeren.
- We monitoren de parkeerdruk, de parkeerbalans en het autobezit in de binnenstad en Hart van Zuid.
- We monitoren de parkeerdruk in de zones met betaald parkeren, de blauwe zones en de directe omgeving.
- Waar mogelijk heffen we parkeerplaatsen op om de kwaliteit van de openbare ruimte te versterken of ontwikkelingen mogelijk te maken.
- We adviseren over parkeerbeleid, -beheer en -exploitatie in de diverse projecten in de binnenstad en stellen nieuw parkeerbeleid op.

Havens

- Wij blijven investeren om het Twentekanaal aantrekkelijker te maken voor het bedrijfsleven. Daarmee versterken we de regionale economie en bevorderen we de werkgelegenheid in de regio.
- Wij blijven investeren in de fysieke haveninfrastructuur om daar waar nodig deze infrastructuur aan te passen aan de grotere vaarwegklasse (klasse Va).
- Wij werken aan de uitwerking/realisatie van het concept "Smart Port Twente". Een digitaal platform waarin allerlei informatie beschikbaar komt voor gebruikers, ondernemers, overheden en geïnteresseerden op het gebied van de dienstverlening, verkeersmanagement, milieu en monitoring, assetmanagement en controlesysteem op de scheepsregistratie.

Openbaar vervoer

- De provincie Overijssel is concessiehouder van het openbaar vervoer (OV). De provincie is verantwoordelijk voor het OV in onze stad. Uiteraard zijn wij hierbij betrokken. We blijven (beleids)adviezen geven over openbaar vervoer, het onderhouden van OV-systemen (waarschuwingssystemen busbanen) en het waarborgen van de toegankelijkheid.
- We blijven samenwerken met de 14 Twentse gemeenten ten behoeve van de Twentse bereikbaarheid, Europese Ten-T (Trans European Transport Network) en het openbaar vervoer/publieke mobiliteit.
- Gemeente Hengelo blijft vertegenwoordigd in de landelijke stuurgroep voor het Basisnet. Het Basisnet zorgt ervoor dat het vervoer van gevaarlijke stoffen in Nederland zo veilig mogelijk kan plaatsvinden.
- Gemeente Hengelo blijft zich inzetten voor het versnellen van de totstandkoming van de spoorlijn Zwolle - Twente – Munster en het elektrificeren van spoorlijnen.
- We blijven een bijdrage leveren in de keuze voor een goederenrouting over het spoor richting Noord-Oost Europa (GNOE).

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
2.1 Verkeer en vervoer	-9.788	-9.923	10.843	452	-10.391	-468
2.2 Parkeren	-1.091	-1.554	1.457	47	-1.410	144
2.4 Economische havens en waterwegen	-47	34	768	734	-35	-69
2.5 Openbaar vervoer	-375	-313	378	-	-378	-65
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-11.301	-11.755	13.447	1.233	-12.214	-458

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
2.1 Verkeer en vervoer	-10.391	-10.802	-11.129	-11.818
2.2 Parkeren	-1.410	-1.434	-1.452	-1.452
2.4 Economische havens en waterwegen	-35	-35	-34	-34
2.5 Openbaar vervoer	-378	-378	-378	-378
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-12.214	-12.648	-12.993	-13.682

Financiële toelichting

2.1 Verkeer, wegen en water (€ 468.000 nadeel)

We hebben in 2026 hogere rente- en afschrijvingslasten (€ 532.000 nadeel). Dit komt met name door de incidentele neerwaartse bijstelling van de kapitaallasten in 2025 (25-FP-9.14). Daarnaast hebben we op dit taakveld een lagere ambtelijke inzet ten opzichte van 2025. Door de toenemende aandacht voor mobiliteit en groen is er een verschuiving van de ambtelijke inzet naar de taakvelden 2.5 Openbaar Vervoer respectievelijk 5.7 onderdeel Groen.

Meerjarig gezien verwachten we hogere kapitaallasten. Er zijn in de Zomernota ook nieuwe investeringen vastgesteld, waarvan de kapitaallasten in latere jaren zullen ontstaan (25-FP-2.6 Meerjareninvesteringsplan mobiliteit en 25-FP-2.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen).

Op dit moment lopen de kapitaallasten op van € 1,2 miljoen in 2026 tot € 3 miljoen in 2030. Het één en ander is nog in afwachting van de uitkomsten van de Beheernota Infrastructurele kapitaalgoederen.

2.2 Parkeren (€ 144.000 voordeel)

Op dit taakveld is er een voordeel in 2026 ten opzichte van 2025. Dit voordeel wordt grotendeels verklaard door de lagere rente- en afschrijvingslasten in 2026. Per 2026 is het actief "terrein Kloosterhof" volledig afgeschreven.

2.4 Economische havens en waterwegen (€ 69.000 nadeel)

In 2026 is zijn er hogere rente- en afschrijvingslasten dan in 2025. Dit komt door de incidentele neerwaartse bijstelling van de kapitaallasten in 2025 (25-FP-9.14).

2.5 Openbaar vervoer (€ 65.000 nadeel)

De ambtelijke inzet in 2026 is hoger geraamd dan in 2025. Door de toenemende aandacht voor mobiliteit en openbaar vervoer is er een verschuiving van de ambtelijke inzet naar dit taakveld. Overige kleine verschillen hebben te maken met hogere lasten van rente en afschrijving van ov-gerelateerde investeringen (24-NB-2.3 Toegankelijkheid bushaltes en 25-FP-2.4 Nieuwe bushaltes), de prijsindexatie en het neerwaarts bijgestelde budget als bijdrage aan het project Toegangsbeleid Binnenstad (zaaknummer: 3753825).

Risico's

De gemeente Hengelo wil dat mensen en goederen de stad beter kunnen bereiken, dat inwoners zich veilig kunnen verplaatsen in een schone openbare ruimte, en dat de binnenstad goed bereikbaar is voor iedereen.

Bereikbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling

Een belangrijk risico ligt bij de bereikbaarheid van Hengelo in het licht van de verwachte groei van Hengelo. Als de bereikbaarheid niet meegroeit met de ruimtelijke ontwikkeling, kan dit leiden tot knelpunten in verkeer en vervoer. Dit vraagt om tijdige investeringen in infrastructuur. Zonder deze investeringen kan de ontwikkeling vastlopen.

Spanningsveld tussen bereikbaarheid en autoluw beleid

Er is spanning tussen de wens om de binnenstad aantrekkelijk en bereikbaar te houden, en de noodzaak om het autoverkeer te verminderen. Veel inwoners en ondernemers vinden het belangrijk dat je met de auto dichtbij winkels kunt parkeren. De infrastructuur is vooral nog gericht op de auto, terwijl de koers juist vraagt om meer ruimte voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer. De toekomst vraagt om een andere manier van denken, volgens het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, MaaS, Privéauto). Dit vraagt om het maken van duidelijke keuzes. Als dit niet gebeurt, blijven oude patronen bestaan en wordt de gewenste verandering niet bereikt. Het risico bestaat dat we onvoldoende in staat zijn om het beleid te vertalen naar de praktijk.

Regionale spoorontwikkelingen

Ook op regionaal niveau zijn er risico's. De ontwikkelingen op het spoor zijn van groot belang voor Hengelo, maar er is nog onvoldoende zicht op wat deze betekenen voor de stad. Zonder goede regionale samenwerking en afstemming kan Hengelo kansen missen. Het is daarom belangrijk om actief deel te nemen aan regionale overleggen en de belangen van Hengelo daar stevig te vertegenwoordigen.

Van visie naar uitvoering

Tot slot is er het risico dat plannen blijven hangen in ambities en visies, zonder dat er echt iets verandert op straat. Er is lef nodig om keuzes te maken, ook als die in het begin weerstand oproepen. Zonder 'harde' keuzes blijft het beleid vrijblijvend. De gemeente kan dit risico beperken door te experimenteren, te monitoren en te leren van andere steden, waar al stappen zijn gezet in deze richting. Samenvattend vraagt het realiseren van de mobiliteitsdoelen in Hengelo om duidelijke keuzes, politieke durf, samenwerking en een integrale blik. Alleen dan kunnen we zorgen voor een bereikbare, veilige en leefbare stad.

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. De Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

De huidige wereldpolitieke situatie wordt gekenmerkt door onrust in het Midden-Oosten, hybride dreigingen en de Oekraïne-oorlog. De gewijzigde koers van de Verenigde Staten is voelbaar, door bijvoorbeeld de hogere Amerikaanse importheffingen, voor de Nederlandse/Hengelse industrie. De hoge energieprijzen liggen nog steeds hoog ten opzichte van onze buurlanden. Dit leidt tot een verslechterd investeringsklimaat en kan afbreuk doen aan het innovatieve vermogen. Ook netcongestie blijft een probleem door de beperkte ruimte op het elektriciteitsnet wat mogelijke ontwikkelingen in Hengelo beperkt of vertraagt.

Twente kent een krappe arbeidsmarkt en een vergrijzende beroepsbevolking. Vooral in sectoren als techniek, IT en zorg, waardoor het aantrekken van nieuw talent en het binden van bestaande talenten hoog op de agenda staan. Daarnaast speelt de concurrentie tussen regio's een rol: alleen met een aantrekkelijk woon- en werkklimaat, goede voorzieningen en sterke netwerken kunnen Twente en Hengelo zich onderscheiden en jonge professionals en internationale studenten behouden. Ook dragen een diverse en actieve bevolking en een levendige stad bij aan de sociale vitaliteit, wat het aantrekkelijk maakt voor talent om zich hier te vestigen. Talent is onmisbaar voor de duurzame transitie richting nieuwe technologieën, zoals microchips en circulaire economie. Kortom, het behouden en aantrekken van talent is voor Twente en Hengelo de sleutel om hun opgaven op het gebied van innovatie, groei en leefbaarheid waar te maken.

Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk wordt gewerkt aan de vriendelijke Verstedelijkingsstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid en de woningbouw elkaar kunnen versterken om een duurzaam sterke regio te worden waarbij Twente een belangrijke bijdrage kan leveren aan de nationale doelstellingen en de brede welvaart zich positief kan ontwikkelen.

Relevante beleidsnota's

- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2023-2026
- [Horecavisie Hengelo 2016](#)
- Detailhandelsvisie (2012)
- Nota Vrijtijdseconomie Hengelo (2011-2021) Twente Werkt (2011-2021)
- Twente werkt (2014)
- Werk maken van werk (2017)
- Nota grondbeleid (2017)
- Grondprijzennotitie (2020)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Visie Routenetwerken Twente (2022)
- Perspectief Vrijtijdseconomie Twente 2030 (2022)
- Regiodeal II (2023)
- Strategienota Twente Board 2022

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente

Het RBT heeft tot taak het ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein XL, ten tijde van de vaststelling van deze regeling bruto grootte ongeveer 180 hectare.

Twente Board

De arbeidsmarkt is regionaal en vraagt samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken. De Twente Board, waarvan de Twente Board Development de uitvoerende organisatie is (voorheen Regio Twente), levert een bijdrage aan de positionering van Twente als vooraanstaande groene technologische topregio, zowel landelijk als in Europa. Ze faciliteert en versterkt de samenwerking in de regio. Niet alleen tussen de veertien gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren en samenwerkingspartners van de gemeenten. De Agenda voor Twente en het Strategisch plan 2020-2025 van de Twente Board en wijze waarop daarin wordt samengewerkt, zijn daarbij richtinggevend.

Recreatieschap Twente

Het Recreatieschap Twente is een samenwerking van de 14 Twentse gemeenten met als doel het beheren en onderhouden van de drie Twentse recreatieparken, recreatieve routes en recreatieve fietspaden voor inwoners van Twente en toeristen.

Wat willen we bereiken?

3.1 Hengelo is economisch sterker en duurzamer met meer groei en meer banen

3.1.1 Hengelo kent meer banen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal werkzame personen in Hengelo (aantal)	51.497(2021)						
	52.135(2022)						
	52.503(2023)						
	53.410(2024)	53.410	52.500	53.700	53.800	53.900	54.000

3.1.2 Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal banen in Hengelo in de topsector HTSM (Hightech systemen en materialen) (aantal) ¹	7.988(2021)						
	7.698(2022)						
	7.780(2023)						
	7.966(2024)	7.970	8.250	8.250	8.300	8.350	8.400

¹ Het aantal banen in de HTSM zagen we tot 2022 dalen (vertrek VDL etc.). Nu zien we alweer twee jaar op rij een stijging. Er is dus sprake van een inhaalslag. We verwachten dat die komende jaren ook doorzet door nieuwbouw/uitbreiding.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

De doelen:

3.1.1. Hengelo kent meer banen

3.1.2. Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de Hightech Systemen en Materialen (HTSM).

- Bij een aantal bedrijventerreinen zien wij de komende jaren (een vorm van) revitalisering c.q. herstructurering aankomen. Hiertoe hebben wij het integrale 'Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen' (OTB) ingezet. Op basis van verschillende thema's en vraagstukken stellen we samen met ondernemers een uitvoeringsagenda op met concrete maatregelen per bedrijventerrein. Het programmabudget voor 2026 gebruiken we voor het gericht in gang zetten van noodzakelijke processen en voorbereidende maatregelen. Bijvoorbeeld organisatieversterking en verdiepende onderzoeken.
- Gezien de zorgen over de beschikbaarheid van voldoende ruimte voor bedrijven verkennen we momenteel de mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe ruimte voor bedrijven (zoals aangegeven in de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied). Deze verkenning ronden we in 2026 af. Uiteraard bekijken

we dit vraagstuk in nauwe samenhang met een ontwikkeling als XL Business Park 2 en andere ruimtelijke vraagstukken.

- In 2026 zetten we de Ruimtelijke Economische Bouwsteen (REB) in als input voor de ROS. In de REB zijn de economische speerpunten van Twente weergegeven. Ook zijn er aanbevelingen gedaan wat er in economisch opzicht nodig is om als regio een schaa sprong te maken. Dit zal in 2026 binnen het traject van de ROS verder worden verkend. De Hengelose Economische Bouwsteen diende als onze input voor de REB. Hierin wordt al rekening gehouden met onze verstedelijkingsopgave.
- Samen met de gemeente Enschede gaan wij de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone de komende jaren vormgeven. In deze gebiedsontwikkeling komen diverse ruimtelijke en economische aspecten samen. Zie ook paragraaf 5.1.2 Talentopgave en beleidsprogramma 8.
- We geven uitvoering aan het de programmalijn werken uit het programmaplan Talent. De vier programmalijnen zijn wonen, werken, leven en imago en zetten in op het vasthouden en aantrekken van talent (zie ook paragraaf 5.1.2).

Wat blijven we doen?

Economische ontwikkeling

- Uitvoering geven aan de programmalijnen uit de Agenda voor Twente en strategie Twente Board.
- Wij blijven werken aan de promotie van en de instroom in techniek (Techniekpact, Twente goes Techno), de bevordering van innovatie en export samen met het WTC Twente, Novel-T (Kennispark Twente), OostNL, High Tech Systems Park (Thales), Saxion en ROC van Twente (Hart van Zuid). Daarnaast zetten we in op HTSM en leggen de verbindingen (ook over de grens) als dat mogelijk is.
- Monitoren van het functioneren van de verschillende retailgebieden en themagericht blijven kijken naar structurele veranderingen in het retaillandschap. In samenspraak blijven met stakeholders om te bezien in hoeverre er reële transformatiemogelijkheden zijn.
- Om economische structuurversterking voor Hengelo binnen Twente vorm te geven is de Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking (BOSS) leidend. Deze BOSS vraagt niet alleen om regionale inbedding richting de Twente Board, maar blijft de komende jaren ook vragen om een gemeentelijke inbedding.
- We pakken leegstand van kantoor- en bedrijfspanden actief aan door deze onder de aandacht te brengen bij potentiële gebruikers. We creëren ruimte voor herstructurering, functieverandering, transformatie of sloop.
- We blijven grotendeels vasthouden aan het bestaande retailbeleid en versterken de binnenstad en Hart van Zuid door leegstand aan te pakken en de vitaliteit te vergroten. Beleidsdocumenten en de retailanalyse 2020 vormen hiervoor de basis. Afstemming met omgevingsvisies staat centraal.
- Samen met Routenetwerken Twente en Hengelo Promotie versterken we bestaande recreatieve routes en ontwikkelen we nieuwe. Zo verbinden we stad en omgeving en geven we invulling aan Hengeloos Buiten en Hart van Hengelo, met oog voor beleving, gezondheid en talentbehoud.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Bestaande bedrijfslocaties verder ontwikkelen en onderhouden en/of herstructureren en verduurzamen.
- Verkoop van bedrijfspavels op de bedrijventerreinen.
- De ontwikkeling van onder meer de Cleantech Campus The Green Box (Eaton terrein) faciliteren. The Green Box beoogt een Europees technologie, ondernemers- en wetenschapscampus te worden die zich toelegt op de ontwikkeling van haalbare en betaalbare oplossingen voor schone energie. The Green Box ontwikkelt zich tot de nieuwe thuisbasis voor startups, scale-ups, en onderzoeks- en ontwikkelingsgroepen die zich bezighouden met de transitie naar schone energie.
- Bedrijventerreinenaanpak. Aandacht houden voor mogelijke revitalisering onder meer waar vertrekkende bedrijven tot lege plekken leiden. Samen met ondernemersverenigingen inzicht krijgen in wat de bedrijventerreinen de komende jaren nodig hebben om toekomstbestendig te blijven c.q. te worden.

Economische promotie

- Wij versterken de groei van het lokale en regionale MKB en werken aan een sterke industriële sector. Wij promoten Hengelo als economische vestigingsplaats.
- De regionale acquisitie voor economische activiteiten in Logistiek en High Tech Systems en Materials.

- Om Hengelo te promoten, blijven wij het stadsverhaal en de kernwaarden (DNA) van Hengelo bekendmaken. We richten ons op de positionering van de binnenstad, de merkwaarden, en het economische aanbod van Hengelo. Dit geldt voor de binnenstad, Hart van Zuid, winkelgebieden, bedrijventerreinen en evenementen. We brengen dit onder de aandacht van investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers. Wij willen de herkenbaarheid, bekendheid en het uitdragen van het stadsverhaal met het bijbehorende aanbod verbeteren.
- Subsidiëren van Hengelo Promotie voor stadspromotie, evenementen en toeristische informatievoorziening.
- Marketing en communicatie voor Hengelo met als prioritaire gebieden de binnenstad en Hart van Zuid. We gebruiken hiervoor de citymarketingvisie.
- Het Hengelose stadsmerk dat in 2020 is vastgesteld gebruiken als terugkerend beeld in de marketing en communicatie.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- Wij koesteren onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Wij werken intensief samen met ondernemers en andere belanghebbenden uit Hengelo, de regio en op landelijk niveau. Concreet betekent dit dat wij sterk blijven inzetten op het leggen en onderhouden van contacten met deze partijen.
- Vanuit economische duurzaamheid willen wij het juiste bedrijf op de juiste locatie huisvesten.
- Wij bevorderen ondernemerschap door regelgeving te vereenvoudigen en regeldruk te verlagen.
- Wij hanteren de gemeentelijke kaders en uitgangspunten zoals beschreven in het uitwerkingsplan evenementen voor de subsidiebeschikking aan Hengelo Promotie.
- Belastingen (laten) innen, zoals toeristenbelasting.
- Het organiseren en aansturen van de kermis.
- Het organiseren en aansturen van de (week)markt.
- Deelname aan het regionale acquisitie en accountmanagersoverleg.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
3.1 Economische ontwikkeling	-214	-1.194	1.222	-	-1.222	-29
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.181	999	4.792	4.036	-756	-1.755
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-194	-344	814	500	-314	30
3.4 Economische promotie	-548	-1.095	1.205	331	-874	221
Totaal 3 Economie	226	-1.634	8.033	4.867	-3.166	-1.532

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
3.1 Economische ontwikkeling	-1.222	-1.222	-1.197	-1.097
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-756	769	1.119	1.119
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-314	-314	-309	-309
3.4 Economische promotie	-874	-874	-811	-611
Totaal 3 Economie	-3.166	-1.641	-1.198	-898

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (€ 29.000 nadeel)

De kosten van programmalijn werken, onderdeel stimulering economische projecten, uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op dit taakveld. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Vanaf 2026 is er een verschuiving van de bijdrage voor Twenteboard vanuit programma 9 naar programma 3, waar deze jaarlijks op algemene economische ontwikkeling begroot wordt conform financiële regelgeving.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 1.755.000 nadeel)

Voor 2026 wordt er subsidie gereserveerd (€ 1.600.000) voor het verduurzamen van energievoorziening op bedrijfslocaties (26-NB-3.1 Cofinanciering Regio Deal).

In 2026 en 2027 wordt er verder ook een invulling gegeven aan het uitvoeren van Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Het OTB bouwt voort op de eerdere Investeringsgerichte Aanpak Bedrijventerreinen (IAB). Dit is verder uitgewerkt in de Zomernota (25-FP-3.1).

3.4 Economische promotie (€ 221.000 voordeel)

Voor 2025 was er geld beschikbaar gesteld voor Citymarketing (25-NB-3.3), Opstellen evenementenbeleid (25-NB-3.6) en Hengelo op de kaart (25-NB-3.4). Ook de motie M03 Gelden Ruimte voor Ondernemen vanuit de Zomernota 2024-2028 was beschikbaar voor 2025 en valt weg in 2026. Dat zorgt voor minder kosten en per saldo een voordeel in 2026.

De kosten van de programmalijn imago uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op dit taakveld. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Risico's

De beschikbare grond in de gemeente is schaars en vormt een risico voor de economische groei. De beperkte beschikbare ruimte moet worden verdeeld over verschillende onderdelen, zoals woningbouw, de ontwikkeling van bedrijventerreinen en het behalen van onze duurzaamheidsopgaven.

Het stroomnet in Overijssel is bijna vol. Daarmee staat de levering van stroom voor ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en nieuwe bedrijven onder druk. Dit heeft een grote invloed op de ontwikkeling van woningbouw en bedrijven.

Door de dubbele vergrijzing is het belangrijk dat de gemeente en de regio Twente inzetten op het aantrekken en behouden van gouden handen en knappe koppen. Als we hier niet op inzetten lopen we het risico dat we het bestaande voorzieningenniveau niet kunnen behouden. Deze aanpak vraagt samenwerking met andere gemeenten en de provincie. We lopen het risico dat door verschillende belangen en visies de ontwikkeling vertraagt.

Om talenten aan te trekken moeten we zorgen voor voldoende werkgelegenheid in de regio en het aantrekken van nieuwe bedrijven. Door de krapte op het stroomnetwerk en het tekort aan bedrijventerreinen kan deze vraag onder druk komen te staan. Als we deze verandering niet tijdig kunnen doorvoeren, bestaat het risico dat bedrijven wegtrekken.

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Traag

Aanspreekpunt ambtelijk

E. van Spall, T. Lantink

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Wet passend onderwijs

In 2025 zijn er significante wetswijzigingen doorgevoerd. De kern van deze wijzigingen is het versterken van de positie van ouders en leerlingen, het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, en het realiseren van een meer transparante, inclusieve en maatwerkgerichte ondersteuning voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.

In lijn met deze landelijke koers ligt in Hengelo in 2026 de nadruk op de implementatie van deze wijzigingen. In onze aanpak zetten we sterk in op het verbinden van onderwijs, jeugdhulp en ouders. Dit komt onder andere tot uiting in de versterking van onderwijsondersteuning op (zorgintensieve) scholen, zoals genoemd in de Zomernota 2025–2029. Hiermee dragen we lokaal bij aan de doelen van passend onderwijs: gelijke kansen voor ieder kind en ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis.

Inclusief onderwijs

Inclusie blijft een centraal onderdeel van onze visie op onderwijs en maatschappelijke participatie. Via onze Lokaal Educatieve Agenda (LEA) zetten wij onverminderd in op een onderwijsomgeving waarin alle kinderen ongeacht hun achtergrond, mogelijkheden of beperkingen, gelijke kansen krijgen om te leren, te groeien en te bloeien. De nadruk ligt in 2026 op het versterken van de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp, preventie en gezamenlijke verantwoordelijkheid in de ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Het Rijk heeft echter aangekondigd om vanaf 2026 een structurele bezuiniging van 10% door te voeren op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB). Een deel van de uitvoering van de LEA wordt gefinancierd uit de middelen voor de GOAB. Deze bezuiniging zet de uitvoering van onze ambities onder druk. Daarmee kunnen wij niet garanderen dat met minder middelen dezelfde kwaliteit en breedte van ondersteuning behouden blijft.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

2026 is ons tweede jaar van uitvoering van het IHP waarin we samen met de schoolbesturen blijven investeren in duurzame toekomstgerichte schoolgebouwen. Hierbij blijven wij oog houden voor de integrale multifunctionele ontwikkeling van de onderwijsvoorzieningen. Ook in 2026 blijven we binnen het IHP gericht investeren in toekomstgerichte schoolgebouwen.

Voortijdig Schoolverlaters

De Twentse belofte 2020-2025 wordt in 2026 opgevolgd door een vernieuwd regionaal programma dat aansluit op de inwerkingtreding van de wet 'van school naar duurzaam werk'. Deze nieuwe wet, die in 2026 in werking treedt, beoogt jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam te begeleiden naar economische zelfstandigheid. De doelgroep van het Doorstroompunt wordt uitgebreid naar jongeren zonder startkwalificatie van 23 jaar naar 27 jaar. Het nieuwe programma richt zich naast het terugdringen van voortijdige schooluitval ook op het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en op extra ondersteuning voor jongeren die dat nodig hebben.

Relevante beleidsnota's

- [Twentse Belofte \(2020\)](#)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal](#)
- ['Samen op weg', Twentse visie op vervoer onder gemeentelijke verantwoordelijkheid \(2016, update 2023\)](#)
- [Kwaliteitskader Hengelose Voorschool \(2024\)](#)
- [Lokaal educatieve agenda 2024-2027](#)
- [Integraal huisvestingsplan onderwijs Hengelo \(2024\)](#)

Verbonden partijen

In dit programma werken wij niet samen met verbonden partijen.

Wat willen we bereiken?

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar in Hengelo met het hoogste risico op onderwijsachterstanden (%) ¹	15% (2021) 15% (2022)	16%	14%	14%	14%	14%	14%
Percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (=bereik) (%) ²	³	67% ⁴	78%	78%	79%	80%	81%

1 Het hoogste risico op onderwijsachterstanden wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school.

2 De doelgroep zijn peuters met risico op onderwijsachterstand volgens definitie van de gemeente.

3 Geen eerdere peilwaarde in verband met nieuwe monitor per 2023.

4 In 2023 is voor het eerst de nieuwe monitor voor- en voerschoolse educatie (VVE-monitor) ingezet. Uit de nieuwe monitor komt naar voren dat wij een bereik hebben van 72% (tegen een landelijk gemiddeld bereik voor VVE van 70%). Dit percentage betreft het aantal peuters uit de doelgroep dat daadwerkelijk gebruik heeft gemaakt van het VVE aanbod. 8% van de peuters die een VVE verwijzing hebben gekregen staan nog op de 'wachlijst'. Ze zitten nog niet in de VVE omdat ouders nog een overeenkomst moeten tekenen, nog moeten doorgeven of ze VVE willen ontvangen of omdat ouders na verwijzing nog niet bereikt zijn door de aanbieder.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage voortijdig schoolverlaters dat terugkeert naar het onderwijs binnen een jaar	x%(2025)	n.v.t.	n.v.t.				
Percentage jongeren dat een mbo2 diploma of hoger behaalt voor 23e	x%(2025)	n.v.t.	n.v.t.				

1. betreffen nieuwe indicatoren. Data is nog niet beschikbaar.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 Schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bezettingsgraad (%): benodigde aantal m2 gebaseerd op leerlingaantallen op basis van de verordening/beschikbare aantal m2 schoolgebouw	73% (2022) 83% (2023)	75%	83%	83% ¹	83%	83%	83%

- 1 Bij het vaststellen van het IHP is het ruimtegebruik opnieuw berekend. Hieruit blijkt dat de bezettingsgraad 83% is.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Hengelo dat een integraal kindcentrum bevat (%)	34%(2021) 35%(2022)	niet opgenomen	35%	35%	35%	35%	35%

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

- In 2026 blijven we ons via de Lokale Educatieve Agenda (LEA) inzetten voor het vergroten van onderwijskansen. De focus ligt op het versterken van basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) en het bevorderen van gelijke ontwikkelkansen vanaf jonge leeftijd. We houden daarbij nadrukkelijk rekening met de financiële kaders (zie financiële toelichting), waaronder de landelijke korting. In 2026 maken we daarom een expliciete afweging over de reikwijdte en uitvoerbaarheid van onze ambities.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

- In 2026 werken we aan de implementatie van de wet Van school naar duurzaam werk, waarbij de doelgroep van het doorstroompunt is uitgebreid van 23 naar 27 jaar. In Hengelo bedienen wij een groot deel van deze doelgroep nu al. Samen met het MBO, voortgezet speciaal onderwijs en praktijk scholen ontwikkelen we een vernieuwde regionale aanpak als opvolger van De Twentse Belofte, gericht op het voorkomen van schooluitval en het versterken van de aansluiting op werk.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 De schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

- Voor het Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) staat 2026 opnieuw in het teken van de overgang van plan naar uitvoering. Dit is onderdeel van het meerjarenplan van het IHP. Wij maken per businesscase inzichtelijk welke huisvestingsmaatregelen op welk moment nodig zijn, vanuit vastgestelde kaders voor financiën, kwaliteit, duurzaamheid en functionaliteit. Wij zetten in op goede schoolgebouwen die voldoende ruimte bieden aan ons huidige aantal Hengelose leerlingen, maar die ook aan te passen zijn aan een stijgend aantal leerlingen vanuit onze opgave om als stad te groeien.
- In het IHP is een uitvoeringsplan opgenomen voor 6 jaren (tot 2030). Het uitvoeringsprogramma beschrijft de huisvestingsmaatregelen voor de scholen.
- In 2026 wordt gestart met de feitelijke realisatie van de eerste schoolprojecten uit het programma.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

- In 2026 zetten we via het IHP en de bijbehorende uitvoeringsplannen in op een efficiënt en multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen. We versterken de verbinding met kinderopvang en andere kernpartners binnen het gebouw én met de wijk, afgestemd op de lokale behoefte. Zo krijgt de school steeds meer een centrale rol in de buurt.

Wat blijven we doen?

- De gemeente Hengelo voert haar wettelijke taken rond het openbaar onderwijs uit. Jaarlijks worden begroting en jaarrekening van de stichtingen ter kennisname aan de gemeenteraad gestuurd. Daarnaast vindt tweejaarlijks overleg plaats tussen de directeur-bestuurder, raad van toezicht en gemeenteraad.
- Wij blijven samen met partners uitvoering geven aan de actielijnen uit de Lokale educatieve agenda 2024-2027.
- De inzet op passende Buitenschoolse Opvang (BSO+) voor kinderen tot 13 jaar wordt voortgezet, met aandacht voor afstemming met de basisondersteuning.
- De inzet van Jeugdhulpteams (JHT) op school liep tot juli 2025; in 2025 is een aanbesteding gestart voor een vernieuwde structuur die vanaf eind 2025/begin 2026 wordt ingevoerd, in samenwerking met onderwijs en jeugdhulppartners.
- In het basisonderwijs blijft het preventieteam jeugd actief, met de schoolzorgondersteuners (SZO) als integraal onderdeel daarvan. Zie ook paragraaf 5.2.6 (sociaal domein).
- Wij blijven ons inzetten op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden, onder andere via voldoende en kwalitatief goede voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en het bereiken van ouders in de voorschoolse periode.
- Binnen het project 'Basisvaardigheden preventie en onderwijs' richten we ons op een kansrijke start in groep 3 en samenwerking met (aankomende) ouders.
- Wij blijven inzetten op het tegengaan van lage basisvaardigheden onder verschillende doelgroepen door het coördineren en organiseren van activiteiten. Wij pakken samen met de partners Bibliotheek, Stichting Wijkkracht en het ROC van Twente laaggeletterdheid aan via het Taalpunt Hengelo.
- Samen met het onderwijs en het Expertisecentrum Jonge Kind wordt de zorgstructuur verder ontwikkeld, in samenwerking met de aanbieder van basisondersteuning.
- Wij zetten ons actief in voor schoolaanwezigheid. Dit doen we samen met onderwijs, zorg en arbeid via de opvolger van de 'Nieuwe Twentse Belofte', waarin jongeren tot 27 jaar ondersteuning krijgen richting onderwijs of werk.
- Binnen het leerlingenvervoer staat integrale vervoersondersteuning centraal, met aandacht voor zelfstandig reizen waar mogelijk, bijvoorbeeld met een reismaatje.
- Wij werken met het onderwijsveld aan evenwichtige spreiding en optimaal gebruik van schoolgebouwen, zoals vastgelegd in het IHP Onderwijs (eerste tranche tot 2030).
- Wij zorgen voor voldoende en functionele gymnastieklokalen ter ondersteuning van het bewegingsonderwijs.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Vershil 2026 - 2025
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.921	-6.330	6.517	870	-5.647	683
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.112	-2.866	7.144	3.529	-3.615	-748
Totaal 4 Onderwijs	-9.033	-9.197	13.662	4.399	-9.262	-65

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.647	-5.678	-5.749	-6.166
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.615	-3.863	-3.807	-3.766
Totaal 4 Onderwijs	-9.262	-9.541	-9.556	-9.931

Financiële toelichting

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 683.000 voordeel)

- In de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5) hebben wij investeringsruimte vrijgemaakt voor het IHP in onze begroting op basis van scenario 2b (€ 10 miljoen per jaar). De verwachte investeringen worden hierbij gedaan in de jaren 2025 t/m 2029. De kapitaallasten kennen hiermee een opgaande lijn tot en met 2031. De stelpost voor de kapitaallasten is begroot met ingang van 2025, de eerste businesscase (IKC de Kiem) is vastgesteld door het college en de volgende businesscases worden uitgewerkt. Daarnaast hebben wij het eerste voorbereidingskrediet in de begroting opgenomen in 2025 voor de Kiem. In de Zomernota 2025-2029 (25-FP-4.1) hebben wij aangegeven in 2025 te starten met investeren. De kapitaallasten zullen per 2027 landen in de begroting. De bijbehorende actualisatie van de te verwachten kapitaallasten, zodat deze met ingang van 2027 in zullen gaan, zorgt voor een fluctuatie in de meerjarenramingen. Dit zorgt voor een verschil ten opzichte van de begroting 2026.
- De sloop van de noodlokalen op het scholeneiland bij de OSG Hengelo is incidenteel opgenomen in de begroting 2025 (25-FP-4.1).
- Er is voor een aantal jaren rekening gehouden met middelen voor projectbegeleiding IHP. Deze middelen zijn nog beschikbaar tot en met 2026 (23-FP-4.5).
- In (25-FP-4.3) zijn diverse kleine wijzigingen opgenomen binnen programma 4, waaronder de incidentele kosten voor het gebruiksklaar maken van de school aan de Dr. Kuiperstraat voor ExpeditieWijz en het structureel aframen van de budgetten brandveiligheidsvoorzieningen en schadeherstel op basis van de realisatie van afgelopen jaren.
- Op basis van de nieuwe meerjarenonderhoudsplannen is gebleken dat de onderhoudsbudgetten niet toereikend zijn om het vastgestelde niveau 3 te handhaven. Dit leidt tot een hogere dotatie aan de voorziening onderhoud.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 748.000 nadeel)

- Sinds corona hebben we incidenteel extra rijksmiddelen ontvangen om deze in te zetten ter voorkoming van onderwijsvertraging. De looptijd van deze specifieke uitkering is tot en met juli 2025 en tot deze tijd konden wij de middelen inzetten. Deze middelen zijn ingezet voor het Jeugdhulpteam, voor extra inzet van schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk en voor cultuureducatie voor peuters.
- De rijksmiddelen voor het achterstandenbeleid worden jaarlijks bijgesteld en zijn inzetbaar over een periode van vier jaar (2023–2026). De stijging van de noodzakelijke subsidieuitgaven, om onze taken op onderwijsachterstanden uit te kunnen blijven voeren, is groter dan de toename van de beschikbare rijksmiddelen. Het Rijk heeft aangekondigd om vanaf 2026 en 10% bezuiniging door te voeren op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB). Deze bezuiniging zet de uitvoering van onze ambities onder druk die bijvoorbeeld in het LEA zijn opgenomen (zie beleidsmatige ontwikkelingen). Dit zal vanaf 2026 afwegingen vragen in welke kwaliteit en breedte van ondersteuning we kunnen behouden en wat we daarnaast kunnen inzetten op onze ambities.
- De uitbreiding van de formatie leerplichtambtenaren is verlengd van september 2026 tot en met augustus 2029 in verband met het toegenomen aantal verzuimmeldingen (25-FP-4.2).
- De toepassing van de nieuwe systematiek voor loon- en prijsontwikkeling zou in 2026 leiden tot een aanzienlijk nadelig effect op de subsidie-index. Om te voorkomen dat organisaties onverwacht worden geconfronteerd met lagere subsidies, en om hen de tijd te geven zich aan te passen aan de gewijzigde indexeringsystematiek, is besloten om in zowel 2026 als 2027 een aanvullende compensatie toe te passen (zie 25-FP-5.10). Hierdoor vallen de uitgaven in deze jaren hoger uit dan in 2025.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

Risico's

Onderwijs en transformatie

Ook het onderwijs is onderdeel van de transformatie in het sociaal domein. Ze hebben een belangrijke rol voor kinderen in Hengelo. Ook hier zal de taakstelling van het Rijk, indirect vanuit jeugdzorg, en direct op subsidies voor het onderwijs impact hebben op de voorzieningen in Hengelo. We zien een risico voor het versralen of wegvallen van extra ondersteuning op en rondom school. Daardoor kan er meer ongelijkheid tussen kinderen ontstaan.

Afhankelijkheid externe partijen

De gemeente is afhankelijk van externe partijen in onderwijs en opvang, terwijl zij wel verantwoordelijk is voor voldoende en kwalitatief goede VVE-plekken. Het structurele lerarentekort en onduidelijkheid over landelijke ontwikkelingen, zoals gratis kinderopvang, beperken onze sturingsmogelijkheden en kunnen leiden tot extra kosten.

Onderwijshuisvesting

De huidige plannen voor onderwijshuisvesting zijn vooral gebaseerd op het huidige demografische beeld. De verwachte groei van de stad om door te groeien naar meer dan 100.000 inwoners, is hierin nog niet meegenomen. Hiermee lopen we een risico dat hetgeen de komende jaren wordt gerealiseerd nog niet optimaal aansluit bij de toekomstige vraag. De 4 jaarlijkse herijking van het IHP kan hierop meebewegen.

Daarnaast zijn we nu rondom de nieuwe locaties primair in overleg met schoolbesturen. Het risico is dat er daardoor nog te weinig is gekeken naar bredere oplossingen, zoals multifunctionele accommodaties (MFA's) waarin scholen samenwerken met andere voorzieningen. Door breder te denken, kunnen gebouwen beter worden benut en wordt de leefomgeving versterkt. Dit vraagt om een integrale aanpak en samenwerking tussen verschillende partijen. Het investeringskader voor het IHP is berekend op basis van onderwijshuisvesting en niet voor bredere accommodaties.

Daarnaast zijn er continu ontwikkelingen in het onderwijs, waardoor er kosten worden gemaakt die niet in het IHP zijn opgenomen. Met daarnaast de inflatie en hogere bouwkosten kan er een tekort ontstaan op het investeringskader IHP. Dit kan betekenen dat er keuzes gemaakt moeten worden over tempo, omvang en kwaliteit van de onderwijshuisvesting.

5.2.5 Sport, cultuur en recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Traag, Luttikholt, Brand en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan, J. Logtenberg en E. van Spall

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Algemeen

Sport en cultuur dragen bij aan de stedelijke ontwikkeling en een versterkte sociale basis

Sport en cultuur hebben een belangrijke rol om te zorgen voor ontmoeting, plezier, prestatie, het behouden en binden van (jong) talent en het creëren van een bruisende stad en leefbare omgeving voor onze inwoners. Het fundament met (toonaangevende) maatschappelijke voorzieningen is goed. Tegelijkertijd is verdere kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling nodig, in samenhang met onze stedelijke opgaven en de transformatie van het sociaal domein. Dit vraagt om strategische keuzes en een integrale aanpak. We streven daarbij naar gebiedsgerichte impact waarbij specifieke stedelijke zones, zoals de Spoorzone Hengelo – Enschede (SHE), de Magneet (binnenstad en Hart van Zuid) en specifiek de KMS-omgeving extra aandacht krijgen.

Voor wat betreft de infrastructuur voor sport, spelen en bewegen biedt het Omgevingsprogramma Sport, spelen en bewegen een strategisch handelingsperspectief. Met dit programma geven we gebiedsgericht uitvoering aan de Omgevingsvisie(s), de Sport- en beweegvisie en de Kadernota Spelen.

Onder het thema 'Vitale Verenigingen' werken we een opdracht uit waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken.

Sport

Tarieven onderzoek sportaccommodaties

Wij onderzoeken of er (aangepaste) tarieven nodig zijn voor verschillende doelgroepen, daarbij kan gedacht worden aan de Buitenschoolse Opvang.

Naar verwachting worden de resultaten van het onderzoek naar de tarieven voor sportaccommodaties eind 2025 opgeleverd. Op basis daarvan bepalen we de vervolgstappen en informeren wij de raad. Dit betekent dat wij inhoudelijk nog niet kunnen aangeven of en op welke manier de tarieven worden gewijzigd. Naar verwachting zal een nieuwe situatie met ingang van januari 2027 aan de orde zijn.

Impact Omgevingswet voor zwembaden

De Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking is getreden, heeft gevolgen voor de exploitaties van zwembaden. Zowel het aantal te meten parameters als de frequentie van verplichte metingen is fors uitgebreid. Een groot deel van de zwembaden in Nederland heeft te maken met actuele problemen rond de nieuwe waterparameters. Voor het Twentebad vraagt dit ook inspanningen. 2025 is in dit kader een overgangsjaar geweest en in de meeste provincies worden bepaalde overschrijdingen nog gedoogd. Met ingang van 2026 wordt er strenger gehandhaafd.

Kunst, cultuur en erfgoed

Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur

Wij werken aan een nieuw Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur vanaf 2027 als uitwerking op de Omgevingsvisie. Hiermee bouwen wij voort op de successen van de vorige periode en verruimen wij onze blik door steviger in te zetten op hoe kunst en cultuur bijdragen aan een aantrekkelijke, bruisende en leefbare stadsomgeving met een sterke regionale aantrekkingskracht. Op het omgevingsprogramma volgt een concreet uitvoeringsprogramma. Daarin vertalen we de plannen, zowel inhoudelijk als financieel, naar hoe we omgaan met onze cultureel-maatschappelijke partners. Toekomstbesluiten worden meegewogen binnen het omgevingsprogramma Kunst en Cultuur vanaf 2027. Naar verwachting wordt het Omgevingsprogramma in het eerste kwartaal van 2026 vastgesteld.

Het landelijke cultuur bestel is in ontwikkeling

Er wordt op landelijke niveau gesproken over de vernieuwing van het cultuurbestel, waarbij gekeken wordt naar hoe het systeem (organisatie en financiering) kan worden verbeterd en aangepast aan de veranderende behoeften

van de samenleving. Het demissionaire kabinet heeft invloed op de invoering van het nieuwe cultuurbestel. Enkele ontwikkelingen zijn dat de subsidieperiode voor regelingen wordt verlengd van vier naar acht jaar. Ook wordt er gewerkt aan een betere spreiding van Culturele Basis Instellingen (BIS-instellingen) buiten de Randstad. Dit kan betekenen dat regio's zoals Twente meer middelen krijgen, aangezien het aantal BIS-instellingen daar momenteel lager ligt dan in de Randstad.

Daarnaast wordt er gekeken naar een mix van financiële instrumenten, zoals subsidies, fondsen en leningen, om de culturele sector beter te ondersteunen. Dit biedt kansen voor steden zoals Hengelo, al dan niet in samenwerking met de regio, om hun culturele ecosysteem verder te ontwikkelen en programma's op maat te creëren.

Compensatie subsidie-index/Vitale verenigingen

De systematiek van loon- en prijsontwikkeling in het gemeentefonds is per meicirculaire 2024 aangepast vanaf het jaar 2025. Dit leidt specifiek voor subsidieontvangers tot negatieve effecten. In de Zomernota is daarom besloten om het verschil in index tweemaal, in 2026 en 2027, te compenseren. Dit doen we omdat onze subsidieontvangers belangrijke partners zijn in het maatschappelijk veld, maar ook bijdragen aan een bloeiend verenigingsleven onder meer op het gebied van sport en cultuur en hiermee een belangrijk fundament zijn in de sociale basis. Deze compensatie wordt ingezet om de financiële weerbaarheid van organisaties en verenigingen te vergroten. Onder het thema 'Vitale Verenigingen' gaan we een opdracht uitwerken waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken.

Erfgoed

Cultureel erfgoed maakt een steeds essentiëler onderdeel uit van onze stad. Het gaat niet alleen fysiek om gebouwen, de stedenbouwkundige opzet, het landschap, maar ook om de verhalen, de historie en de beleving van erfgoed. Trots op de wederopbouw, het industriële verleden, een prachtig Tuindorp en alle verhalen die daarbij verteld kunnen worden. Inmiddels is de Omgevingswet in werking getreden en staat tevens een nieuwe generatie erfgoed boven aan het lijstje van aandachtspunten: de Post '65 periode. Gemeenten moeten in het omgevingsplan rekening houden met het belang en behoud van cultureel erfgoed. Daarom moet een inventarisatie en analyse van het erfgoed, dat binnen de gemeente aanwezig is, plaatsvinden. Op basis daarvan zal een toereikend beschermingsregime in het omgevingsplan worden opgenomen.

Puiencommissie

We zetten ons in voor een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad. Dit doen we door aanpassingen van winkelpanden, waarbij de architectuur van het totale pand wordt gezien. De Puiencommissie is van origine gericht op de gevels op de begane grond maar merkt, mede door de transformatie van panden naar wonen, dat ook de verdiepingen meer aandacht behoeven. Dit biedt kansen om hierin mee te denken en ook daar de kwaliteit te verhogen. Reclamevoering en blinde etalages krijgen hierin steeds meer aandacht. De Puiencommissie wil haar impact vergroten door natuurinclusief bouwen in de binnenstad te stimuleren, begeleiden en subsidiëren.

Recreatie en groen

Door het veranderende klimaat ontstaan er steeds vaker pieken in neerslag en extreme hitte en droogte. Ook zorgt dit voor een verdere afname van de biodiversiteit af. Wij kiezen daarom meer en meer voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress, wateroverlast, heeft positieve effecten op de gezondheid én is goed voor de biodiversiteit. We zetten in op het stimuleren van particulieren om hun eigen tuinen te vergroenen.

Er zijn steeds meer uitdagingen rondom klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefbaarheid. Er komen steeds vaker hevige regenbuien voor. Ook wordt het droger en heter. Om goed voorbereid te zijn op het veranderende klimaat, kiezen we steeds vaker voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, beperken we de risico's op wateroverlast. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. De druk op de openbare ruimte, en daarmee het belang van extra groen en water, wordt in de komende jaren alleen maar hoger. Om aan al deze uitdagingen het hoofd te bieden zal het aandeel van de groene ruimte in steden met 10% moeten worden vergroot, onder meer door omvorming van verharding naar parken, groene daken en stadsbossen. We zien mogelijkheden en koppelkansen voor klimaatadaptatie en vergroening bij reeds geplande projecten en/of werken in uitvoering in het fysieke domein (25-FP-5.11).

Relevante beleidsnota's

- Sport- en beweegvisie (2023-2033)
- Lokaal Sportakkoord 'Hengelo Inspireert' (2023-2026)
- [Kunst- en Cultuurnota Hengelo 2021-2024](#) (2021)
- Uitvoeringsprogramma BKV 2025-2026
- Collectieplan gemeentelijke kunstcollectie 2025-2029
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders (2021)
- Kadernota Spelen (2016)
- Lokaal Preventieakkoord (2022)
- Landelijke nota gezondheidsbeleid (2020-2024)
- [Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022](#)
- [Nota Vrijtijdseconomie 2011-2021](#)
- [Horecavisie](#) (2016)
- Vitale coalities (2008)
- [Nota Snippergroen](#) (2015)
- [Groenplan Hengelo](#) (2015)
- [Bomenverordening](#) (2018)
- [Een nieuwe focus op preventie](#) (2019)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)
- Klimaatadaptatiestrategie (2022)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (2023)
- Nota Gezondheid (2024)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden-Twente)

Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de sportaccommodaties.

Recreatieschap Twente

Recreatieschap Twente is per 1 januari 2022 opgericht. Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en door het bevorderen van recreatie en toerisme.

Wat willen we bereiken?

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

5.1.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en spelen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Percentage volwassenen Hengeloërs (18+) die voldoen aan de beweegrichtlijnen ¹	56,4% (2021) 56,8% (2022)	nieuwe indicator en nieuwe bron	58,1%	58,1%	58,5%	59,0%	59,4%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar (%)	59,4%(2021) 49,3%(2022) 53,2%(2024) 63,8%(2025)	53,2%	60,6%	60,6%	60,0%	60,0%	60,0%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor jongeren tot 12-18 jaar (%)	38,2%(2021) 20,9%(2022) 22,2%(2024) 40,4%(2025)	22,2%	42,0%	42,0%	42,0%	42,0%	42,0%
Score (0 tot 100) voor de beweegvriendelijke omgeving in Hengelo (opgebouwd uit deelindicatoren recreatief groen en blauw, sport- en speelplekken, sportaccommodaties en nabijheid van voorzieningen) ¹	60 (2020) 70 (2022)	nieuwe indicator en nieuwe bron	70	70	71	72	73

¹ Beleidsindicator is m.i.v. 2025 aangepast in lijn met de nieuwe sportvisie, waarbij de bron is veranderd in sportenenbewegenincijfers.nl

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

5.2.1 Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor (de diversiteit van) het aanbod van culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	6,9 (2022) 7,3 (2023) 7,1 (2024) 7,4 (2025)	7,1	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Het rapportcijfer dat inwoners geven aan de kwaliteit van de culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,2 (2022) 7,3 (2023) 7,3 (2024) 7,4 (2025)	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor het behoud van het cultureel erfgoed van Hengelo, zoals monumenten (cijfer 1-10)	6,2 (2022) 6,5 (2023) 6,2 (2024) 6,4 (2025)	6,2	8,1	7,0	7,0	7,0	7,0

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

5.3.1 Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'In mijn buurt is voldoende groen' (%)	74,7% (2022) 69,7% (2023) 71,1% (2024) 72,4% (2025)	71,1%	77,1%	77,1%	77,1%	77,1%	77,1%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden' (%)	54,6% (2022) 61,3% (2023) 55,2% (2024) 60,1% (2025)	55,2%	63,7%	63,7%	63,7%	63,7%	63,7%
Percentage openbaar groen ten opzichte van de totale openbare ruimte (%)	51,3% (2021)	50,9%	50,7%	51,2%	51,2%	51,2%	51,2%

5.3.2 Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Oppervlakte extensief beheerde bermen en graslanden (hectare)		216	215	236	236	236	236

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

- In 2026 starten wij met de herijking van de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen. Per 1 januari 2027 moet deze herijking operationeel zijn.
- In 2026 gaan we het aanbod van Hengelo Sport verbreden. De inzet is om Hengelo Sport meer wijkgericht in te zetten, naast het bestaande aanbod voor primair onderwijs.
- In 2026 ontwikkelen wij een platform om de vind- en zichtbaarheid van het sport- en beweegaanbod voor inwoners te verbeteren. Deze actie komt voort uit de sport- en beweegvisie.
- Wij geven in 2026 uitvoering aan het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen daar waar stedelijke- en gebiedsontwikkelingen, het IHP onderwijs en onderhoudsniveau daar om vragen.
- Wij zetten samen met Wijkkracht, Saxion en ROC van Twente het FBK stadion intensiever in als maatschappelijke locatie voor ontmoeting en bewegen.
- Binnen het Twentebad starten wij met een nieuw zwemonderwijssysteem wat moet resulteren in kortere wachtlijsten (voor volwassenen en kinderen met een beperking) en verbeterde zwemresultaten.

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

- In 2025 ronden wij de aanbestedingsprocedure af voor het onderhoud van de kunst in de openbare ruimte in Hengelo. In 2026 wordt daarmee het onderhoud aan de buitencollectie door een externe specialistische partij uitgevoerd.
- Wij gaan op basis van het Uitvoeringsprogramma Beeldende Kunst- en Vorming (BKV) een digitaal platform aanbesteden waar verschillende functies in relatie tot beeldende kunst toegankelijk worden gemaakt. Hieronder valt de ontsluiting van de gemeentelijke kunstcollectie en een vraag- en aanbodforum voor atelierruimte.

- Museum Hengelo levert een onderzoek op waarin de positie van het museum in het culturele- en erfgoedveld wordt beschreven. De uitkomst van dit onderzoek wordt meegenomen in de integrale afwegingen binnen het Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur vanaf 2027.
- Wij monitoren de impact van Studio15 Talenthouse. Daarnaast worden in opdracht van de Cultuurregio Twente de vier Studio15 initiatieven in Twente onderzocht in relatie tot preventie jeugdzorg. Aan de hand van de onderzoeksresultaten evalueren we Studio15 Talenthouse en zoeken naar financiële borging vanaf 2027.
- In 2026 onderschrijven de schoolbesturen, culturele instellingen, gemeente en pabo het belang van en de gezamenlijke uitgangspunten voor Cultuureducatie met Kwaliteit in het onderwijs. Hiervoor ondertekenen zij het Breed Cultuureducatie Akkoord.
- De financiering van de inzet van de 'cultuurmakelaar' loopt tot en met 2026. Wij evalueren de inzet en wegen de borging van deze taak integraal af binnen het Omgevingsprogramma Kunst & Cultuur.
- Vanwege de beëindiging van de subsidierelatie met de atelierbeheerstichting SWWK is er met ingang van 01-01-2026 sprake van een alternatieve c.q. nieuwe organisatievorm voor atelierverhuur.
- Oyfo is als organisatie nog in ontwikkeling en zal moeten toegroeien naar een robuuste organisatie, die haar bijdrage levert aan de opgaven uit de strategische agenda van de gemeente. Hiervoor hebben we in de Zomernota 2025-2029 middelen gereserveerd. Een andere vereiste is dat Oyfo komt met een sluitende begroting vanaf 2026.
- 1Twente Hengelo heeft in voorbereiding op de streekomroep in 2025 samen met Almelo en Enschede een overkoepelende stichting opgericht waardoor samengestelde jaarrekeningen kunnen worden opgesteld en financiële middelen (subsidies) efficiënter worden ingezet. We zetten actief in op het transparanter maken van geldstromen en inrichting van bedrijfsvoering.
- Wij maken een omgevingsprogramma en omgevingsplan voor cultureel historisch erfgoed en voeren dit uit (vaststelling programma in 2025). We kiezen een integrale benadering en betrekken onze externe partners als de 'welstand', de Rijksdienst en andere adviesorganen.
- Wij stimuleren het gesprek tussen onze erfgoedpartners en belangengroepen.
- Wij zetten actiever in op het behoud van karakteristiek erfgoed in Hart van Zuid. We stimuleren eigenaren en ontwikkelaars om bij investeringen aandacht te hebben voor het belang van 'behoud door ontwikkeling' en herbestemming van karakteristiek erfgoed. Hiervoor is de Stimuleringsregeling Industrieel Erfgoed Hart van Zuid vastgesteld.

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

- Samen met de Vereniging Vrienden van Weusthag en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) onderzoeken we verder of het waterpeil in het park Weusthagpark omhoog kan worden gebracht om verdroging te voorkomen.
- In 2026 wordt verder gegaan met het veldonderzoek voor het Soortenmanagementplan (SMP) Hengelo. Er wordt vlakdekkend onderzoek gedaan naar vleermuizen, huismus, gierzwaluw, egel en marterachtigen. Al tijdens het veldwerk wordt er geschreven aan een SMP-plan en een vergunningsaanvraag bij de provincie Overijssel. Als alles afgerond is (1e of 2e kwartaal 2027), ligt er een natuurvergunning voor vrijwel alle projecten met betrekking tot isolatie, renovatie, herontwikkeling en infraprojecten binnen de bebouwde kommen van Hengelo en Beckum. Hiervan kunnen de gemeente, bouwbedrijven, woningstichting maar ook particulieren de vruchten plukken. De lange onderzoekstijden en vertragende procedures zijn dan vrijwel verleden tijd.
- In 2025 is de Groene Koers Hengelo opgesteld. Dit ambtelijk document beschrijft de ambities en kansen voor gemeentelijke (en particulier) groen. Het gaat om thema's en specifieke vraagstukken rondom biodiversiteit, klimaatadaptatie, leefbaarheid, ecologie, gezondheid en duurzaamheid. De Groene Koers Hengelo zal in 2026 gebruikt worden als bouwsteen voor de nog op te stellen Omgevingsvisie (fase 4) en de hieruit voortvloeiende deelprogramma's.
- Er zijn steeds meer uitdagingen rondom klimaatadaptatie en biodiversiteit etc. Er komen steeds vaker hevige regenbuien voor. Ook wordt het droger en heter. Om goed voorbereid te zijn op het veranderende klimaat, kiezen we steeds vaker voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, beperken we de risico's op wateroverlast. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. De druk op de openbare ruimte, en daarmee het belang van extra groen en water, wordt in de komende jaren alleen maar hoger. Om aan al deze uitdagingen het hoofd te bieden zal het aandeel van de groene ruimte in steden met 10% moeten worden vergroot, onder meer door omvorming van verharding naar parken, groene daken en

stadsbossen. Maar denk ook aan het verhogen van de kwaliteit van het groen (van toevallig- en kijkgroen naar gebruiksgroen) dat een bijdrage levert aan de biodiversiteit. We zien mogelijkheden en koppelkansen voor klimaatadaptatie en vergroening bij reeds geplande projecten en/of werken in uitvoering in het fysieke domein (25-FP-5.11).

Wat blijven we doen?

Sporten, bewegen en/of spelen

- Wij blijven uitvoering geven aan de Sport- en Beweegvisie 2023-2033.
- Wij blijven, in samenwerking met de Twentse gemeenten, uitvoering geven aan de Twentse sportvisie.
- Wij blijven sport en bewegen voor alle inwoners stimuleren door het beschikbaar stellen van subsidies (deskundigheidsbevordering, duurzaamheid, kennismaking en stimulering, kleine evenementen en sporten met een beperking).
- Wij blijven ons richten op het realiseren van duurzame verbindingen tussen verenigingen, sport-, beweeg, onderwijs-, zorg- en welzijnsaanbieders. Hierbij dient sport als middel voor jeugd(zorg), gezondheid en preventie van eenzaamheid. Dit doen we samen met Hengelo Sport en Wijkkracht Hengelo.
- Wij blijven combinatiefunctionarissen inzetten voor specifieke doelgroepen (in specifieke wijken) via sporten en bewegen.
- Wij zetten ons in om sporten, bewegen en spelen te stimuleren in de openbare ruimte, want inwoners sporten en bewegen steeds meer onafhankelijk van verenigingen.
- Wij houden aandacht voor de betaalbaarheid van gemeentelijke accommodaties voor inwoners. Dit doen we met name via het hanteren van maatschappelijke tarieven voor Hengelose verenigingen en inwoners.
- Wij zorgen dat onze sportaccommodaties, in samenwerking met SWB/Gildebor, aantoonbaar veilig, schoon en in goede staat van onderhoud zijn. Conform de eisen van NOC*NSF en de sportbonden. Het Twentebad houdt het keurmerk Veilig & Schoon.
- Met het Twentebad blijven wij ons inzetten om te verduurzamen en uiteindelijk volledig van het gas te gaan.
- Het Twentebad biedt een kwalitatief hoog aanbod van zwemonderwijs, recreatie, sport en ontmoeting bij het Twentebad. Met deze accommodatie blijven wij investeren om een aantrekkelijk leer- en werkbedrijf te zijn voor Hengelose scholieren en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
- We blijven onze speelplekken onderhouden en waar nodig vervangen. Hierbij maken we gebruik van Speelbuurtmodel en de schijf van vijf zoals beschreven in het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen.

Kunst, cultuur en erfgoed

- Wij subsidiëren de culturele kernvoorzieningen en een aantal middelgrote aanvullende culturele instellingen, we sturen daarbij op maatschappelijke- en artistiek inhoudelijke kwaliteit.
- Wij subsidiëren amateurkunstverenigingen en kleinere organisaties voor beeldende kunst, cultureel erfgoed en herdenkingen omdat zij een bijdrage leveren aan het kunst- en culturaanbod in de stad.
- Met het Uitvoeringsprogramma BKV 2025/2026 geven wij uitvoering aan de hierin gestelde doelen, waaronder; het instellen van een systeem van doorstroom binnen het atelierbestand en de aanbesteding van een digitaal platform voor de beeldende kunst. Wij geven in 2026 een vervolg aan de projectsubsidie voor broedplaatsen.
- We blijven gevarieerde programmering voor beeldende kunst in het kunstopodium aan Markt 8 in Hengelo subsidiëren.
- We blijven inzetten op het programma Cultuureducatie met Kwaliteit onder de naam CultuurwijsHengelo. In 2025 is het convenant met de scholen verlengd. Door vier geldstromen te combineren (van gemeente, provincie, schoolbesturen en het landelijk Fonds voor Cultuurparticipatie) kunnen de scholen in het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs de komende vier jaar weer kunst- en cultuur in hun onderwijsprogramma aanbieden.
- Wij stellen extra middelen beschikbaar zodat de lokale omroep (1Twente) haar organisatie verder kan professionaliseren en de ontwikkeling naar een streekomroep zo goed mogelijk te laten verlopen (24-NB-5.1).
- Wij geven uitwerking aan het Uitvoeringsprogramma voor de Cultuurregio Twente voor de periode 2023-2028. Dit programma moet leiden tot versterking van het culturaanbod in Twente, de samenwerking in de regio op en het aantrekken en behouden van (jong) talent.

- Op basis van de evaluatie in 2025, bepalen we of en hoe, de Bibliotheek Hengelo het sociaaljuridisch spreekuur voortzet in 2026 (in 2021 opgezet met landelijke middelen, zie ook 24-FP-9.7). Het loket is een vindplaats voor inwoners met sociaaljuridische vragen en verwijzingen.
- Wij werken samen met Hengelo Promotie om het bestaande kunst- en culturaanbod te promoten, zodat meer inwoners het aanbod kennen en daar gebruik van kunnen maken.
- Wij stimuleren de samenwerking tussen het amateurkunstveld en de culturele kernvoorzieningen. Wij behouden incidentele subsidieregelingen voor amateurkunstiniciatieven en professionele beeldende kunst.
- Wij blijven uitvoering geven aan de brede specifieke uitkering (spuk) op het thema Combinatiefuncties cultuur (23-FP-7.1).
- Wij investeren in het versterken van de sociale basis voor jeugdigen via het concept 'Studio15' (zie ook 25-NB-6.7).
- Wij blijven het gemeentelijk kunstbezit beheren en onderhouden op basis van het Collectieplan 2025-2029.
- Wij geven een vervolg aan de inventarisatie van Post '65 architectuur (panden en objecten).
- Wij houden aandacht voor de aanwijzing van waardevolle panden en gebieden.
- Wij houden aandacht voor het erfgoed in Hart van Zuid, zowel wat betreft bouwwerken (o.a. besluit 'Karakteristieke bouwwerken Hart van Zuid') als communicatie.
- Wij subsidiëren de restauraties van cultureel erfgoed, zoals monumentale panden, Tuindorp 't Lansink, begraafplaatsen, herdenkingsmonumenten, studies voor herbestemming karakteristieke boerderijen en opstellen en communicatie/PR projecten gerelateerd aan erfgoed.
- Wij adviseren eigenaren op het gebied van restauratie, onderhoud en energiezuinigheid.
- Wij initiëren projecten op het gebied van erfgoed en brengen die in de uitvoering.
- Wij begeleiden en adviseren eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in een proces van ontwerp naar uitvoering voor wijziging van de gevel op de begane grond. Tevens adviseren we eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in passende reclamevoering.
- Wij subsidiëren kwalitatief goede verbouwingen van (winkel)panden in de binnenstad.

Openbaar groen en biodiversiteit

- In 2020 is een start gemaakt met het project Van Grijs naar Groen. In 2025 zijn in de laatste wijken (Buitengebied en Binnenstad) het project van Grijs naar Groen opgestart. Bij het vergroenen van de wijk krijgen de inwoners een belangrijke rol bij het bepalen waar en hoe de vergroening wordt uitgevoerd. Daartoe kunnen zij ideeën indienen die gezamenlijk worden uitgewerkt. In 2026 worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd en is het project ten einde.
- Wij maken de stedelijke omgeving steeds aantrekkelijker door nog meer groen en water toe te voegen. Wij willen maatregelen voor extra groen en water in de stad combineren om wateroverlast, droogte en hittestress terug te dringen.
- Vanaf 2020 is extra geld beschikbaar gesteld om te investeren in de vervanging van plantmaterialen, die het einde van hun levensduur hebben bereikt. Meer groen is een belangrijk thema. Behoud van bestaand groen is echter van minstens zo groot belang.
- Wij streven ernaar om water in ons gebied zo lang mogelijk vast te houden, zowel boven- als ondergronds.
- Gildebor blijft de stad onderhouden conform het afgesproken onderhoudsniveau.
- Wij zetten ons in voor een prettig woon- en leefklimaat in de stad. Dit doen we door te zorgen voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij houden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met klimaatontwikkelingen.
- Twee maal per jaar overleggen wij met onze externe groenpartners tijdens de Groene Tafel. Het doel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en informatie en werken we aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo.
- De externe groenpartners hebben een adviserende rol bij zware ingrepen in de hoofdgroenstructuur.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleren wij bewoners om tuinen groener te maken en te houden. We zijn hiervoor aangesloten bij de landelijke campagne van de Stichting Steenbreek.
- De kinderboerderij geeft bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We subsidiëren recreatieparken in regionaal verband.
- Wij blijven regionaal en landelijk afstemmen en verder samenwerken op het gebied van de aanpak van de eikenprocessierups. Door de combinatie van preventief behandelen (nematoden), goede voorlichting en communicatie én het inzetten op het verhogen van de biodiversiteit (b.v. door extensief maaien) is de overlast de afgelopen jaren sterk gedaald. Dit succes willen we komende jaren blijven voortzetten, waarbij we in blijven spelen op landelijke en regionale ontwikkelingen.

- Wij blijven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere bestuivende insecten, zoals onder andere afgesproken in het Bijenconvenant.
- Wij blijven streven naar meer biodiversiteit, onder andere door de overgang naar extensief en ecologisch beheer van bermen en graslanden en door variatie in de soortkeuze van bomen en beplantingen.
- Wij blijven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, onder andere door afkoppelen, aanleg van wadi's en bergingsvijvers, meer ruimte voor de beken en het stimuleren van de vergroening van tuinen en groene daken
- Vrij spel is overal waar dat veilig kan in de openbare ruimte toegestaan (informeel spelen).
- Wij zorgen voor uitdagende, veilige en goed onderhouden speel- en ontmoetingsplekken, afgestemd op de bevolkingssamenstelling in de wijken en buurten.
- Wij zorgen voor voldoende voorzieningen voor vrije beoefening van sport en spel in de openbare ruimte (de zogenoemde 12+ speelplekken), zoals trapvelden, tafeltennistafels en basketbalvoorzieningen. Ook richten we ons op alternatieve vormen van sport, zoals calisthenics.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Vershil 2026 - 2025
5.1 Sportbeleid en activering	-277	-335	818	459	-358	-23
5.2 Sportaccommodaties	-4.888	-5.699	11.233	5.598	-5.635	64
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-6.293	-6.718	9.008	1.878	-7.130	-413
5.4 Musea	-427	-448	484	-	-484	-36
5.5 Cultureel erfgoed	-462	-599	607	-	-607	-8
5.6 Media	-3.356	-3.662	3.821	78	-3.743	-81
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-7.966	-9.053	9.780	114	-9.666	-612
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	-23.669	-26.513	35.750	8.128	-27.623	-1.109

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
5.1 Sportbeleid en activering	-358	-358	-350	-350
5.2 Sportaccommodaties	-5.635	-5.801	-5.956	-5.913
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-7.130	-7.045	-6.598	-6.374
5.4 Musea	-484	-484	-477	-477
5.5 Cultureel erfgoed	-607	-551	-463	-432
5.6 Media	-3.743	-3.499	-3.260	-3.260
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-9.666	-9.891	-9.897	-9.924
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	-27.623	-27.628	-27.001	-26.730

Financiële toelichting

De toepassing van de nieuwe systematiek voor loon- en prijsontwikkeling zou in 2026 leiden tot een nadelig effect op de subsidie-index. Om te bewerkstelligen dat organisaties beter kunnen anticiperen op fluctuaties in subsidies/indexeringen is besloten om in zowel 2026 als 2027 een aanvullende compensatie toe te passen (zie 25-FP-5.10). Hierdoor vallen de uitgaven in deze jaren hoger uit dan in 2025.

Dit doen we omdat onze subsidieontvangers belangrijke partners zijn in het maatschappelijk veld, maar ook bijdragen aan een bloeiend verenigingsleven onder meer op het gebied van sport en cultuur en hiermee een belangrijk fundament zijn in de sociale basis. Deze compensatie wordt ingezet om de financiële weerbaarheid van organisaties en verenigingen te vergroten. Onder het thema 'Vitale Verenigingen' gaan we een opdracht uitwerken waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken.

5.2 Sportaccommodaties (€ 64.000 voordeel)

Het voordeel van € 64.000 bestaat uit verschillende componenten, deze worden afzonderlijk van elkaar toegelicht.

Aanpassing Meerjarig onderhoud gemeentelijk vastgoed (€ 51.000 nadeel)

De gemeente laat elke vier jaar haar gebouwen inspecteren volgens de NEN 2767-norm, uit de nieuwste onderhoudsplannen blijkt dat er extra geld nodig is om het gewenste onderhoudsniveau te behouden, vooral in 2025 en 2027 (25-FP-9.18).

Ontwikkelingen Twentebad (€ 94.000 voordeel)

In 2025 verwacht het Twentebad meer inkomsten en uitgaven dan begroot, vooral door meer bezoekers, hogere kosten voor personeel en horeca, en extra taken zoals schoonmaak en uitvoering van de Omgevingswet, terwijl ook een deel van de kosten wordt gecompenseerd door subsidies en inzet op scholen (25-FP-5.3).

Doorbelasting aanbestedingsnadeel groenpercelen Gildebor (€ 66.000 nadeel)

Gildebor is verantwoordelijk voor het dagelijks groenonderhoud in Hengelo, dat deels wordt uitbesteed aan marktpartijen binnen het afgesproken budget, waarbij de werkzaamheden zijn aanbesteed volgens de kwaliteitseisen van de gemeente en de budgetten jaarlijks worden geïndexeerd (25-FP-5.7).

Voetbalacademie (€ 50.000 voordeel)

De nieuwbouw en renovatie op Sportpark Veldwijk is nog niet gestart. Hierdoor zijn de inkomsten en uitgaven voor 2025 en 2026 aangepast. In die jaren wordt er waarschijnlijk nog geen exploitatiesubsidie verstrekt, terwijl er in 2025 wel eenmalige voorbereidingskosten zijn (25-FP-5.4).

Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 413.000 nadeel)

Oyfo

Oyfo, een belangrijke culturele partner in Hengelo, kampt ondanks groeiende bezoekersaantallen en een rijksbijdrage met financiële tekorten, waardoor wij voorstellen de tekorten over 2024 en 2025 te compenseren. Daarnaast wordt samen met Oyfo gewerkt aan een plan voor een robuuste organisatie en gezonde begroting.

Programmaplan talent

De kosten van de programmalijs leven uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op dit taakveld. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

5.6 Media (€ 81.000 nadeel)

Hengelo heeft rijksmiddelen ontvangen voor verbetering van de dienstverlening. Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het Rijk tot en met 2027 budget beschikbaar gesteld om de dienstverlening te verbeteren. Als gemeente hebben we daarom een opdracht om hier invulling aan te geven. Na de evaluatie van het juridisch spreekuur in de bibliotheek, die in 2025 gaat plaatsvinden, zullen we bepalen hoe de middelen voor 2026 en 2027 worden ingezet (24-FP-9.7). Vooral nog leidt dit tot een voordelig effect op dit taakveld en tot een nadelig effect op stelposten gemeentefonds (taakveld 0.8 in programma 9).

Het resterende nadelige verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 612.000 nadeel)

Vanaf 2026 hebben wij hogere lasten vanwege de doorbelasting van het aanbestedingsnadeel van Gildebor op basis van de door gemeente vastgestelde kwaliteitseisen (25-FP-5.7).

Ook hebben wij te maken met hogere rente- en afschrijvingslasten. Dit komt door de incidentele neerwaartse bijstelling van de kapitaallasten in 2025 (25-FP-9.14). Daarnaast zijn vanaf 2026 de rente- en afschrijvingslasten geraamd voor vergroening en klimaatadaptatie (25-FP-5.11). Het resterende verschil wordt veroorzaakt door een verschuiving van de ambtelijke inzet. Door de toenemende aandacht voor groen in de openbare ruimte (systematisch groenbeheer en Wijkbeheer Groen) hebben we in 2026 een hogere ambtelijke inzet (nadeel).

Daarentegen zijn er voordelige effecten voor budgetten die incidenteel voor 2025 beschikbaar zijn gesteld zoals 4 moties op het gebied van Groen en Spelen en lagere kosten voor ecologisch maaibeheer.

Meerjarig gezien verwachten we hogere kapitaallasten voor openbaar groen. Op dit moment lopen de kapitaallasten op van € 226.000 in 2026 tot € 344.000 in 2029. Het één en ander is in afwachting van de uitkomsten van de Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen.

Risico's

De onderdelen Sport, Cultuur en Recreatie staan voor de uitdaging om toegankelijk, betaalbaar en toekomstbestendig te blijven in een veranderende samenleving. Verschillende maatschappelijke en financiële ontwikkelingen brengen risico's met zich mee voor de beschikbaarheid en kwaliteit van voorzieningen en activiteiten. Omdat er in het programma sport, cultuur en recreatie voor de gemeente veel beleidsvrijheid is, is er een risico dat bezuinigingen vooral hier impact hebben.

Toenemende individualisering en betaalbaarheid van sport

De verschuiving van teamsporten naar individuele sportvormen zoals fitness, personal training en virtuele sporten leidt tot een afname van het aantal leden bij sportverenigingen. Deze individuele sporten zijn vaak duurder en minder toegankelijk voor inwoners met een lager inkomen. Tegelijkertijd geeft dit druk op verenigingen om hun contributie laag te houden met minder leden, maar met stijgende lasten voor hun gebouwen en onderhoud.

De verenigingen hebben een rol in de sociale basis voor Hengelose inwoners. Het is belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Hierdoor ontstaat het risico dat vooral inwoners met een lager inkomen en hun kinderen, minder gaan bewegen, wat negatieve gevolgen heeft voor hun gezondheid en sociale ontwikkeling.

Onzekerheid over btw-compensatie

Er is nog steeds onduidelijkheid over de toekomstige compensatie van btw op sportgerelateerde kosten. Als gemeenten vanaf 2026 niet adequaat worden gecompenseerd, kan dit leiden tot extra financiële druk op het sportbudget. Dit heeft gevolgen voor investeringen en ondersteuning aan verenigingen.

Beperkte investeringsruimte en stijgende onderhoudskosten

De stijgende kosten voor het onderhoud van sportaccommodaties voor de gemeente kunnen niet volledig worden doorberekend aan gebruikers zonder de betaalbaarheid in gevaar te brengen. Tegelijkertijd is er behoefte aan multifunctionele accommodaties die inspelen op veranderende sportbehoeften. Zonder voldoende financiële ruimte dreigt achterstallig onderhoud en een afname van de kwaliteit van voorzieningen.

Financiële gezondheid culturele instellingen

De gemeente subsidieert diverse culturele instellingen die bijdragen aan sociale cohesie, culturele diversiteit en educatie. Een aantal van deze instellingen is (financieel) kwetsbaar. Als hierop wordt bezuinigd bestaat het risico dat activiteiten wegvallen. Dit kan leiden tot een verschrping van het culturele aanbod en verminderde maatschappelijke cohesie.

Klimaatverandering

Het veranderende klimaat zorgt steeds vaker voor extreme situaties. Hierdoor krijgen wij te maken met meer periodes van (langdurige) droogte, hitte of wateroverlast. Dit heeft gevolgen voor mens (hittestress), dier (afname biodiversiteit) en het openbaar groen (schade door bijv. extreme droogte). Naast financiële risico's zorgt dit ook voor gezondheidsrisico's. De toenemende druk op de openbare ruimte versterkt deze risico's.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk

Aanspreekpunt ambtelijk

Burgemeester Schelberg, Wethouders Luttikholt, Traag, Brand en Steen

T. Lantink, E. van Spall en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Doorontwikkeling basisondersteuning

Zoals in de Strategische agenda (5.1.3) al is aangegeven is in 2026 het overgangsjaar van de basisondersteuning voorbij. Alle inwoners die basisondersteuning nodig hebben, kunnen zich melden bij de Wijkentree van Wijkkracht Hengelo en ontvangen - wanneer nodig - basisondersteuning van Wijkkracht Hengelo. Deze basisondersteuning zal in 2026 verder worden doorontwikkeld, zowel inhoudelijk als ook in omvang, met in achtneming van de gewenste transformatie. Wijkkracht Hengelo en gemeente werken samen aan een strategische ontwikkelagenda voor de komende jaren. Zie ook bijlage 8.4 Transformatieplan sociaal domein.

Prioritaire opgave jeugd en regionale samenwerking jeugdhulp

De Twentse gemeenten blijven in 2026 gezamenlijk werken aan een toekomstbestendige jeugdzorg. Binnen de regionale samenwerking is de aanpak van de jeugdhulpopgave benoemd tot prioritaire opgave. De inzet richt zich op het verbeteren van de beschikbaarheid en kwaliteit van jeugdzorg, het verminderen van verblijf buiten de thuissituatie en het versterken van de regionale sturingskracht. Er ligt in 2026 een concrete uitvoeringsagenda 'Prioritaire opgave jeugd', met aanbevelingen voor sturing, samenwerking en de voorbereiding op een eventuele nieuwe inkoop wonen en verblijf per 2028. De inzet is gericht op focus en effectiviteit, waarbij regionale sturing samengaat met lokale uitvoeringsruimte.

De bestaande overeenkomsten jeugdhulp moeten ondertussen beter verbonden worden met de strategische koers, zoals geformuleerd in de samenwerkingsagenda en regiovisie. Het 'Sturingsplan jeugdhulp', gericht op het verminderen van uithuisplaatsingen en ambulante hulp en het optimaliseren van de regionale uitvoeringsstructuur, moet ons daarbij helpen. Zie ook 5.1.3. Strategische agenda.

Hervormingsagenda Jeugd

Het Rijk, zorgaanbieders, cliëntvertegenwoordigers, professionals en de VNG hebben samen de Hervormingsagenda Jeugd 2022–2028 opgesteld. Doel is een betere hulpverlening en een financieel houdbaar en toekomstbestendig jeugdstelsel. De agenda bevat zowel lokale als regionale maatregelen. De visie, urgentie en richting van de Hervormingsagenda sluiten goed aan bij ons gemeentelijke transformatieplan. De regionale maatregelen zijn inhoudelijk al grotendeels terug te vinden in de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente en worden in 2026 verder opgepakt.

Parallel aan deze agenda loopt het landelijke programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, dat richting geeft aan hoe de jeugdbeschermingsketen er in 2026–2031 uit kan zien. Ook hierin nemen wij als regio verantwoordelijkheid, onder andere via een Twentse pilot die in 2026 verder wordt vormgegeven.

In januari 2025 is het advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd ("Groeipijn") verschenen. Een aantal adviezen hieruit is door het Rijk overgenomen in de Voorjaarsnota 2025. Op hoofdlijnen gaat het om gedeeltelijke structurele compensatie van het landelijke tekort op jeugdzorg in 2024, het verzachten van het groeipad van de maatregelen in de Hervormingsagenda (van 2026 naar 2028) en aanvullende maatregelen vanaf 2028. Op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds zijn de financiële effecten van de Hervormingsagenda Jeugd verwerkt (zie bijlage 10.3 van de Zomernota 2025-2029).

Doorontwikkeling Huis van Herstel

Het Huis van Herstel is een pilot voor een kleinschalige detentievoorziening bij de penitentiaire inrichting (PI) in Almelo en heeft als doel Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvol te laten re-integreren. Vanaf 2026 is er geen bijdrage meer vanuit het ministerie voor deze pilot. De 14 Twentse gemeente hebben besloten om de pilot met 2 jaar te verlengen en dit incidenteel te bekostigen met regionale middelen voor beschermd wonen en regionale arbeidsmarktmiddelen.

Toekomst Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

Samen met de gemeenten Borne, Dinkelland, Haaksbergen, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal en centrumgemeente Enschede werken we aan een toekomstbestendige maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Waarbij wij ons richten op de thema's er eerder bij zijn, bestaanszekerheid, wonen, doen wat nodig is, normaliseren, begrip en acceptatie en aandacht voor passende ondersteuning. Lokaal raakt dit de Participatiewet in balans, het versterken van de sociale basis en de basisondersteuning en de huisvesting van aandachtsgroepen.

Participatiewet in balans

Met dit programma wil de overheid de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in de wet. Ook moet de uitvoering voor gemeenten gemakkelijker worden en mogen professionals meer rekening houden met wat er speelt in iemands leven. Verdeeld over drie sporen wordt er hard gewerkt aan de in- en uitvoering hiervan. Het wetsvoorstel Participatiewet in balans: spoor 1 is op 22 april jl. vastgesteld door de Tweede Kamer. Door de val van het kabinet lijkt een (gedeeltelijke) inwerkingtreding per 1 januari 2026 verder weg. Ongeacht de ingangsdatum blijven wij werken aan de genoemde maatregelen en voeren dit door in onze werkprocessen, beleidsregels en verordeningen. Ook vraagt deze benadering om een cultuurverandering. Wij bereiden ons hierop voor door medewerkers te informeren, coachen, opleiden en te ondersteunen door werkprocessen en werkinstructies te wijzigen waar nodig.

Arbeidsmarkt

In de Zomernota 2025-2029 hebben wij u geïnformeerd dat wij, vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, regionaal een strategische agenda voor de komende jaren hebben uitgewerkt. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en Inkomen (SUWI) is bedoeld om de arbeidsmarkregio's te versterken. Met als doel om werkenden, werkzoekenden en werkgevers betere toegang te bieden tot een duidelijke en laagdrempelige dienstverlening op het gebied van werk en scholing. Met de strategische agenda, het inrichtingsplan Naar een Werkcentrum én het uitvoeringsplan Werkcentrum Twente wordt hier uitvoering aan gegeven. Het Werkcentrum Twente zal zich per 2026 gaan vestigen in Hengelo. Het jaar 2025 wordt gezien als overgangsjaar om de samenwerking in een regionaal werkcentrum verder vorm te geven.

Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven

Sociaal ontwikkelbedrijven zorgen ervoor dat mensen die niet, of niet zonder meer aan het werk kunnen, toch een kans krijgen op de arbeidsmarkt. Als opstap naar werk, als een plek waar je in een beschutte omgeving kunt werken en als een plek waarop je kunt terugvallen als het even niet lukt bij een reguliere werkgever. Voor het toekomstbestendig maken van deze infrastructuur stelt het Rijk middelen beschikbaar per samenwerkingsverband van gemeenten op het terrein van sociaal ontwikkelbedrijven. Er is ook bepaald dat het Rijk vanaf 2025 extra middelen beschikbaar stelt voor het gezamenlijk realiseren van 10.000 werkplekken bij sociaal ontwikkelbedrijven. Werkplekken die hiermee worden gerealiseerd, zijn bedoeld voor mensen die niet in aanmerking komen voor beschut werk, maar wel behoefte hebben aan ondersteuning van sociaal ontwikkelbedrijven. Het gaat om ondersteuning bij ontwikkeling richting regulier werk. De middelen zijn bedoeld als dekking voor vaste kosten zodat de infrastructuur van de werkontwikkelbedrijven behouden blijft. Wij gaan samen met de regiogemeenten en SWB een plan maken voor deze budgetten. Daarbij is het van belang dat deze middelen, die via de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds zijn binnengekomen, hiervoor een bestemming krijgen.

Beleidskader armoede en schulden

De rijksoverheid en ons transformatieplan benadrukken dat bestaanszekerheid een fundamentele pijler is binnen het sociaal beleid en dat gemeenten hierin een cruciale rol spelen. Zoals ook aangegeven in de Zomernota 2025-2029 is in het eerste kwartaal van 2025 het beleidskader 'Blik op morgen–Perspectief op een betere toekomst' vastgesteld door de gemeenteraad. Daaropvolgend is in april het Uitvoeringsprogramma Blik op morgen vastgesteld door het college en ter informatie gedeeld met de raad (zaaknummer: 3835623). Hierin zijn verschillende doelstellingen en acties opgenomen op het gebied van armoede en schuldhelpverlening, waarmee wij bijdragen aan de beoogde doelstelling zoals gesteld in het beleidskader. De acties zijn heel divers en kunnen landen binnen bestaande functies en de hiervoor bestemde rijksmiddelen. We blijven naast onze lokale focus, landelijk en regionaal nauw betrokken bij netwerken rondom armoede, schulden en bestaanszekerheid. Hierdoor blijven we inspelen op trends en ontwikkelingen en stellen we acties waar nodig bij.

Schuldhulpverlening

Er is een landelijk bestuursakkoord, 'Elementen basisdienstverlening', om te komen tot een basis schuldhulpverlening dat in iedere gemeente gegarandeerd wordt. Wij voeren als gemeente al veel elementen van deze basisdienstverlening schuldhulpverlening uit. Zo werken wij bij BudgetAlert zonder drempels, zetten wij vanaf het eerste gesprek begeleiding in en bieden wij standaard saneringskredieten aan. In 2026 besteden wij extra aandacht aan sociale incasso, wat betekent dat wij zoeken naar duurzame oplossingen voor betalingsachterstanden, rekening houdend met de belangen van zowel de schuldeiser als de schuldenaar. Wij passen onze gemeentelijke incassoprotocollen aan aan de richtlijnen van sociale incasso.

De implementatie van het bestuursakkoord gebeurt binnen de bestaande formatie en begroting. Er komt landelijk geen extra geld bij. Dit betekent dat voortgang afhankelijk is van gemeentelijke capaciteit in personeel en budget.

Inburgering

Het aantal verwachte asielstatushouders in de gemeente Hengelo wordt in 2026 lager dan de afgelopen jaren. De stijgende trend van de afgelopen jaren verandert naar verwachting in een daling. Dat komt ook tot uitdrukking in een lagere huisvestingstaakstelling. Oorzaken voor de verwachte lagere instroom zijn: het percentage van de asielaanvragen dat wordt goedgekeurd door de IND is lager geworden, een lagere asielinstroom in Nederland en naar verwachting zullen minder nieuwe en lopende asielaanvragen van Syriërs worden ingewilligd omdat Syrië inmiddels als een veiliger land wordt gezien.

Door de val van het kabinet Schoof is en blijft het onzeker of:

- de huisvestingstaakstelling voor gemeente wordt losgelaten
- er een verbod komt op het huisvesten van statushouders.

Nieuwkomers

Hoewel de rijksoverheid inzet op minder instroom, blijft opvang en integratie de komende jaren een structurele en intensieve opgave voor Nederland en dus ook voor gemeenten. Dit vraagt om voortdurende en gerichte inzet op opvang, huisvesting, inburgering en participatie.

In 2026 starten wij met de verbouwing van het pand aan de Hazenweg, dat wij hebben aangekocht voor de opvang van nieuwkomers; humaan, gastvrij en leefbaar. Vanaf 1 januari 2026 is de Hazenweg een Duurzame Gemeentelijke Opvanglocatie (DGO-locatie) op basis van een meerjarige overeenkomst met het COA. Dit brengt extra taken en meerjarig budget met zich mee, waarvoor wij onze ambtelijke organisatie tijdig en zorgvuldig inrichten.

De opvang van Oekraïners in opvanglocaties duurt inmiddels ruim drie jaar. De RTB-regeling (Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïners) is onlangs met één jaar verlengd en loopt nu af op 4 maart 2027.

Nieuw inclusiebeleid

Momenteel werken wij een aan nieuw inclusiebeleid voor de gemeente Hengelo. Wij willen een Hengelo waarin iedereen zich welkom, veilig en gewaardeerd voelt. Daarom onderzoeken wij wat er nodig is om tot een passend inclusiebeleid te komen. In de tussentijd blijven wij zichtbaar aandacht besteden aan inclusie, waaronder de positie van lhbt+-personen en de toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimte.

Doorontwikkeling inwoners- en cliëntparticipatie

Wij geven in 2026 uitvoering aan de doorontwikkeling van inwoners- en cliëntparticipatie. Dat wil zeggen dat wij de verschillende instrumenten van de participatiemix, voor het ophalen van cliënten- en naastenperspectief, uitwerken. En wij starten met een nieuwe Adviesraad sociaal domein voor de beleidsadvisering aan het college.

Relevante beleidsnota's

- [Nota Handhaving Sociaal Domein \(2017\)](#)
- [Nota gezondheid - Iedereen gezond\(er\)! \(2024\)](#)
- [Lokale visie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen na 2021 \(2019\)](#)
- ['Wonen en zorg in Hengelo', Opgaven voor 2019 -2025](#)
- [Actieplan Eenzaamheid \(2024\)](#)
- [Regionaal plan van aanpak tegengaan dak- en thuisloosheid centrumgemeente Enschede \(2020\)](#)
- [Evaluatie Actieplan toegankelijkheid Hengelo \(2023\)](#)
- [Beleidskader Blik op morgen - Perspectief op een betere toekomst \(2025 en verder\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Blik op morgen \(2025\)](#)

- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Regionale Samenwerkingsagenda Jeugd \(2023\)](#)
- [Strategisch inkoopdocument jeugdhulp \(2022\)](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- ['Samen op weg', Twentse visie op vervoer onder gemeentelijke verantwoordelijkheid \(2016, update 2023\)](#)
- [Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2023-2026](#)
- [Voorbij de Regenboog, lhbti+-beleidsnotitie 2023-2026](#)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een Gemeenschappelijke Regeling voor de organisaties GGD (Gemeenschappelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

SWB Midden Twente

De Gemeenschappelijke Regeling SWB Midden Twente is vanuit verlengd lokaal bestuur een publieke uitvoeringsorganisatie voor beschut werk, arbeidsontwikkeling en beheer van de openbare ruimte voor de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente. Met het Strategisch plan 2023–2027 heeft SWB in afstemming met de verbonden gemeenten een toekomstbestendige koers met bijpassende ambities bepaald.

Werkplein Twente

Werkplein Midden Twente is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Borne, Haakbergen, Hengelo, Hof van Twente, UWV en SWB op zowel het gebied van werkzoekendendienstverlening als op het gebied van werkgeversdienstverlening.

Stadsbank Oost Nederland

Samenwerkingsverband met 21 gemeenten voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wsg) zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening aan onze inwoners, inclusief preventie en nazorg. Ons doel is mensen schuldenvrij te krijgen of hun schuldenlast beheersbaar te krijgen. De financieel-technische zaken op dit gebied, waaronder budgetbeheer en schuldregeling, zijn overgedragen aan de Stadsbank.

Uitvoeringsorganisatie Sociale zaken Borne, Hengelo, Haaksbergen

Voor de uitvoering van de Participatiewet werken de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen samen in de Uitvoeringsorganisatie. Zowel de beleidsontwikkeling als uitvoering is door Borne en Haaksbergen belegd bij de gemeente Hengelo als centrumgemeente in een lichte Gemeenschappelijke Regeling. Naast de verstrekking van bijstand wordt ook uitvoering gegeven aan en beleid ontwikkeld op het gebied van re-integratie, armoede en inburgering.

Wat willen we bereiken?

6.1 Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar

Beleidsindicatoren	Peilwaarde ¹ (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage Hengelose kinderen (8-12 jaar) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	4% (2017) 7% (2021)	n.v.t.	n.v.t.	7,0%	7,0%	7,0%	7,0%
Percentage Hengelose jongeren (13 – 18 jaar) dat aangeeft nu mantelzorg te verlenen (%)	14% (2021) 13% (2023)	n.v.t.	n.v.t.	13,0%	13,0%	13,0%	13,0%
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	15% (2022) 15% (2024)	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen (%)	25% (2022) 26% (2024)	23,0%	30,0%	30,0%	30,0%	30,0%	30,0%
Percentage van de Hengelose jongvolwassenen (tot 18 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	38% (2024)	n.v.t.	41,0%	41,0%	45,0%	45,0%	45,0%
Percentage van Hengelose volwassenen (18 jaar tot en met 64 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	53% (2022) 55% (2024)	n.v.t.	n.v.t.	56,0%	56,0%	56,0%	56,0%
Percentage van Hengelose ouderen (65 jaar en ouder) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	48% (2022) 53% (2024)	n.v.t.	n.v.t.	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%

1 Peilwaarde aangepast aan werkelijke waarden genoemde bronnen. Streefwaarde overgenomen van Nota Gezondheid.

6.2 Wij hebben een sterkere sociale basis

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat basisondersteuning krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners (%)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2,9% ¹	2,9%	2,9%	2,9%
Percentage inwoners met basisondersteuning dat doorverwezen is naar geïndiceerde ondersteuning (jeugd)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Nog niet bekend ²	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Percentage huishoudens in Hengelo met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (%)	14,9%(2020) 6% (2021)	13,4%	14,9%	14,9%	14,9%	14,9%	14,9%
Percentage kinderen in uitkeringsgezinnen	6% (2022)	5,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen dat gebruik maakt van één of meer minimaregelingen (%)	50,0% (2020)	77,0%	65,0%	65,0%	65,0%	65,0%	65,0%

1 Omdat wij dit jaar zijn gestart met de basisondersteuning, is de monitoring ervan nog in opbouw. Wij hebben de streefwaarden afgeleid van eerste indicatieve cijfers van Wijkkracht Hengelo, en van het aantal indicaties die nog bij latende aanbieders zit.

2 Ook hiervoor zijn wij afhankelijk van cijfers van Wijkkracht Hengelo. Zij zijn de registratie en monitoring nog aan het opbouwen. Het aantal doorverwijzingen kunnen zij nu nog niet uit het systeem halen.

6.3 Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage schuldhulp dat is afgehandeld door BudgetAlert zonder doorverwijzing naar de Stadsbank, ten opzichte van de totale aanmeldingen voor schuldhulp (%)		n.v.t.	n.v.t.				
Percentage verwijzingen voor schuldhulp naar Stadsbank als deel van de totale aanmeldingen voor schuldhulp per jaar in Hengelo (%)	24,0% (2019) 12% (2022)	13,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%
Percentage bijstandsgerechtigden dat in een jaar is uitgestroomd naar betaald werk als deel van het totale aantal bijstandsgerechtigden aan het eind van dat jaar (%) ¹	11,6%(2019) 11,0%(2020)	8,5%	8,7%	8,7%	8,7%	8,7%	8,7%
Aantal personen dat betaald werk verricht met een loonkostensubsidie (aantal)	179(2019) 199(2020)	296	349	349	372	395	419
Percentage Hengelose jeugdigen tot 18 jaar dat geïndiceerde jeugdhulp krijgt, t.o.v. het totaal aantal jeugdigen tot 18 jaar (%)	11,4%(2021) 14,2%(2022)	14,5%	13,2%	13,2%	13,0%	12,5%	12,0%
Percentage Hengelose inwoners van 18 tot 65 jaar dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners van 18 tot 65 jaar (%)	7,1%(2019)	5,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Percentage Hengelose inwoners van 65 jaar en ouder dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners van 65 jaar of ouder (%)	31,0% (2022)	25,8%	21,5%	21,5% ²	21,0%	20,0%	19,0%
Het cijfer van gebruikers van re-integratievoorzieningen dat tevreden is over het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject (%) ³	6,5(2018) 7,2 (2022) x(2025) ⁴	7,7	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Percentage gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo dat één of meer positieve effecten van de voorziening ervaart (%) ⁵	86% (2021) 86% (2022)	90,0%	77,0%	77,0% ⁶	77,0%	77,0%	77,0%
Percentage gebruikers van geïndiceerde jeugdhulp dat één of meer positieve effecten van de hulp ervaart (%)	96% (2021) 88% (2022)	89,0%	80,0% ⁷	80,0% ⁶	80,0%	80,0%	80,0%

1 Loonkostensubsidie is gesubsidieerd werk en valt niet onder de definitie uitstroom naar betaald werk.

2 Dit percentage ligt redelijk hoog omdat een groot deel inwoners 65 jaar en ouder ook bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning ontvangt, welke niet over gaat naar de basisondersteuning.

3 Het betreft hier de gemiddelde waardering van het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject.

4 Geen jaarlijkse meting.

5 Aan gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo wordt gevraagd in hoeverre zij door de ondersteuning die zij krijgen (a) beter de dingen doen die zij willen doen, (b) zich beter redden en (c) een betere kwaliteit van leven hebben (maatschappelijke effecten).

6 De streefwaarde past bij onze inzet van dienstverlening. Alles wat hoger is, is mooi mee genomen, maar niet iets om de streefwaarde op te verhogen. Met name ook omdat een hogere streefwaarde ook betekent dat je mogelijk meer moet inzetten op dienstverlening.

7 In eerdere P&C-documenten hebben wij al aangegeven dat dit percentage een aantal jaren bijzonder hoog is geweest en erg flucueert. De groep respondenten bij jeugd is niet heel groot, dus toevalligheden kunnen een grote invloed hebben op het percentage.

Met het oog op de veranderingen in het sociaal domein kunnen wij ons voorstellen dat de percentages vanaf 2025 zullen afnemen.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

6.1 Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar

- Wij ondersteunen en bevorderen vrijwilligerswerk en maken afspraken over de overgang naar de basisondersteuning vanaf 1 januari 2027.
- Wij ondersteunen mantelzorg. Dit is vanaf 1 januari 2025 onderdeel van de basisondersteuning.

- Wij ontlasten tijdelijk mantelzorgers met verblijf voor naasten in een zorginstelling. Wij werken hiervoor samen met andere gemeenten en Menzis Zorgkantoor in de Pilot Logeerszorg. Op basis van een gezamenlijke evaluatie wordt met de deelnemende gemeenten gekeken naar mogelijkheden om deze aanpak te borgen voor 2026 en verder.
- De aanpak van eenzaamheid is een onderdeel van de basisondersteuning die vanaf 1 januari 2025 door Wijkkracht Hengelo wordt ingezet. Samen met sport en cultuur investeren wij in de sociale basis, waardoor ontmoeting in de wijken wordt gestimuleerd waardoor inwoners zich minder eenzaam voelen en individuele ondersteuning slechts beperkt nog nodig is. Dit doen we door te signaleren, eenzaamheid bespreekbaar te maken en eenzaamheid aan te pakken. Wij vergroten de bewustwording en versterken maatschappelijke initiatieven, op die manier dragen we bij aan de landelijke aanpak "Eén tegen eenzaamheid". De Rijksmiddelen voor de aanpak van eenzaamheid lopen na 2025 af. Het aanvullend zorg en welzijnsakkoord maakt extra geld vrij voor gemeenten, zodat zij kunnen investeren in preventie en welzijn. Daaronder ook initiatieven die mensen helpen bij de aanpak van eenzaamheid.
- Wij werken aan een nieuw inclusiebeleid voor de gemeente Hengelo. De verwachting is dat dit beleid in het eerste half jaar van 2026 ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

6.2 Wij hebben een sterkere sociale basis

- Vanaf 2026 ontvangen alle inwoners die basisondersteuning nodig hebben, deze vanuit Wijkkracht Hengelo. Het overgangsjaar is voorbij. Dit betekent ook dat wij samen stappen verder zetten in doorontwikkelen en innoveren.
- Samen met Wijkkracht zetten wij ons in op het realiseren en inrichten van herkenbare wijktoegangspunten zodat de dienstverlening van Wijkkracht ook fysiek dichtbij de inwoners komt te staan.
- Wij kijken breder naar de exploitatie én inzet van maatschappelijk vastgoed met als doel; de huisvesting nog beter te laten aansluiten bij de behoeften van de inwoners en maatschappelijke partners.
- Wij zetten in op het verruimen van de openingstijden van wijkcentra.
- In 2026 wordt er naar verwachting begonnen met de verbouwing van Wijkcentrum Slangenbeek. Dit is later dan oorspronkelijk gepland door gebrek aan capaciteit.
- Vanaf 1 januari 2027 gaan de laatste subsidies inhoudelijk en financieel op in de basisondersteuning. Een voorbeeld hiervan is de subsidie aan Mediant voor de intensieve vrijwillige begeleiding. In 2026 worden de gesprekken gestart om deze subsidies te beëindigen en in te laten stromen in de basisondersteuning.
- Wij geven uitvoering aan het beleidskader armoede en schulden, 'Blik op morgen'. Samen met onze partners zetten wij ons in om een zo groot mogelijk deel van de doelgroep te bereiken. In 2026 streven wij ernaar het Geldinformatiepunt aan te laten sluiten op alle Wijkentrees van Wijkkracht Hengelo.
- Daarnaast sluiten wij aan bij de bestuurlijke opdracht van wijkgericht werken. Het uitvoeringsprogramma Wijkgericht werken helpt om de komende jaren gericht te werken aan specifieke armoedethema's per wijk en bij welke doelgroepen de bestaanszekerheid onder druk komt te staan. Voor 2025 wordt in de wijk Noord De Noork een eerste start gemaakt om armoedethema's wijkgericht gezamenlijk met ketenpartners aan te pakken. De looptijd voor het uitvoeringsprogramma is van 2025 tot 2030 en betreft specifiek wijk Noord.
- Met het oog op de decentralisatie van het beschermd wonen (waarvan de ingangsdatum de afgelopen jaren steeds opgeschoven is en die nu staat op 1 januari 2027) blijven wij ons inzetten om de instroom in beschermd wonen te voorkomen door meer in te zetten op nieuwe woonoplossingen (in wijken). Samen met Welbions en Wijkkracht Hengelo onderzoeken wij nieuwe woonvormen, die de instroom voorkomen en doorstroom en uitstroom van inwoners uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang bevorderen, zoals het gemengd wonen voor aandachtsgroepen.

6.3 Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

- Wij evalueren in 2026 de pilot Jongeren Perspectief Fonds, die ziet op kennis en coaching over de eigen financiële huishouding en het bieden van perspectief op meerdere leefgebieden bij jongeren. Ook zetten we in op een sociaal incassobeleid vanuit de gemeente als schuldeiser door het ondertekenen van het Convenant Lokale Overheid.
- Wij onderzoeken of, en zo ja hoe, wij in Hengelo de Arnhemse pilot met betrekking tot kwijtschelding schulden kunnen toepassen.
- Wij zien de financiële begeleiding als noodzakelijke voorwaarde om tot een schuldregeling te komen. Met name door halvering van de saneringstermijn naar 18 maanden en door de mogelijkheid van een 0-aanbod (wanneer de afloscapaciteit 0 is, wordt de € 0,00 schuldregeling aangeboden). De Stadsbank is hiervoor een

pilot gestart met drie gemeenten, om ervaring op te doen met nieuwe werkwijze van begeleiding richting uitstroom en nazorg.

- Vanuit het project Werk Eerst (transformatieplan) zien wij werk nadrukkelijker als een voorliggende voorziening voor inkomen, dagbesteding of zorg.
- Ook zetten wij vanuit dit project het instrument Loonkostensubsidie vaker in.
- Door de samenwerking in de keten UWV-uitvoeringsorganisatie-SWB-Werkplein verder te optimaliseren, zetten wij onze re-integratie-instrumenten nog effectiever in met als doel het ontwikkelen van het arbeidspotentieel van onze inwoners.
- Vanuit het Strategisch plan 2023-2027 van SWB Midden Twente werken wij samen aan de koers en ambities op het gebied van arbeidsontwikkeling. We werken intensief samen om de veranderende, maar ook nieuwe doelgroep(en) aan te trekken en te ontwikkelen.
- In de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds is aangegeven dat wij voor een periode van 10 jaar extra middelen vanuit het Rijk ontvangen, bedoeld om de sociale infrastructuur, met name sociaal ontwikkelbedrijven, te versterken. In 2026 starten wij met de uitvoering van de plannen die wij in 2025 (voor een deel van de middelen) samen met de regiogemeenten en SWB opgesteld hebben.
- Om een inclusieve samenleving te bevorderen waarin nieuwkomers actief kunnen meedoen en zich thuis voelen en het draagvlak en vertrouwen voor het opvangen en begeleiden van nieuwkomers in Hengelo te behouden, versterken wij de integratie van nieuwkomers door in te zetten op interculturele kennismaking.
- Om het risico op een beroep op sociale voorzieningen te verkleinen, bieden wij asielzoekers en Oekraïners extra begeleiding naar werk en (taal)onderwijs, met focus op zelfredzaamheid en zelfstandigheid.
- De stijgende volumes aan asielstatushouders de afgelopen jaren hebben geen gelijke tred gehouden met de capaciteit van de afdeling werk en inkomen. Om alle inburgeringsplichtige asielstatushouders zo snel mogelijk te laten meedoen in de Hengelose samenleving, het liefst door betaald werk, wordt vanaf het najaar 2025 extra capaciteit ingezet voor trajectbegeleiding en begeleiding van asielstatushouders naar (vrijwilligers)werk.
- Om de kansen op (vrijwilligers)werk voor met name jongere mensen die onder de Wet Inburgering 2013 vielen, een uitkering ontvangen en niet zijn ingeburgerd te vergroten, krijgen zij extra begeleiding en extra taal aangeboden.
- In 2026 wordt gestart met het opzetten van aanbesteding voor hulpmiddelen. Het nieuwe contract hiervoor zal per 1 januari 2027 in moeten gaan.
- Het Huis van Herstel (kleine regionale detentievoorziening) wordt gecontinueerd voor het jaar 2026 en 2027. We gaan het Huis van Herstel nauw monitoren en evalueren gedurende deze twee jaren, samen met de Twentse gemeenten, Dienst Justitiële Instellingen en de drie reclasseringsorganisaties. We beoordelen of het wenselijk is om deze voorziening na 2027 voort te zetten. Ook onderzoeken we welke financiering hiervoor dan nodig en mogelijk is na 2027.
- Regionaal zetten wij extra in vanuit toegang en contractmanagement, om uitvoering te kunnen geven aan het Sturingsplan Jeugd en de Prioritaire opgave Jeugd. Zie 26-NB-6.1 Opgave Jeugd (lokaal en regionaal) in de Zomernota 2025-2029. Het beperken van de instroom in en bevorderen van de uitstroom uit wonen en verblijf (met de positieve financiële effecten die wij daarvan zien), vraagt blijvende sturing vanuit onze toegang. Contractmanagement voor de gecertificeerde instellingen, regionale contractbesprekingen met aanbieder en inkoop van onderwijszorgarrangementen zijn voorbeelden waar we extra op willen inzetten.
- Wij zetten in op het realiseren van huisvesting voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte (statushouders, ouderen, jongvolwassenen, inwoners die ten gevolge van een beperking begeleid wonen nodig hebben). Begeleiding bij zelfstandig wonen maakt onderdeel uit van de basisondersteuning.
- Wij werken aan een lokale woonzorgvisie als onderdeel van het gemeentelijk Volkshuisvestingsprogramma met daarin de opgave voor de gemeente Hengelo. Wij sluiten hierbij aan op de 'Regionale Woonzorgvisie Twente' en het 'Afsprakenkader Ouderenhuisvesting Twente'.
- In 2026 gaan wij de inwonertevredenheidmetingen meer éénduidig en gemeentebreed uitwerken, in lijn met de participatiemix en rekening houdend met wettelijke eisen. Dat betekent dat de bestaande cliëntervaringsonderzoeken (voor Wmo en jeugdhulp) en klantbelevingsonderzoeken (voor werk en inkomen) worden vervangen of aangepast.

Wat blijven we doen?

Ondersteuning jeugd en gezinnen

- Wij blijven met Wijkkracht Hengelo – ook na het overgangsjaar – bouwen aan een dekkend zorglandschap voor jeugd en gezin en een goede integrale toegang.
- De gemeente Hengelo blijft (deels) indiceren voor jeugdhulp en voert waar nodig de regie. Daarbij sturen we actief op tijdigere, lichtere en kortere jeugdhulptrajecten, met als doel eerdere uitstroom en afschaling.
- Wij voeren lokaal contractmanagement uit en ondersteunen daarnaast de regionale contractmanagers.
- In 2026 blijven wij invulling geven aan het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming ter verbetering en vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen. Dit doen wij regionaal en samen met de partners in de keten en passend binnen de capaciteit van de gemeentelijke uitvoering.
- Wij zetten regionaal in op de afbouw en ombouw van residentiële voorzieningen zoals Jeugdzorg+ en de drie milieuvoorzieningen (voorziening die verblijf, behandeling en school/ werk combineert), en werken actief aan het terugdringen van wachtlijsten.
- Ook in 2026 zetten wij onze integrale ondersteuning van gezinnen met meervoudige en complexe problematiek voort. De wraparound care-aanpak blijft hierbij leidend: één gezin, één plan, één regisseur. We versterken de samenwerking tussen jeugdhulp, onderwijs, Wmo en andere partners om de ondersteuning beter af te stemmen op de behoeften van het gezin. Waar nodig bouwen we verder aan specialistische interventies en maatwerk in de leefomgeving van het gezin.
- Het preventieteam jeugd is vanaf 2025 onderdeel van de basisondersteuning. Dit team omvat Schoolzorgondersteuners (SZO), Praktijkondersteuners Huisartsen Jeugd (POH-jeugd) en Sociaal Activeringsmakelaar (SAM).
- De pilot *Jeugdhulpteams op School (JHT)* loopt door tot en met december 2025. Om de resultaten van deze pilot te borgen, zijn we een aanbesteding gestart. We beogen de nieuwe werkwijze per december 2025 voort te zetten met behulp van een warme overdracht. Samen met het onderwijs en jeugdhulppartners werken we aan een verdere doorontwikkeling, gericht op vereenvoudiging, maatwerk en continuïteit van ondersteuning op (zorgintensieve) scholen. Daarbij sluiten we aan op de ontwikkeling van de lokale basisondersteuning én regionale initiatieven binnen zorgintensieve scholen.
- Wij monitoren en evalueren de woonvoorzieningen voor jongvolwassenen aan de Korenbloemstraat en Sportlaan Driene en onderzoeken of het aanbod toereikend is. Waar nodig wordt gezocht naar passende alternatieven.
- Via onze subsidiepartners blijven we investeren in preventieve interventies. Denk aan groepsbijeenkomsten zoals *Grip op je Dip* (GGZ) en het spreekuur op het C.T. Stork College door Halt, Tactus en leerplicht.
- Wij zijn voornemens om, bij een positieve evaluatie met betrokkenen, de pilot *Kind in Huis* vanaf 2026 structureel te borgen in de basisondersteuning. Deze biedt ondersteuning aan ouders met hulpvragen via vrijwillige steunouders, om zwaardere jeugdhulp te voorkomen.
- Wij blijven de passende Buitenschoolse Opvang (BSO+) voortzetten in 2026.
- Vanuit het nationaal actieplan dakloosheid 'Eerst een thuis' en de vast te stellen herijkte regiovisie maken wij afspraken over een betere signalering van (dreigende) dakloosheid in onze wijken. Wij doen dit samen met Wijkkracht Hengelo. De uitkomsten van de ETHOS-telling die november 2024 is uitgevoerd, heeft ons laten zien dat wij hierbij nog meer oog moeten hebben voor inwoners die bij familie of vrienden verblijven of in een onconventionele woonruimte.

Wmo, zorg en welzijn

- Wij ondersteunen vrijwilligers en mantelzorgers, voor een deel doen wij dat vanaf 1 januari 2025 via de basisondersteuning. De bemiddeling van vrijwilligers en het servicepunt wat nu door Wijkkracht wordt uitgevoerd zal per 1 januari 2027 overgaan in de basisondersteuning. In 2026 blijven wij aandacht besteden aan vrijwilligerstekorten en waarderen wij mantelzorgers en vrijwilligers.
- Wij vragen aandacht voor het signaleren van eenzaamheid (bij professionals in zorg en welzijn, vrijwilligers en inwoners).
- Wijkkracht Hengelo zorgt met de basisondersteuning ervoor dat onze inwoners dicht bij huis op een laagdrempelige manier kunnen aankloppen voor diverse vormen van ondersteuning, ontmoeting en het organiseren van activiteiten. Wij sluiten zoveel mogelijk aan bij het gewone leven.

- Wij indiceren voor de inzet van maatwerk voorzieningen (huishoudelijke ondersteuning, vervoer, woningaanpassingen en hulpmiddelen) en voeren regie waar nodig (bij complexe vraagstukken). Dit kopen wij lokaal of regionaal in.
- Wij bieden onafhankelijke cliëntondersteuning aan waar inwoners gratis gebruik van kunnen maken.
- De gemeente neemt deel aan de project 'Thuiswonen met Technologie'. Een geselecteerde groep inwoners kan met niet-aangeboren-hersenletsel thuis technologische middelen inzetten om hun ondersteuning dichterbij en makkelijker te regelen.
- Wij onderzoeken en toetsen lokaal en regionaal aanbieders om zorgfraude tegen te gaan. Dit doen wij met het Kwaliteits- en integriteitsinstrument Twente (KIT). Waar mogelijk zetten wij in op het daadwerkelijk terugvorderen van niet of verkeerd besteedde zorgmiddelen.
- Wij voeren lokaal en regionaal contractmanagement uit.
- Wij blijven vervoersoplossing bieden in de regio wanneer gebruik openbaar vervoer niet (meer) kan; het gaat daarbij om incidenteel vervoer (Regiotaxi) en structureel vervoer (van en naar dagbesteding, jeugdwetvervoer en leerlingenvervoer). Ook stimuleren wij onze inwoners gebruik te maken van diensten zoals OV-ambassadeurs, Voor Elkaar Pas (VEP), Noaberhopper, ANWB automaatje, etc.
- Samen met de centrumgemeente Enschede maken wij als onderdeel van het actieplan dakloosheid 'Eerst een thuis' afspraken over de inzet van ervaringsdeskundigen en sturen we wijkgericht op een betere signalering van (dreigende) dakloosheid in de wijken.
- Met het oog op de decentralisatie van het beschermd wonen (waarvan de ingangsdatum vooralsnog niet zeker is) blijven wij ons inzetten om de instroom in beschermd wonen en ook maatschappelijke opvang te voorkomen door en meer in te zetten op nieuwe woonoplossingen (in wijken) voor de doorstroom en uitstroom van cliënten. Dit doen wij samen met Welbions en vanaf 2025 met Wijkkracht Hengelo.
- Met de 14 Twentse gemeenten, Provincie Overijssel, SamenTwente en Menzis werken wij samen in de Twentse Koers aan diverse projecten om het gebruik van maatwerk en zorggebruik te verminderen.
- Wij blijven lokaal en regionaal inzetten op een sluitende aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag, samen met onze ketenpartners. Zo maken we deel uit van de Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag Twente, continueren we het lokale project (ervaringsdeskundige) wijk ggz en de regionale streettriage.
- Wij faciliteren inwoners- en andere maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis. Dit met het doel samenkracht, talent en zorg van, voor en door onze inwoners te ondersteunen bij problemen die onze inwoners ervaren. Mogelijk dat in de toekomst een extra impuls gegeven kan worden aan initiatieven in de gemeenschappelijke sociale basis, bijvoorbeeld door middelen beschikbaar te stellen voor inwonersinitiatieven.

Werk, inkomen en schuldhulpverlening

- Wij blijven bijstand verstrekken aan inwoners van Hengelo die niet over voldoende middelen beschikken om in de noodzakelijke algemene kosten van het bestaan te kunnen voorzien.
- De gemeente Hengelo kent daarnaast verschillende regelingen om gezinnen en mensen in armoede te ondersteunen, waaronder het kindpakket. Wij blijven ons inzetten om deze regelingen goed onder de aandacht te brengen, zodat de doelgroep er ook maximaal gebruik van kan maken.
- Voor inwoners met een laag inkomen blijven wij tevens de collectieve zorgverzekering aanbieden.
- Schuldhulpverlening blijft voor iedere inwoner van de gemeente Hengelo laagdrempelig en toegankelijk met BudgetAlert als de toegang tot schuldhulpverlening. Daarbij blijven wij inzetten op vroegsignalering.
- Wij blijven ons inzetten om meer grip te krijgen op de kwaliteit en kosten van beschermingsbewind.
- Wij ondersteunen de gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire.
- Wij kopen workshops, participatietrajecten en re-integratietrajecten in voor bijstandsgerechtigden en voeren die, zelf of onder regie van ons in samenwerking met partners, uit.
- Wij blijven inburgeringsplichtige asielstatushouders begeleiden, een taalaanbod doen op een van de leerroutes en maatschappelijke begeleiding, een participatieverklaringstraject, de module arbeidsmarkt en begeleiding naar (vrijwilligers) werk aanbieden.
- Wij blijven opvang en begeleiding bieden vanuit de Hazenweg.
- Wij blijven hierin samenwerken met partners zoals COA, ROC van Twente, VluchtelingenWerk, onderwijs waaronder De Horizon, welzijnsorganisaties en het Werkplein.
- Via het ROZ bieden wij ondernemersadvies, startersadvies, financiering (Bbz), schuldhulpverlening, coaching, trainingen en stimuleren wij sociaal ondernemerschap.

Werken aan een inclusieve samenleving

- Wij blijven zichtbaar aandacht besteden aan de positie van lhbt+ personen en werken actief mee aan de verschillende activiteiten. We zetten in op bewustwording en onze partners organiseren activiteiten.
- Wij blijven uitvoering geven aan het Actieplan Toegankelijkheid. Wij vergroten bewustwording op dit onderwerp. Onder andere door aanwezigheid van de gehandicaptenraad als onderdeel van het ontwikkelplein in de bibliotheek waarmee wij toegankelijkheid naar de inwoners brengen en zij informatie en advies kunnen krijgen.
- Wij blijven regie voeren op inburgering. Wij zorgen dat inburgeringsplichtigen (asielmigranten en gezinsmigranten) een plek binnen onze samenleving vinden; het liefst via werk. Dat doen wij door onder andere een brede intake, te zorgen dat de inburgeringsplichtige op de meeste passende leerroutes komt met daarnaast een duaal traject en ondersteuning richting zelfredzaamheid en begeleiding gedurende het hele inburgeringstraject.
- Wij blijven werken aan de uitwerking en uitvoering van de beleidsagenda nieuwkomers. In de beleidsagenda hebben wij geformuleerd wat de opname van nieuwkomers in de Hengelse samenleving (per beleidsterrein) betekent. Op onderdelen vergt dit nog nadere uitwerking en deels zal de actualiteit mogelijk vragen om een nadere aanvulling op de agenda.

Wat mag het kosten?

Wijziging Iv3 en de invloed hiervan op de presentatie van de financiële tabellen in programma 6

Informatie voor Derden (Iv3) is een informatiesysteem waarin staat welke financiële informatie gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen moeten verstrekken. De afnemers van deze financiële informatie zijn onder meer de financieel toezichthouder, de Europese Unie, het ministerie van BZK en het CBS.

De Iv3 uitvraag op het gebied van o.a. Wmo en jeugd is in 2023 op verzoek van diverse ministeries meer verfijnd. Dit heeft bij gemeenten tot knelpunten geleid, met name bij jeugd. Daarom is gewerkt aan een nieuwe indeling per 2025, waarbij er vooral bij jeugd wijzigingen zijn doorgevoerd. Deze aanpassing betreft een technische aanpassing, die we in Hengelo in de Beleidsbegroting 2025-2028 hebben opgenomen. Deze aanpassing maakt wel dat de cijfers in de kolom saldo rekening 2024 ten opzichte van begroting 2025 en begroting 2026 niet één op één vergelijkbaar zijn.

Van maatwerkvoorzieningen naar basisondersteuning

Door de lokale inkoop van basisondersteuning, die per 1 januari 2025 van start is gegaan, is in onderstaande tabel een aanzienlijke verschuiving te zien van kosten tussen de taakvelden. Zo valt bijvoorbeeld de individuele begeleiding Wmo straks niet onder taakveld 6.712 en 6.713 (waaronder de geïndiceerde zorg valt) maar onder 6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo. Ook dit zorgt ervoor dat de cijfers in de kolom saldo rekening 2024 ten opzichte van begroting 2025 en begroting 2026 niet één op één vergelijkbaar zijn.

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.629	-9.907	25.363	12.164	-13.199	-3.291
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-10.291	-17.618	14.786	-	-14.786	2.831
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-6.617	7.303	-	-7.303	-686
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-1.513	1.616	-	-1.616	-103
6.3 Inkomensregelingen	-13.127	-14.783	67.589	53.465	-14.124	659
6.4 WSW en beschut werk	-14.064	-14.227	13.444	-	-13.444	783
6.5 Arbeidsparticipatie	-7.520	-7.941	8.658	341	-8.317	-376
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-3.934	-4.198	4.379	18	-4.360	-163
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-9.723	-10.177	11.968	1.090	-10.878	-701
6.712 Begeleiding (WMO)	-11.383	-316	333	-	-333	-16
6.713 Dagbesteding (WMO)	-2.482	-80	87	-	-87	-7
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	221	-221	-	221	-
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-7.565	-1.933	1.796	-	-1.796	137
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-20.139	-17.894	20.148	-	-20.148	-2.254
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-1.722	-174	-184	-	184	358
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-793	-638	796	-	-796	-158
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-7.791	-17.887	19.867	-	-19.867	-1.980
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-609	1.024	-	-1.024	-415
6.791 PGB WMO	-	-546	558	-	-558	-13
6.792 PGB Jeugd	-	-53	59	-	-59	-6
6.811 Beschermd wonen (WMO)	2.158	1.607	850	1.944	1.094	-513
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.218	-1.379	1.453	-	-1.453	-74
6.821 Jeugdbescherming	-3.053	-3.143	3.305	-	-3.305	-162
6.822 Jeugdreclassering	-455	-477	502	-	-502	-25
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-	-928	883	-	-883	44
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-2.083	1.421	-	-1.421	662
Totaal 6 Sociaal domein	-117.732	-133.293	207.782	69.023	-138.759	-5.467

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-13.199	-16.961	-17.423	-15.818
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-14.786	-14.920	-15.055	-14.851
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-7.303	-7.303	-7.303	-7.303
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-1.616	-1.616	-1.612	-1.612
6.3 Inkomensregelingen	-14.124	-14.116	-14.120	-13.893
6.4 WSW en beschut werk	-13.444	-12.651	-11.995	-11.431
6.5 Arbeidsparticipatie	-8.317	-8.289	-8.227	-8.273
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-4.360	-4.311	-4.311	-4.311
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-10.878	-10.997	-11.117	-11.238
6.712 Begeleiding (WMO)	-333	-333	-333	-333
6.713 Dagbesteding (WMO)	-87	-87	-86	-86
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	221	1.346	1.346	1.346
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-1.796	-1.659	-1.638	-1.638
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-20.148	-18.832	-18.832	-18.832
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	184	184	184	184
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-796	-796	-796	-796
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-19.867	-19.867	-19.867	-19.867
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-1.024	-1.024	-1.024	-1.024
6.791 PGB WMO	-558	-559	-559	-559
6.792 PGB Jeugd	-59	-59	-59	-59
6.811 Beschermd wonen (WMO)	1.094	864	864	565
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.453	-1.453	-1.443	-1.443
6.821 Jeugdbescherming	-3.305	-3.305	-3.305	-3.305
6.822 Jeugdreclassering	-502	-502	-502	-502
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-883	-883	-883	-883
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-1.421	-1.383	-1.356	-1.356
Totaal 6 Sociaal domein	-138.759	-139.511	-139.451	-137.318

Financiële toelichting

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 3.291.000 nadeel)

- Wij investeren in het versterken van de sociale basis voor jeugdigen, als een van de drie lijnen van de inzet op jeugd(zorg) als topprioriteit. Dit doen wij vooralsnog door het voorzetten van de ondersteuning aan jongeren via het concept Studio15 voor de komende twee jaar (2025 en 2026) (25-NB-6.7).
- De ingangsdatum voor de investering van de MFA Beckum is naar achteren geschoven. Hierdoor vallen de (eerder geraamde) kapitaallasten vrij in 2025.
- Op basis van de nieuwe meerjarenonderhoudsplannen is gebleken dat de onderhoudsbudgetten voor de bestaande wijkwelzijnsvoorzieningen niet toereikend zijn om het vastgestelde onderhoudsniveau 3 te handhaven. Deze zijn meerjarig, vanaf 2027, bijgesteld.
- Met de Zomernota 2025-2029 zijn extra middelen geraamd voor de beleidsagenda Nieuwkomers (25-FP-6.3), oplopend naar 2026 en aflopend naar 2029. Tot 1 juli 2025 ontvingen wij voor de opvang van Asielzoekers in de Noodopvang € 150 per bed per dag. Daarna is dit landelijk verlaagd naar € 78. Vanaf 1 januari 2026 is Hazenweg een Duurzame Gemeentelijke Opvanglocatie (DGO) met een meerjarige COA-overeenkomst en ontvangen wij € 78 per bed per dag voor opvang, begeleiding en catering (€ 68 zonder catering).
- Voor de uitvoering van de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak (25-NB-6.6) zetten wij incidenteel extra middelen in. Dit doen wij in de jaren 2025 en 2026.
- De motie M15 Fonds voor leefbare wijken is tijdens de behandeling van de Zomernota 2024-2028 aangenomen. Hierdoor is voor de jaren 2025 en 2026 incidenteel € 100.000 beschikbaar gesteld.
- Ouders doen meer een beroep op kinderopvang sociaal medische indicatie. Hiervoor hebben wij in de Zomerbrief (22-ZB-6.1) onze budgetten bijgesteld. Het meerjarig perspectief groeit tot en met 2026 met € 50.000 per jaar.
- Een deel van het verschil wordt veroorzaakt door scherper begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028.

- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.21 t/m 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (€ 2.043.000 voordeel)

- Met de keuze voor de lokale inkoop van basisondersteuning zetten wij een belangrijke stap in lijn met onze, inhoudelijke en financiële, ambities vanuit het transformatieplan. Het verwachte transformatie-effect (besparingspotentieel) is (met een ingroeipad) opgenomen in de opdrachtsom. Dit zorgt voor een voordeel op dit taakveld in 2026 ten opzichte van 2025. Om dit te kunnen realiseren hebben wij voor 2025 en 2026 een incidenteel investeringsbudget beschikbaar gesteld aan Stichting Wijkkracht (25-FP-6.1).
- Conform het rapport Groeipijn van Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7%, dit is conform de ontwikkelingen van gemeente Hengelo van de afgelopen jaren.
- Jeugd(zorg) is als topprioriteit benoemd in de Zomernota 2024-2028. Er is ingezet op stevige regie op de toegang en samenwerking met de basisondersteuning door middel van incidentele formatie. Zie 25-NB-6.2 en 25-NB-6.5.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.3 Inkomensregelingen (€ 659.000 voordeel)

- Voor het beleidskader 'Blik op morgen - perspectief op een betere toekomst' (zaaknummer: 3842257) zijn in de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds (24-FP-9.3 Dienstverlening armoede en schulden en Armoedebestrijding kinderen) en in de meicirculaire 2025 (25-FP-9.3 IBO Problematische schulden) zowel incidentele als structurele middelen beschikbaar gesteld. De incidentele middelen bedragen € 388.000 en hebben alleen betrekking op 2025.
- Het ROZ heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) voor de gemeente Hengelo en ook voor haar 16 opdrachtgevende gemeenten uitgevoerd. Voor de meerjarige uitvoeringslasten is een reserve gevormd. De begrote meerjarige uitvoeringskosten Tozo zijn geactualiseerd in de Zomernota 2025-2029 (25-FP-6.4). Per saldo wordt de reserve niet volledig benut, het saldo valt over de komende jaren vrij.
- Het budget kwijschelding rioolheffing is in 2026 naar beneden bijgesteld op basis van de werkelijke uitkomsten van de laatste jaren. De lasten rioolheffing verrekenen wij met de voorziening Riolerings en daarmee is deze bijstelling voor de begroting budgettair neutraal.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.4 Wsw en beschut werk (€ 783.000 voordeel)

- De rijksvergoeding die wij ontvangen voor de uitvoering van de Wsw betalen wij één op één door aan de SWB. Dit betreft meerjarig een sterk aflopende vergoeding (sterfhuisconstructie). De aflopende kosten worden in programma 6 geraamd en de rijksvergoeding maakt deel uit van de gemeentefondsuitkering (programma 9).

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 376.000 nadeel)

- De aantallen Nieuw Beschut zullen toenemen en daardoor lopen de begeleidingskosten Nieuw Beschut meerjarig in deze Beleidsbegroting op. Dit leidt in 2026 t.o.v. 2025 tot een nadelig verschil, waarbij dat verschil licht oploopt richting 2029.
- We richten ons de komende periode op het versterken van de integratie van nieuwkomers door hen te ondersteunen in taalontwikkeling d.m.v. taalcursussen en interculturele kennisdeling (25-FP-6.3). Het gaat onder andere om nieuwkomers die door woningkrapte nog verblijven in een AZC en om Oekraïners die inmiddels drie jaar in Nederland zijn en zich hier permanent willen vestigen. Daarvoor is aanvullende personele capaciteit nodig. De benodigde middelen onttrekken wij uit de reserve Vluchtelingen.
- Het eenmalige budget van € 306.000 dat we in 2024 ontvangen hebben om de doelgroep Einde lening inburgeraars (ELIP) van vóór 2022 alsnog aan een inburgeringsdiploma te helpen, hebben we over de periode 2025-2028 aflopend in de begroting verwerkt.
- In de jaarschijf 2025 is een budgettair neutrale correctie gemaakt voor inkomsten (o.a. rijksinkomsten Inburgering, Wet inburgering en Onderwijsroute) en uitgaven (bekostiging van de inburgeringsvoorzieningen en de aan Stichting Wijkkracht verleende subsidie).
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo) (€ 163.000 nadeel)

- De extra middelen vanuit de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds voor het scheiden van wonen en zorg in de Wlz zijn toegevoegd aan het budget hulpmiddelen (25-FP-9.3).
- Het resterende verschil wordt verklaard door twee componenten. Enerzijds leidt de toegepaste prijsindexatie tot een nadeel. Anderzijds is er een voordeel door het scherper begroten op basis van de uitkomsten van de budgetanalyse (25-FP-9.24).

6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo) (€ 701.000 nadeel)

- Het nadelige verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie.
- In de Zomernota 2025-2029 hebben we de verwachte volumeontwikkelingen geactualiseerd (25-FP-6.5). Er is weliswaar sprake van een stijging van het aantal ouderen in Hengelo van 0,9% (peil 2024). Het aantal ouderen dat gebruik maakt van zorg neemt echter niet toe, maar is stabiel, mede door de inzet van 'Krachtig oud worden'. Dit leidt tot een voordeel op huishoudelijke ondersteuning.

6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo) (€ 0)

In de Voorjaarsnota 2023 is door het Rijk besloten dat het abonnementstarief in de Wet maatschappelijke ondersteuning wordt afgeschaft en dat in de plaats daarvan vanaf 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw wordt ingevoerd. De invoering hiervan is in eerste instantie (opnieuw) met 1 jaar uitgesteld naar 2027. De uitkering vanuit het gemeentefonds is daarom vanaf 2027 ook lager, hiervoor is aan de lastenkant een taakstelling in onze begroting opgenomen binnen taakveld 6.714. Dit zorgt voor een verschil in de meerjarenraming op dit taakveld. In juni 2025 is bekend geworden dat het voorstel tot de Wet afschaffing abonnementstarief in de Wmo controversieel is verklaard. De invoering zal nu minstens opschuiven tot 1 januari 2028.

Jeugdhulp, 6.751 t/m 6.763, 6.792, 6.821, 6.822 en 6.92 Jeugdhulp (totaal: € 3,8 miljoen nadeel in 2026 en de jaren erna € 6,5 miljoen nadeel) De grootste verschillen op dit taakveld worden veroorzaakt door:

De grootste verschillen op dit taakveld worden veroorzaakt door:

- Er is sprake van een stabilisatie van het aantal jeugdigen (-0,2%) en een stabilisatie van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg. Op basis van het aantal cliënten verwachten we een volumeontwikkeling van 0%. Toch zien wij een stijging van de jeugdzorgkosten door stijgende complexiteit van de casuïstiek. Conform het rapport Groeipijn van Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7% voor 2025 en 2026. Dit betekent in 2026 € 0,5 miljoen aan extra uitgaven, ten opzichte van de voorgaande meerjarenbegroting en vanaf 2027 een structurele bijstelling van € 1,2 miljoen. Zie 25-FP-6.6. Wij zien dat door de inzet op formatie Team Jeugd & Gezin een hogere kostenstijging wordt voorkomen. Zie 25-NB-6.2 en 25-NB-6.3.
- In de Zomernota 2024-2028 hebben we op basis van de volumes 2023 een inschatting gemaakt van de impact van de regionale inkoop vanaf 2025 (zie 24-FP-6.7). Deze inschatting hebben wij geactualiseerd op basis van de volumes van 2024. Een aandachtspunt hierbij is dat 2025 een overgangsjaar is voor zowel de lokale als regionale inkoop. De huidige inschatting betekent in 2026 € 0,9 miljoen aan extra uitgaven, ten opzichte van de voorgaande meerjarenbegroting, op basis van de toename van zorgintensiteit en structureel vanaf 2027 € 3,5 miljoen.
- Een groot deel van de jeugdhulp kopen wij (verplicht) regionaal in. Goed opdrachtgeverschap en goede kwaliteit vragen om reële tarieven. Dit zijn wij wettelijk verplicht. Er zijn verschillende ontwikkelingen die maken dat de tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening fors hoger worden. De totale impact hiervan bedraagt structureel € 2,6 miljoen. Zie 25-FP-6.6 en 25-FP-9.2.
- Stichting Wijkkracht kan met behulp van een extra investering innovatief aanbod realiseren en slimme verbindingen leggen, die zichtbaar bijdragen aan de te bereiken transformatie. Het is een incidentele investering, waarvan het effect structureel geborgd zal worden. De kosten bedragen € 1,7 miljoen (€ 370.000 in 2025 en € 1.350.000 in 2026).
- We hebben in Hengelo te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg geleverd moet worden. In 2025 bedragen de zorgkosten voor dit gezin € 1,3 miljoen. De kosten in 2024 en 2025 krijgen we vergoed vanuit de compensatieregeling woonplaatsbeginsel (25-FP-6.6).
- De pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen loopt tot en met juli 2025. De structurele bijdrage wordt vanuit het transformatieplan gedekt. De onderwijszorgklassen zullen wij niet opnieuw inkopen. Wij gaan hiervoor onderzoeken welke vorm van ondersteuning nodig is voor de leerlingen van deze klassen

en of en hoe de basisondersteuning hierin een rol kan spelen. De huidige subsidie is met 1 schooljaar verlengd (25-FP-6.1).

- De jaarlijkse subsidie ten behoeve van het GRIP-team is in werkelijkheid lager dan begroot. De kosten van de uitvoerende organisatie is de afgelopen jaren lager dan wij hebben begroot. Dit zorgt voor een structureel voordeel ten gunste van het besparingspotentieel (25-FP-6.1).
- Er is een uitbreiding voor contractmanagement jeugd omdat het takenpakket door de regionale ontwikkelingen, basisondersteuning en de opgave jeugd te groot werd. Het gaat om 0,6 fte incidenteel voor 2 jaar. Omdat de ontwikkelingen nu al extra inzet vragen, start deze in mei 2025 (zie 25-FP-6.5 Prognoses en ontwikkelingen jeugd) en loopt deze door tot mei 2027.
- Het verschil wordt veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.811 Beschermd wonen (€ 513.000 nadeel)

In Hengelo hebben wij de afgelopen jaren de teruggave van beschermd wonen incidenteel opgenomen in onze begroting, dan wel verantwoord in de Jaarstukken. Gezien de huidige financiële situatie van gemeenten en de stellingname van de gemeente Enschede over deze middelen, is via de Zomernota (25-FP-6.9) de incidentele teruggave vanaf 2026 als structureel (€ 1,7 miljoen) aangemerkt. Van deze middelen wordt vanaf 2026 een deel structureel ingezet in de doelgroep om instroom in (beschermd) wonen te voorkomen en de uitstroom te bevorderen. Daarnaast wordt hieruit de ondersteuning bij gemengd en geclusterd wonen in de opdracht basisondersteuning structureel gedekt. Het resterende deel van de inkomst (€ 864.000 jaarlijks in 2026 t/m 2028; € 565.000 structureel vanaf 2029) komt ten gunste van het begrotingssaldo.

Tevens heeft nadien de gemeenteraad van Enschede in de Zomernota besloten dat ze de maximale hoogte van de reserve beschermd wonen naar beneden gaan bijstellen. Het is gebaseerd op 15% van de uitkering beschermd wonen, waardoor de stand van de reserve circa € 1 miljoen te hoog was. Voor Hengelo betekent dit een incidentele bate van € 230.000 in 2026.

6.812 Maatschappelijke -en vrouwenopvang (Wmo) (€ 74.000 nadeel)

Centrumgemeente Enschede ontvangt via het Rijk de middelen voor maatschappelijke- en vrouwenopvang. De indexatie op de bijdrage Maatschappelijke Opvang ontvangen we in het gemeentefonds en dragen we over aan de centrumgemeente Enschede die uitvoering geeft aan de Maatschappelijke opvang. (25-FP-6.10).

6.91 Coördinatie en beleid Wmo (€ 44.000 voordeel)

Het verschil wordt veroorzaakt door toerekening van uren.

Risico's

Het sociaal domein staat onder toenemende druk door een combinatie van financiële, demografische en beleidsmatige ontwikkelingen. De volgende risico's zijn van invloed op de continuïteit, kwaliteit en betaalbaarheid van de ondersteuning aan onze inwoners:

Structurele budgetdruk en taakstellingen

De structurele druk van de rijksbijdrage op het budget voor het sociaal domein leidt tot een spanningsveld tussen noodzakelijke ondersteuning en beschikbare middelen. Er wordt hard gewerkt aan de transformatie bij Wmo en jeugd om de taakstelling te realiseren. Ook ligt er een taakstelling in de opdracht basisondersteuning. Terwijl we hier aan werken wordt de volgende taakstelling door het Rijk al aangekondigd. Dit kan leiden tot verschraving van voorzieningen, toenemende maatschappelijke onrust en een stapeling van besparingsopgaven.

Ook het BUIG-budget is onvoldoende voorspelbaar en sluit niet aan bij de lokale realiteit. De recente negatieve bijstellingen, ondanks gelijkblijvende parameters, vergroten het financiële risico. De hoge instroom van statushouders wordt niet adequaat meegenomen in het verdeelmodel, wat leidt tot forse tekorten op de inkomensregelingen. Vanuit de gemeente is het lastig te voorspellen wanneer statushouders gehuisvest worden binnen de gemeente.

Toenemende zorgvraag en maatschappelijke trends

De vergrijzing, toename van complexe zorgvragen en een toenemende zorgen over mentale gezondheid onder jongeren leiden tot een stijgende druk op voorzieningen. De verwachte korting op jeugdzorg in 2028 vergroot dit risico. De jeugdzorg is bovendien deels landelijk en regionaal georganiseerd, wat de lokale sturingsmogelijkheden beperkt.

Tegelijkertijd vraagt de opvang en integratie van nieuwkomers om maatwerk waarvoor het huidige zorglandschap onvoldoende is ingericht.

Kwetsbaarheid van partners en uitvoeringskracht

Het werkveld kampt met personeelstekorten en hoge werkdruk. Als deze organisaties omvallen of hun taken niet meer kunnen uitvoeren, komt de continuïteit van ondersteuning in gevaar. Binnen de gemeentelijke organisatie zelf is de uitvoeringscapaciteit eveneens kwetsbaar, wat risico's kan opleveren voor de uitvoering van wettelijke taken.

Arbeidsmarktkrapte en mismatch doelgroep

Hoewel er sprake is van arbeidsmarktkrapte, profiteren kwetsbare doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt hier nauwelijks van. De afstand tot de arbeidsmarkt blijft groot, wat leidt tot langdurige ondersteuningstrajecten en oplopende kosten. Er zijn veel mensen aan het werk met de inzet van loonkostensubsidie, wat leidt tot aanzienlijke besparingen op andere inkomensregelingen. Maar de inzet voor de doelgroep blijft hoog.

Beleidswijzigingen en tempo van verandering

Snelle en soms overhaaste beleidswijzigingen vanuit het Rijk, zoals de herziening van de Participatiewet, brengen onzekerheid en extra uitvoeringslasten met zich mee. De gewenste klantgerichte benadering vraagt om meer tijd en capaciteit, die momenteel niet beschikbaar is.

Ook binnen de Wmo en Jeugd merken we dat er nauwelijks tijd is om een verandering goed te implementeren, voordat de volgende verandering zich aandient.

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Traag, Lutikholt en Brand

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Volksgezondheid

Transformatieplannen Integraal Zorgakkoord

Wij werken samen met de andere 13 Twentse gemeenten, Menzis, Samen Twente en de Provincie in de Twentse Koers. Samen met Twente Beter (de samenwerking van de Twentse zorg- en welzijnsaanbieders) wordt gewerkt aan de uitvoering van het regioplan. Een onderdeel is het aanvragen van transformatiemiddelen. Twente Beter is bezig met het aanvragen van middelen voor de transformatie van de ouderenzorg. Gemeenten werken samen met Twente Beter om de Mentale gezondheid in Twente verder door te ontwikkelen.

Nota gezondheid Iedereen gezond(er)!

Wij geven uitvoering aan de, eind 2024 vastgestelde, nota gezondheid. Wij spelen als gemeente een faciliterende rol door samen te werken met Menzis, huisartsen en andere stakeholders om de toegang tot zorg te verbeteren, zowel voor inwoners als nieuwkomers. Wij geven samen met partners uitvoering aan het hitteprotocol wat een doorvertaling is van het Nationaal Hitteplan, waarbij de boodschap wordt geconcretiseerd op basis van de lokale situatie en vervolgens breder wordt verspreid onder lokale partijen. Het plan beschrijft de rol- en taakverdeling van de betrokken partners tijdens de verschillende fases van een warme periode.

SPUK-GALA loopt af

De specifieke uitkering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK-GALA) is toegekend voor de periode van 2023-2026. Landelijk is afgesproken om de inzet van de beweging naar de voorkant te continueren. Dit is vastgelegd in het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord ouderen (HLO). Deze akkoorden liggen in het najaar van 2025 voor bij de gemeenten voor vaststelling. Met het AZWA en HLO ontvangen gemeenten structurele middelen voor het versterken van preventie en het inrichten van een basisinfrastructuur. De lokale gevolgen van deze akkoorden vragen mogelijk een herijking van onze lokale ambities en een mogelijk herprioritering van de inzet en middelen.

Integraal Zorgakkoord en Twentse Koers

Wij werken samen met de andere 13 Twentse gemeenten, Menzis, Samen Twente en de Provincie in de Twentse Koers. Samen met Twente Beter (de samenwerking van de Twentse zorg- en welzijnsaanbieders) wordt gewerkt aan de uitvoering van het regioplan. Een onderdeel is het aanvragen van transformatiemiddelen. Twente Beter is bezig met het aanvragen van middelen voor de transformatie van de ouderenzorg. Gemeenten werken samen met Twente Beter om de Mentale gezondheid in Twente verder door te ontwikkelen.

De Twentse Koers is een tijdelijke samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, Zorgverzekering en zorgkantoor Menzis, Provincie Overijssel en Samen Twente. Uitgezonderd Samen Twente, zijn deze partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor eventuele frictie- en desintegratie kosten als het contract met Twentse Koers niet wordt verlengd. De huidige samenwerkingsovereenkomst eindigt eind 2026. Eind 2025 wordt de Twentse Koers geëvalueerd. Deze evaluatie vormt de basis voor een advies over de toekomstige regionale samenwerking, voor de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord en het samenhangende Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) en Hoofdlijnenakkoord ouderenzorg (HLO). Ondanks dat de Twentse Koers vooral met tijdelijke contracten werkt, kan een eventueel einde van de Twentse Koers een risico zijn voor de Twentse gemeenten.

Integrale suïcidepreventie wordt wettelijke taak

Met ingang van 1 januari 2026 zijn gemeenten wettelijk verantwoordelijk voor lokaal suïcidepreventiebeleid. Hoewel hiervoor structurele rijksmiddelen beschikbaar komen, blijkt uit de uitvoeringstoets dat aanvullende financiering nodig is voor een effectieve aanpak. In Twente wordt momenteel een scenarioanalyse uitgevoerd door GGD Twente om te bepalen of een regionale of lokale uitvoering het meest passend is.

Actualisering uitvoeringsplan dementie

De vergrijzing en toename van dementie vragen om een herziening van het uitvoeringsplan Dementievriendelijke gemeente 2023–2027. Actuele ontwikkelingen, onderzoek van Platform 31 en een dementiescan van de Alzheimer Nederland zullen, samen met input van de gemeenteraad verwerkt worden tot een actualisatie die aansluit bij het Transformatieplan.

Mentale gezondheid

De 14 Twentse gemeenten hebben in 2025 samen met zorgorganisaties, welzijnspartijen, inwoners en ervaringsdeskundigen gewerkt aan een transformatieplan voor Twente, om de mentale gezondheid van inwoners te verbeteren. Het is een integrale aanpak, waarin domein overstijgend wordt samen gewerkt. Het doel is om de mentale veerkracht van inwoners te versterken en de focus te verschuiven van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. Dit regionale plan sluit aan bij onze lokale transformatiebeweging. We maken een lokaal plan van aanpak dat is afgeleid van het regionale plan en leggen hierin de verbinding met onze lokale initiatieven en opgaven.

Duurzaamheid

In *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026*, hebben wij onze ambities uitgewerkt in concrete doelstellingen, activiteiten, etc. Dat doen we onder meer door het stimuleren en helpen van onze inwoners om hun woning energiezuiniger en aardgasvrij te maken. Ook werken we aan het ontwikkelen van een toekomstbestendige energie-infrastructuur, waarin we ook zelf energie opwekken en lokaal eigendom bevorderen. Daarnaast zien wij een belangrijke rol voor de warmte om de energievoorziening toekomstbestendig te maken. Daartoe verkennen wij met de gemeenten Enschede en Borne en verschillende partners de ontwikkeling van een regionaal warmtebedrijf. En we geven als gemeente het goede voorbeeld, bijvoorbeeld door het verduurzamen van ons eigen vastgoed. Deze doelen hebben wij gekoppeld aan de benodigde menskracht en financiële middelen. Het programma wordt jaarlijks uitgewerkt in uitvoeringsplannen per thema. Met een looptijd van vier jaar borgen wij stabiliteit en focus op realisatie van de doelen op korte en middellange termijn. Programmatisch werken betekent ook dat wij flexibiliteit inbouwen om belangrijke veranderingen mee te kunnen nemen. In 2026 stellen we een nieuw programma op voor de periode 2027-2030

Door het Rijk zijn meerjarig (2026-2030) middelen in de begroting opgenomen, voor de dekking van uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord voor lagere overheden en specifiek voor de opgave van de energietransitie. De CDOKE regeling eindigt dit jaar. Voor het vervolg is besloten om de SPUK CDOKE over te hevelen in een Bijzondere Fondsuitkering, de zogenaamde BFU. De Bijzondere Fondsuitkering (als uitkeringsvorm) kan pas vanaf 2027 worden ingesteld door het Rijk, waardoor de uitvoeringsmiddelen in 2026 éénmalig uitgekeerd worden via een decentralisatie-uitkering. Uit onderzoek door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) blijkt dat de uitvoeringslasten veel hoger zijn dan eerder werd aangenomen.

Inmiddels zijn vanuit het Rijk diverse financiële stromen ingezet, zoals voor de bestrijding van energiearmoede, isoleren, hernieuwbare opwekking, duurzame mobiliteit, warmtetransitie en overige opgaven in de gebouwde omgeving. Dit gaat gedeeltelijk in de vorm van projectfinanciering. Waar mogelijk zetten wij met geschikte projecten in op het verkrijgen van deze projectmiddelen (specifieke uitkeringen).

We werken hard aan de uitvoering. Dat vergt niet alleen veel inzet maar ook investeringen. De middelen van het Rijk die wij hebben ontvangen en zijn beschikt voor de jaren tot en met 2025 bieden een goede basis. Wij zetten deze en de bestaande middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in, om het maximale resultaat te bereiken. Zo bieden we op basis van de speciale uitkeringen (SPUK's) voor bestrijding energiearmoede en voor isoleren, een steeds beter gevulde gereedschapskist aan om onze inwoners te helpen. Tegelijkertijd is de verwachting dat wij in de komende jaren naast menskracht ook meer financiële middelen zullen moeten gaan inzetten voor de realisatie.

Afval

Als Hengelo blijven we aansluiten bij de landelijke, regionale en lokale visies en doelstellingen op het gebied van afval en duurzaamheid (onder andere Nederland Circulair 2050, Afvalloos Twente, Koersdocument duurzaamheid Hengelo). De rode lijn hierin is: minder restafval, meer hergebruik (circulariteit). Daarom gaan wij door met het voorkomen van afval, het goed scheiden ervan en zorgen dat zoveel als mogelijk grondstoffen kunnen worden hergebruikt voor hoogwaardige recycling.

We houden ons uiteraard aan de geldende Europese en Nederlandse wetgeving (Kaderrichtlijn Afvalstoffen en Landelijk Afvalbeheerplan 3). Hierbij zien we dat deze aan het veranderen is. Er wordt vanuit deze wetgevingen duidelijker gestuurd op de manier van inzamelen en verwerken. Met als doel het verder stimuleren van een circulaire

economie, verminderen van afval en zorgen voor hoogwaardige recycling. Steeds meer wordt voorgeschreven systemen te gebruiken die bewezen effectief zijn. Een vorm van standaardisering dus. Gemeenten raken op dat punt deels hun beleidsvrijheid kwijt.

Een voorbeeld hiervan is de nieuwe Ketenovereenkomst Verpakkingen, waar gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven in september 2025 een akkoord over hebben bereikt. De afspraken gaan per 1 januari 2026 in. In deze overeenkomst staan positieve zaken, zoals geen afkeur PMD meer en er mag meer in de PMD container. Tegelijkertijd geldt het uitgangspunt 'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet'. Met daarbij bindende afspraken wanneer een gebied voor bron- of nascheiding in aanmerking komt. Dit heeft ook gevolgen voor Hengelo. In oktober 2025 wordt aan de gemeenteraad een raadsvoorstel aangeboden.

Een ander middel vanuit de Europese- en Rijksoverheid om gemeenten te beïnvloeden is een prijsprikkel. Het verbranden van restafval zal de komende jaren duurder worden door het verhogen van de verbrandingsbelasting en de CO2-heffing. Al is over de CO2-heffing op dit moment nog veel onduidelijk of deze wordt ingevoerd en wat de hoogte gaat zijn. Ook over de gevolgen van het afschaffen van de plastictaks voor bedrijven is nog veel onduidelijk. Dit gaat mogelijk effect hebben op de totale afvalkosten in Hengelo, maar de exacte impact op dit moment is nog niet door te rekenen.

Gelukkig zien we ook positieve ontwikkelingen op landelijk gebied. Zo wordt de stap gemaakt van het Landelijk Afvalbeheerplan 3 (LAP3) naar het Circulaire Materialenplan 1 (CMP1). Regels in Nederland ten aanzien van de mogelijkheden voor hergebruik worden versoepeld. Ook in Hengelo zijn we daar druk mee bezig, in de vorm van het opzetten van een Circulair Ambachtsnetwerk. We willen ervoor zorgen dat afval- en grondstoffen zoveel mogelijk lokaal worden hergebruikt. Het Milieupark aan de Wegtersweg is daar een belangrijke schakel in. Inwoners zijn gemotiveerd om bij te dragen aan circulaire economie. Zo zijn er steeds meer deelkasten, zijn er inwoners die hun spullen aan huis zetten om het gratis op te laten halen en wordt er maandelijks het Repair Cafe georganiseerd. Ook bedrijven betrekken we bij dit netwerk.

Op gemeenteniveau zien we ook andere ontwikkelingen. Het beleid heeft gezorgd voor een duidelijke afname in het restafval van bijna 250 kilogram fijn restafval per inwoner in 2011 naar 66 kg fijn restafval per inwoner in 2024. De afname is afgelopen jaar echter wel gestagneerd. Om de doelen te halen zijn vervolgstappen nodig. De prioriteit ligt hierbij in 2026 op de inzameling van restafval en PMD, maar we moeten zeker niet de andere afvalstromen uit het oog verliezen. Hierbij is een goede afweging tussen kosten, service naar inwoner en milieuprestatie van belang. Een integrale actualisatie van het afvalbeleidsplan wordt opgestart in 2026.

Als laatste zijn we in Hengelo ook sterk afhankelijk van wat de marktprijzen van verschillende afvalstromen gaan doen. De afgelopen jaren hebben we bijvoorbeeld sterke schommelingen gezien in de prijzen van hout en oud papier. Dat zal in 2026 niet anders zijn.

Riolering

De riolering in Hengelo vormt een uitgebreid netwerk van voornamelijk ondergrondse infrastructuur. In totaal omvat dit netwerk bijna 1.000 kilometer aan rioolleidingen, waarvan een deel al bijna een eeuw oud is. Deze infrastructuur is van cruciaal belang voor de volksgezondheid en het goed functioneren van Hengelo.

Om de kwaliteit van ons riool op orde te houden staan de komende jaren diverse projecten gepland om riolering te renoveren en te vervangen. Ook vindt door planologische ontwikkelingen in de stad uitbreiding plaats dat invloed heeft op (het beheer van) ons rioolstelsel. Daarnaast vinden landelijk vele (beleids)ontwikkelingen plaats die invloed hebben of gaan hebben op onze riolering. Wij volgen deze ontwikkelingen en anticiperen hier samen met onze regionale gebiedspartners op. Zo stellen wij samen met het waterschap beleid op ten aanzien van onze IBA's (kleine locale zuiveringunits bij opstallen die verder dan 40 meter van het hoofdriool zitten).

De financiële druk op het stedelijk waterbeheer neemt toe door stijgende kosten voor onderhoud, vervanging en klimaatadaptieve maatregelen. Tegelijkertijd staat de uitvoeringscapaciteit onder druk door een aanhoudend tekort aan gekwalificeerd personeel. Dit tekort is niet uniek voor onze organisatie, maar speelt breed binnen de sector en vormt een structurele uitdaging voor de uitvoering van gemeentelijke watertaken. Samen met en binnen het Twents WaterNet wordt hier komend jaar aandacht aan besteed.

Water

Hengelo is een echte waterstad. Niet voor niets ontstond de stad langs drie beken en ontwikkelde de industrie zich langs deze wateraders. Beken en watergangen zijn van essentieel belang voor de leefbaarheid in het stedelijk gebied.

Door de klimaatveranderingen neemt de druk op het beschikbare water toe. We moeten de beken meer ruimte geven om het overtollige regenwater af te voeren. Ook moeten we waterberging creëren om wateroverlast te voorkomen en het grondwaterpakket aan te vullen. Daarmee dragen we positief bij aan de droogtebestrijding. De gemeente Hengelo richt zich niet alleen op het creëren van ruimte voor water, maar ook op het benutten van gemeentelijke vijvers en waterpartijen voor de tijdelijke opvang van hemelwater. Deze aanpak draagt bij aan het opvangen van de effecten van extreem weer, zoals hevige neerslag en droogte, en versterkt de klimaatbestendigheid van de stad.

We moeten zuiniger om gaan met het beschikbare zoetwatervoorraad voor drinkwater (zowel in volume als in kwaliteit). Om dit alles te bereiken moeten we de komende jaren sterk gaan ontstenen en vergroenen. Een hele opgave waar wij ook volgend jaar ons voor zullen inzetten. De afgelopen jaren zijn het Programma Water en Riolering en de Klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Vanaf 2024 hanteren wij een hogere waterbergingsnorm bij planologische ontwikkelingen. Wij staan voor deze norm om de leefbaarheid van onze stad te blijven garanderen. De kosteneffecten hiervan zijn niet voor niets onderdeel van de grondexploitatie. Zodoende werken wij 'water en bodem sturend' en voorkomen hiermee dat wij de problematiek afwentelen naar de toekomst of anderen.

Naast het 'normale' riool onderhoud en vervanging blijven wij samenwerken met regionale gebiedspartners aan het water in de stad. Aan de samenwerkingsovereenkomst "Klimaat Actieve Stad Hengelo" met het waterschap wordt momenteel uitvoering gegeven. Deze overeenkomst loopt tot 2027. Alle kosten hiervan worden gedekt vanuit het Programma Water en Riolering.

Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering komen hevige regenbuien vaker voor. Ook wordt het droger en heter. Om in de toekomst het risico op wateroverlast beperkt te houden, moeten wij de riolering en het stedelijk watersysteem aanpassen. Hierbij zijn vooral grotere bovengrondse maatregelen nodig om het teveel aan water tijdelijk te bergen, zowel in groenstroken van de gemeente als op particulier terrein. Wij kiezen voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door daarnaast te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, houden wij de risico's op wateroverlast beperkt. Door water langer vast te houden, kunnen wij een buffer realiseren voor droge tijden.

Door het voortschrijdend inzicht van de effecten van de klimaatverandering zullen normen en eisen worden bijgesteld, zoals meer ruimte voor waterberging. Door de gemeente, maar ook door andere, externe partijen. Voorbeeld is het beleidsadvies "Compensatie toename verhard oppervlak" van het Waterschap Vechtstromen. Deze maatregelen moeten verwerkt worden in, en afgestemd worden met toekomstige plannen.

Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. Wij hanteren het principe dat water en bodem sturende elementen zijn bij de inrichting van de openbare ruimte. Ook stimuleren wij particulieren om minder stenen en meer groen aan te leggen. Wij doen dat informatief via de website www.groenblauwtwente.nl en door deel te nemen aan het NK Tegelwippen en het lidmaatschap van Stichting Steenbreek. Samen met waterschap Vechtstromen gaan we de beken meer ruimte geven. Ook hierdoor neemt niet alleen de waterberging toe maar ook de biodiversiteit. In 2022 heeft de raad de Klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Om deze strategie te kunnen uitvoeren, is een nadere analyse uitgevoerd naar de kwetsbaarheden in het stedelijk gebied. Deze analyse vormt de basis voor een maatregelenprogramma dat in 2025 wordt opgeleverd. Het programma richt zich hoofdzakelijk op meekoppelkansen voor klimaatadaptatie binnen reeds geplande projecten in het fysieke domein. De financiering wordt primair gezocht in bestaande middelen, aangevuld met subsidies en co-financiering.

Vanaf 2026 wordt het maatregelenprogramma ingezet als leidraad voor een integrale aanpak van klimaatadaptatie. De uitvoering vindt plaats, mits financieel haalbaar, in samenhang met andere beleidsdoelen. De watergerelateerde opgaven maken hierbij integraal onderdeel uit van het Programma Water en Riolering 2023-2027.

Bodem en Milieu

De Omgevingswet stelt de gemeente tot taak om:

- een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit te bereiken en in stand te houden, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur.
- om de fysieke leefomgeving doelmatig te beheren, te gebruiken en te ontwikkelen ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De aandacht voor milieu-effecten en milieuregels in het Omgevingsplan zijn daar een belangrijke onderdelen van.

We gaan uit van het in stand houden en verbeteren van een gezonde en veilige leefomgeving. We geven uitvoering aan het Hitteprotocol, die in 2025 samen met partners is opgesteld. We actualiseren het geluidbeleid en het externe veiligheidsbeleid (als onderdelen van de Omgevingsvisie). Op het gebied van milieu gaan we voorbereidingen treffen voor het vastleggen van de basis geluid emissie.

Relevante beleidsnota's

- [Lokaal Preventieakkoord Hengelo. Kansengelijkheid in gezondheid 2021-2024](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- [Regioplan Twente, Twentse Koers: Samen koersen op gezondheid en goede zorg in Twente\(2023\)](#)
- GGD Twente. Gezonde generaties in Twente. Een visie op de publieke gezondheid (2024)
- [Nota bodembeheer regio Twente, Twents beleid veur oale grond 2.0 \(2023\)](#)
- [Regionale bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo \(2023\)](#)
- [Beleidsregels PFAS regiogemeenten Twente \(2020\)](#)
- [Twente bodemkwaliteitskaart PFAS \(2020\)](#)
- Visie Bodem en Ondergrond Hengelo (2021)
- [Keuzescenario Afvalloos Hengelo \(2015\)](#)
- [Landelijk Afval Plan 3 2017-2029](#)
- Slimmer omgaan met grondstoffen
- [Circulair Materialenplan 1](#)
- [Nieuwe afspraken inzameling verpakkingsafval \(Ketenovereenkomst Verpakkingen\)](#)
- [Nederland Circulair 2050](#)
- Nota geluid, 2015
- Actieplan Geluid, 2024
- [VTH Beleid Twente en de Nadere uitwerking VTH beleid Twente\(2019\)](#)
- [Klimaatadaptatiestrategie Hengelo \(2022\)](#)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (2023)
- Programma Water en Riolering 2023-2027
- Klimaat Actieve Stad Hengelo 2023-2027

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een GR voor de organisaties GGD (Gemeenschappelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

Zie paragraaf 5.2.6 voor informatie over de kerntakendiscussie SamenTwente.

Recreatieschap Twente, portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid/Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu

Recreatieschap Twente werkt samen met gemeenten aan een afvalloos en duurzaam Twente.

Twente Milieu

Twente Milieu is afvalinzamelaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Twence

Twence is afvalwerker en duurzaamheidsbevorderaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

GR Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT houdt in opdracht van ons toezicht op milieuregelgeving en uitvoering van bodemsaneringen, behandelt milieudeel vergunningaanvragen en - meldingen en adviseert op milieuaspecten, zoals bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en asbest.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten.

Enexis

Enexis is de netbeheerder van gas- en elektriciteitsnetten in diverse gemeenten in Nederland waaronder in Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Warmtenetwerk Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Firan (voorheen Alliander DGO) mede eigenaar van de hoofdtransportleiding van het warmtenetwerk.

Warmtebedrijf Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Ennatuurlijk mede eigenaar van de distributienetten van het warmtenet in Hengelo. Het warmtebedrijf verzorgt de levering van warmte aan klanten zoals woningen en bedrijven.

Overige organisaties waarmee we samenwerken:

Waterschap Vechtstromen

Het waterschap onderhoudt en beheert de belangrijke waterlopen en vijvers in Hengelo.

Twents waternet

Twents waternet is het samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel.

Wat willen we bereiken?

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

7.1.1 Huishoudens en organisaties verbruiken minder (fossiele en niet-fossiele) energie

Beleidsindicatoren	Peilwaarde ¹ (jaar): ³	Jaarstukken		Streefwaarden begroting: ²			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Elektriciteitsgebruik gebouwde omgeving in Hengelo (kWh = x 1.000.000)	365,9 (2019)	n.n.b. (359,1 in 2023)	337,5	337,5	331	324	317
Gasverbruik gebouwde omgeving in Hengelo (m3 = x 1.000.000)	225,2 (2019)	n.n.b. (117,8 in 2023)	208,0	208	204	200	196

1 n.n.b. deze gegevens zijn nog niet beschikbaar vanuit de landelijke Klimaatmonitor

2 Streefwaarden begroting gebaseerd op 2% energiebesparing per jaar

3 (index = 100)

7.1.2 Huishoudens en organisaties wekken meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen

Beleidsindicatoren ¹	Peilwaarde (jaar): ²	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal bekende hoeveelheid opgewekte hernieuwbare warmte in Hengelo (TJ)	2.031(2019)	geen streefwaarde	geen streefwaarde	idem	idem	idem	idem
		n.n.b. vastgesteld	n.n.b. vastgesteld	idem	idem	idem	idem
Totaal hoeveelheid opgewekte hernieuwbare elektriciteit in Hengelo (TJ)	1.167(2019)	geen streefwaarde	geen streefwaarde	idem	idem	idem	idem
		n.n.b. vastgesteld	n.n.b. vastgesteld	idem	idem	idem	idem
Aandeel (%) gasloze woningen t.o.v. totaal aantal		n.v.t.	n.v.t.				

1 n.n.b.: Deze gegevens zijn nog niet beschikbaar vanuit de landelijke Klimaatmonitor

2 (index = 100)

7.1.3 Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal kg restafval per inwoner delen door aantal kg afval grondstoffen(zoals GFT, PMD, glas, textiel OPK).	77	77	78	78	79	79	80
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid afgekeurd PMD afval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)		27,65	25	25	25	25	25
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid fijn restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	75(2019)	66	61	60	59	58	57
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid grof restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	12(2020)	24	18	8	17	16	15

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

7.2.1 Hengelo heeft meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toename van capaciteit voor het bergen van water in Hengelo (m3).	0(2020) ¹	n.v.t.	4.501	4.501	3.527	2.000	2.000

1 Het gaat om een nieuwe indicator. Bij herinrichtingsplannen kan jaarlijks op basis van projectadministratie en omgevingsvergunningen worden bijgehouden hoeveel capaciteit aan waterberging wordt toegevoegd. Dit wordt dus 'handmatig' bijgehouden en is wat dat betreft dus wel een kwetsbare methode. Echter: een andere indicator is niet voorhanden.

T.b.v. de beginwaarde / de laatste kolom: 2020 is als 'nulmeting' gehanteerd (daarom op peilwaarde 0), want het is niet te doen om een inschatting te maken van de huidige capaciteit van het bergen van water in Hengelo.

7.3 Inwoners van Hengelo ervaren een betere gezondheid

7.3.1 Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl

Beleidsindicatoren ¹	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage Hengelose volwassenen met een gezond gewicht, ofwel een BMI van 18,5 tot 25 ²	49% (2020) 44% (2022) 49% (2024)	nieuwe indicator	44,0%	44,0%	42,0%	42,0%	42,0%
Percentage jongeren dat ooit gerookt heeft (alleen trekjes, hele sigaretten of meer)	13% (2021) 24% (2023)	24,0%	24,0%	24,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Percentage jongeren dat ooit softdrugs gebruikt heeft (wiet of hasj)	7,0%(2021) 14% (2023)	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%
Percentage jongeren dat ooit harddrugs gebruikt heeft (XTC, cocaïne, paddos, lachgas etc.)	5,0% (2023)	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Percentage jongeren dat ooit gevapet heeft.	38% (2023) ³	n.v.t.	n.v.t.	38,0%	38,0%	36,0%	36,0%

1 Bij deze doelstelling zijn de indicatoren aangepast omdat de bron die wij gebruiken deze heeft aangepast. Zo valt bijvoorbeeld lachgas niet langer onder softdrugs, maar onder harddrugs.

In het kader van de nieuwe gezondheidsnota zijn met de gemeenteraad passende indicatoren afgesproken. Deze zijn opgenomen in de begroting van 2026 en verder.

2 BMI = kg/m² waarbij kg het gewicht van een persoon is in kilogrammen en m² de lengte in vierkante meters. Een BMI van 25,0 of meer is overgewicht, terwijl het gezonde bereik 18,5 tot 24,9 is.

Bron aangepast naar de regionale GGD monitor en indicator aangepast naar volwassenen met een gezond gewicht. De oude indicator omvatte ook het ongezonde ondergewicht en geeft daarmee een vertekend beeld.

3 Waarden aangepast naar werkelijke waarden vanuit gezondheidsverkenning en streefwaarde vanuit raadsbesluit nota gezondheid.

7.3.2 Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Het rapportcijfer dat theoretisch opgeleiden geven voor hun gezondheid.	7,5(2024) 7,1(2025)	n.v.t.	n.v.t.	7,8	7,8	7,8	7,8
Het rapportcijfer dat praktisch opgeleiden geven voor hun gezondheid.	7,1(2024) 7,6(2025)	n.v.t.	n.v.t.	7,8	7,8	7,8	7,8

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

- We herijken het *Warmteprogramma* in verband met de nieuwe wetgeving. We hebben een bronnenstrategie uitgewerkt en we verkennen samen met Enschede, Borne en verschillende partners de ontwikkeling van een regionaal publiek warmtebedrijf. Een decentraal, duurzaam energiesysteem vereist dat we opwek, opslag, distributie en verbruik van energie in balans ontwikkelen. In een nieuwe Omgevingsprogramma Energie bundelen we bestaand beleid, en werken we nieuw beleid uit om de samenhang te borgen en te vergroten.
- Voor veel projecten zoals isolatiewerkzaamheden, renovatie/sloop en ruimtelijke ontwikkelingen waaronder woningbouw, is een omgevingsvergunning/ontheffing voor flora- en fauna van de provincie nodig. Om te voorkomen dat deze ontwikkelingen vertraging oplopen stellen wij een Soortenmanagementplan (SMP) op. Met een SMP kan een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie aangevraagd worden. Nadat de provincie de vergunning heeft verleend, zijn een (uitgebreid) ecologisch onderzoek en omgevingsvergunning flora-/fauna voor individuele projecten doorgaans niet meer nodig.
- We faciliteren en stimuleren duurzame ontwikkeling van bedrijven en bedrijventerreinen langs twee sporen, een gebiedsgerichte- en een doelgroepgerichte aanpak. Voor de gebiedsgerichte aanpak werken we aan het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Hierin staan duurzame florerende bedrijventerreinen centraal. We gaan onze samenwerking met ondernemers(verenigingen) nog meer versterken om de bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken op het gebied van energie, natuur, mobiliteit en circulaire economie. Voor de doelgroepgerichte aanpak richten we ons op het informeren en stimuleren van ondernemers om ze te activeren energie te besparen.
- Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.
Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.
Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

7.1.3 Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

- In oktober 2025 wordt er een beleidskeuze gemaakt voor de toekomstige inzameling PMD, binnen de nieuwe spelregels van de Ketenovereenkomst Verpakkingen.
- Direct na oktober 2025 starten we met de (voorbereidingen van) implementatie van deze beleidskeuze. Dit loopt in 2026 door.
- De andere afvalstromen moeten we ook niet uit het oog verliezen. Daarom starten we in 2026 met een integrale actualisatie van het gehele afvalbeleid. Dit zijn intensieve processen waarbij belanghebbenden,

waarvan inwoners de belangrijkste zijn, actief worden betrokken. In 2026 volgt een planning van het proces voor actualisatie, dat naar verwachting in 2027 door zal lopen.

- Per afvalstroom monitoren we samen met Twente Milieu nauwlettend de ontwikkelingen en komen met voorstellen voor bijsturing indien nodig.

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

- In 2026 worden meerdere gemalen gerenoveerd en toekomstbestendig gemaakt.
- In 2026 gaan we samen met het waterschap een nieuwe gezamenlijk blauwe aderen kaart op- en vaststellen. In deze kaart moet duidelijk naar voren komen waar er nog ruimte zit in het stedelijk watersysteem en waar ruimte moet komen om in de toekomst voortvarend bezig te blijven gaan met afkoppelp projecten.
- In 2026 komen een tweetal trajecten van de Berflobeek in uitvoering om deze klimaatbestendig en toekomstrobust op te leveren. Daarnaast worden tweetal beekherstel trajecten opgestart.
- Het gezamenlijk in Twents WaterNet aanbesteden van een grondwatermeetnet waarbij in de gemeente Hengelo realtime de waterstand in 105 peilbuizen uitgelezen gaan worden.
- Diverse achterstanden en nieuwe ontwikkelingen in onze waterketen worden doorgevoerd om het systeem robuust te maken voor de toekomst. Wij volgen hierin het risicogestuurd werken.
- Waar mogelijk wordt verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde riolering en vertraagd afgevoerd naar de beken.
- In de binnenstad wordt herinrichting gecombineerd met de uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen zoals afkoppelen, realiseren van een waterberging en aanleg van groen. In samenwerking met woningcorporatie Welbions, wordt ons stedelijk gebied klimaatadaptief ingericht. Hiervoor worden nadere samenwerkingsafspraken gemaakt.
- Met het waterschap wordt op dit moment gewerkt aan gezamenlijk beleid om de kwantiteit en kwaliteit van ons oppervlaktewater te beschermen. De Kaderrichtlijn Water (KRW) gaat ons allen raken en wij trekken daarin liever gezamenlijk op dan dat wij dit sectoraal benaderen.
- Wij intensiveren de samenwerking met Vitens en het Twents Waternet met betrekking tot de toenemende tekorten in drinkwaterbeschikbaarheid. Onze handelingen bestaan daarin zowel in het beschermen van de kwaliteit van het grondwater, het zo veel mogelijk aanvullen van het grondwaterpakket (o.a. via wadi's) en het bijdragen aan de bewustwording om waterverbruik te verminderen.
- De (diepe) ondergrond heeft blijvend onze aandacht. Het bodem en water leidend principe zal verder uitgewerkt gaan worden voor Hengelo ook in samenwerking met de regio en het waterschap Vechtstromen. Daarnaast zal ook op andere vlakken de regionale samenwerking door blijven gaan zoals deze de afgelopen jaren uitgevoerd is. De onderzoeken en saneringen naar PFAS en Zeer Zorgwekkende Stoffen zullen ook in 2026 doorgaan. Ook in 2026 blijven we bezig met de Omgevingswet. Nu er een basis van het omgevingsplan ligt wordt verder gewerkt om deze uit te breiden met nieuwe onderwerpen. Daarnaast wordt, in lijn met de uitwerkingen van het Rijksprogramma Bodem, Ondergrond en Grondwater, verder gewerkt aan de toekomst van bodem in stedelijk gebied.

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

- Wij maken afspraken met Wijkkracht Hengelo over de wijze waarop zij binnen de basisondersteuning en de sociale basis kunnen bijdragen aan onze ambities. Deze ambities zijn vastgelegd in de Nota Gezondheid en het Gezond en Actief Leven Akkoord.
- Wij maken regionaal en lokaal afspraken rondom suïcidepreventie met betrokken partners.
- Wij gaan het huidige uitvoeringsplan dementievriendelijk Hengelo actualiseren en vervolgens uitvoeren.
- Wij geven met betrokken partners uitvoering aan een lokaal plan van aanpak rondom mentale gezondheid, afgeleid van het regionale transformatieplan Mentaal Gezond Twente.

Wat blijven we doen?

Duurzaamheid

- We geven uitvoering aan de Energiestrategie Twente (EST). Dat doen we in samenwerking met de omliggende gemeenten via de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente).

- Op basis van het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie werken wij aan de opwek van duurzame elektriciteit. Wij zetten daarbij maximaal in op zonnepanelen op daken, parkeerplaatsen en gevels en faciliteren initiatieven in de samenleving die willen bijdragen aan realisatie. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door daken van het eigen vastgoed (schouwburg, FBK stadion, MFA 't Berflo) en eigen gronden te benutten. Daarnaast heeft de gemeente Hengelo programmeringsafspraken gemaakt met de provincie Overijssel om het mogelijk te maken dat er twee windturbines gerealiseerd kunnen worden.
- In lijn met het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie, het Warmteprogramma en de Renovatiedeal met het Rijk, zetten wij actief in op energiebesparing. Wij geven uitvoering aan het stimuleringsplan energiebesparing voor diverse doelgroepen en sectoren. Daarvoor hebben we een gereedschapskist met subsidieregelingen en leenvormen. We werken hierbij samen met de coöperatie Energie van Hengelo, die energiecoaches en de Fixbrigade inzet. Wij richten onze aandacht op de doelgroep huishoudens die in (energie)armoede (dreigt te) verkeren en hebben daarbij ook speciale aandacht voor huurders.
- We bereiden uitvoeringsplannen voor, waarin we vastleggen hoe en wanneer wijken van het aardgas af gaan en welke alternatieven daarvoor beschikbaar zijn. Dat doen wij in samenhang met de Energiestrategie Twente (EST) en dan specifiek de regionale structuur warmte (RSW). We werken daarbij samen met Welbions, netbeheerders, maatschappelijke partners en afvaardigingen van bewonersorganisaties/bewonersinitiatieven. De uitvoeringsplannen worden wettelijk verankerd in het Omgevingsplan. In het eerste uitvoeringsplan, de wijk Wilderinkshoek, werken wij met een integrale gebiedsgerichte aanpak. Wij werken het alternatief voor aardgas in de wijk technisch en financieel verder uit. Een en ander is afhankelijk van de randvoorwaarden vanuit het Rijk (wettelijk kader, financiering etc.). Daarna starten we met het uitvoeringsplan voor het bedrijventerrein Twentekanaal.
- We verduurzamen maatschappelijk vastgoed in gemeentelijk eigendom. In 2026 werken we verder aan de verduurzaming van het Twentebad. En we maken een planning voor en starten met de aanpak van andere panden op basis van de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed
- Het emissieloos vervoer krijgt een steeds grotere rol. Daarvoor ontwikkelen wij beleid om onder meer passende laadinfrastructuur voor alle elektrische voertuigen te blijven realiseren. We realiseren een gemeentebreed dekkend netwerk voor laadinfrastructuur aan de hand van de 'Plankaart laadpalen 2022-2027'. Dit biedt ook inzicht in de locaties voor nog te ontwikkelen laadfaciliteiten in de openbare ruimte. In 2026 verwachten we tussen de 40 en 60 laadpalen te realiseren. Daarnaast stimuleren en faciliteren wij de behoefte aan snelladen en logistiek laden op passende locaties.
- Wij voeren een actief communicatie- en participatiebeleid om de inwoners zo vroeg en zo veel mogelijk te betrekken bij belangrijke ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. En wij faciliteren initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een gezond, groen en energieneutraal Hengelo.
- De verduurzaming en toekomstbestendigheid van bedrijven en bedrijventerreinen is een belangrijke factor in de energietransitie. Wij ondersteunen dat onder meer door samen te werken aan innovatieve oplossingen zoals een Smart Energy Hub, het stimuleren van zon op dak, gevels en parkeerterreinen en het aardgasvrij maken.
- We werken aan klimaatadaptatie en klimaatbestendigheid, het versterken van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor iedereen.
- Om de ruimtelijke impact van de verduurzaming van Hengelo te reguleren verankeren wij die in de omgevingsvisie.
- De stimuleringsregeling groene daken blijft van kracht.

Riolering

- Wij zorgen voor een doelmatige afvoer van afvalwater, overtollig grondwater en (afgekoppeld) hemelwater.
- Wij blijven rioolheffing innen.
- Waar mogelijk realiseren wij extra waterberging in de openbare ruimte.
- Wij houden water langer vast in de openbare ruimte voordat het afgevoerd wordt naar beken.
- Wij realiseren extra groen in de openbare ruimte voor verkoeling.
- Wij stimuleren particulieren om minder verharding en meer groen in de tuinen aan te leggen.
- Wij werken samen met woningcorporatie Welbions om meer klimaatadaptieve maatregelen te treffen.
- Bij projecten nemen wij klimaatadaptatie als belangrijk uitgangspunt mee.
- Wij betrekken bij het thema klimaatadaptatie ook nadrukkelijk gezondheidseffecten (zoals hittestress)

Gezondheid

- Wij houden aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren.

- Wij geven samen met partners en inwoners uitvoering aan ons lokale gezondheidsbeleid.
- Regionaal werken de 14 Twentse gemeenten, samen met provincie Overijssel, SamenTwente en Menzis in de Twentse Koers en geven samen met alle zorg- en welzijnspartijen (TwenteBeter) en de acute zorg (ROAZ) vorm aan de acties die voortkomen uit het regioplan. Waarbij wij ons inzetten op het betaalbaar en toegankelijk houden van de zorg en sociaal domein door het bevorderen van de samenwerking op het snijvlak van zorg, welzijn en wonen.
- Wij blijven aandacht besteden aan de thema's vroegsignalering armoede en aan baby's en ouders die ondersteuning nodig hebben, om zo gezondheidsverschillen te verkleinen (kansrijke start).
- Wij blijven inzetten op de aanpak van middelengebruik, samen met onze regionale en lokale ketenpartners. De aanpak is zowel repressief als preventief.
- Wij houden aandacht voor een gezonde, groene en klimaatadaptieve leefomgeving. Dit doen we door vanuit gezondheid het belang aan te geven voor de invloed van de leefomgeving op de gezondheid van onze inwoners. Wij geven bijvoorbeeld input op het nieuwe Groenplan "Groene Koers Hengelo".
- Wij houden aandacht voor het tegengaan van vapes.

Begraafplaatsen

- We beheren en onderhouden twee begraaf- en gedenkparken (Deurningerstraat en Oldenzaalsestraat) en voeren op deze begraaf- en gedenkparken begrafenissen uit en dragen zorg voor de asbestemmingen.
- We plaatsen urnenzuilen, kelders, aanbrengen grafnummering.
- We houden de administratie bij (onder andere locatie graven en persoonsgegevens).
- Jaarlijks organiseren en begeleiden we een lichtjestocht op de begraafplaats aan de Oldenzaalsestraat ter nagedachtenis van overledenen en een Allerzielenviering rond Allerzielen (2 november) op de begraafplaats aan de Deurningerstraat.
- 2 x per jaar (voor- en najaar) voeren we onderhoudswerkzaamheden plaats op de Joodse Begraafplaats aan de Dennenbosweg.
- Gildebor organiseert en begeleidt jaarlijks activiteiten op beide begraaf- en gedenkparken tijdens de Open Monumentendag (1 x per jaar).

Milieu

- We geven (beleids)adviezen op het gebied van milieuzonering, geluid, trillingen, luchtkwaliteit en externe veiligheid.
- We adviseren over milieu-effectrapportages bij programma's en wijzigingen van het Omgevingsplan
- We voeren saneringen uit van wegverkeerslawaai.
- We geven uitvoering aan het Actieplan Geluid 2024-2029.
- We geven uitvoering aan het schone lucht akkoord conform de vaste maatregelen in het uitvoeringsprogramma SLA.

Afval

- Inzamelen van afval en grondstoffen huis-aan-huis, met verzamelcontainers en met de afvalbalie.
- Verwerken van afval en grondstoffen.
- Exploiteren van het milieupark aan de Wegtersweg.
- Inwoners bewust maken van het belang van afval scheiden: afval is grondstof.
- Uitvoeren van afvalinspecties door toezichthouders.
- Afvalstoffenheffing ontvangen. Uitgangspunt is dat de totale afvalbegroting kostendekkend is. De gemeente maakt geen winst op afval.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Vershil 2026 - 2025
7.1 Volksgezondheid	-3.701	-3.930	4.456	323	-4.133	-203
7.2 Riolering	2.431	2.598	10.345	12.811	2.466	-132
7.3 Afval	1.736	1.964	10.886	13.169	2.283	319
7.4 Milieubeheer	-2.818	-4.315	10.868	3.920	-6.948	-2.633
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-290	-304	1.051	657	-394	-91
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	-2.642	-3.988	37.606	30.879	-6.727	-2.739

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
7.1 Volksgezondheid	-4.133	-4.133	-4.133	-4.133
7.2 Riolering	2.466	2.497	2.497	2.497
7.3 Afval	2.283	2.300	2.389	2.389
7.4 Milieubeheer	-6.948	-3.805	-3.761	-3.778
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-394	-395	-394	-394
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	-6.727	-3.536	-3.403	-3.419

Financiële toelichting

7.1 Volksgezondheid (€ 203.000 nadeel)

Het nadeel op dit taakveld wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage aan SamenTwente (25-FP-6.8) € 203.000 nadelig. Zoals toegelicht in de Zomernota 2025-2029 leidt de kerntakendiscussie SamenTwente tot een uitzetting van de begroting vanaf 2026.

7.2 Riolering (€ 132.000 nadeel)

Binnen het taakveld Riolering vormen de lasten van kwijschelding riolering, btw en overhead samen met de lasten die gemaakt worden voor de (wettelijke) gemeentelijke watertaken een kostendekkend (gesloten) circuit. Dit betekent dat eventuele saldi ten laste of ten gunste komen van de voorziening Riolering. We hebben een nadeel op het gehele exploitatiebudget. De grootste afwijking wordt veroorzaakt door de indexering conform begrotingsrichtlijnen. Deze hogere lasten worden volledig gedekt door hogere inkomsten uit rioolheffing en aansluitrechten. De inkomsten zijn geïndexeerd en geactualiseerd op basis van het areaal. Per saldo verwachten we in 2026 een hogere dotatie in de voorziening Riolering. Dit is noodzakelijk voor de financiering van de in het Programma Water en Riolering 2023-2027 opgegeven investeringen.

Meerjarig gezien verwachten we hogere inkomsten, maar ook hogere kapitaallasten. De kapitaallasten lopen meerjarig op van ongeveer € 1,8 miljoen in 2026 tot circa € 2 miljoen in 2029 en worden gedekt uit (hogere) inkomsten.

7.3 Afval (€ 319.000 voordeel)

Afval is een gesloten circuit. Het verschil tussen de uitgaven en de inkomsten op dit taakveld (saldo) wat wordt gepresenteerd is benodigd om de uitgaven op andere taakvelden die gerelateerd zijn aan afval in de begroting te kunnen dekken. Het gaat dan om kwijschelding, BTW en om overheadkosten die feitelijk onderdeel vormen van de afvalbegroting, maar volgens de BBV regels op andere taakvelden worden gepresenteerd. De uitgavenkant van de afvalbegroting stijgt in 2026. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de prijsindexaties van reguliere kosten voor inzameling en verwerking van afval en wisselende wereldmarktprijzen voor afvalstromen zoals reeds vermeld in de Zomernota 2025-2029 (25-FP-7.2). Omdat de afvalbegroting 100% kostendekkend is staat hier hetzelfde bedrag aan inkomsten tegenover. Deze inkomstenstijging wordt gerealiseerd door een verhoging van het vaste tarief, een verhoging van de variabele tarieven (met uitzondering van de GFT tarieven) en een éénmalige onttrekking uit de voorziening afval.

7.4 Milieubeheer (€ 2.633.000 nadeel)

Begin 2021 is door de gemeenteraad besloten om € 1.280.000 uit de reserve bodemsanering te gaan gebruiken als onderdeel van de ontwikkeling van de Ketelfabriek. Echter zal dit bedrag pas in 2026 nodig zijn. Daarom is dit bedrag in de begroting opgenomen in het jaar 2026 in plaats van 2025. Daarnaast is met de Zomernota 2025-2029

aanvullend budget beschikbaar gesteld in 2026 van € 1,4 miljoen voor extra ondersteuning grootschalig isoleren (26-NB-7.1). Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 91.000 nadeel)

Op dit taakveld is een hogere ambtelijke inzet in 2026 geraamd ten opzichte van 2025. Dit onderdeel van de ambtelijke inzet (de directe dienstverlening aan inwoners m.b.t. begraafplaatsen en crematoria) was nog niet eerder op dit taakveld verantwoord. Daarnaast zijn de budgetten van Gildebor geïndexeerd en de perceptiekosten van het GBT geactualiseerd. Per saldo hebben we aan de kostenkant een nadeel van circa € 116.000. De inkomsten uit begraafrechten zijn ook geïndexeerd en leiden tot een voordeel van circa € 25.000.

Risico's

De gemeente Hengelo werkt aan de wettelijke en maatschappelijke opgave om in 2050 aardgasvrij en energieneutraal te zijn. Deze ambitie sluit aan bij landelijke doelen en is ingegeven door de noodzaak om negatieve effecten van klimaatverandering en energieverbruik voor inwoners en leefomgeving te beperken. Tegelijkertijd zijn er risico's die de voortgang kunnen beïnvloeden.

Beperkt draagvlak en tempo in de samenleving

De overstap naar aardgasvrij en energieneutraal vraagt veel van inwoners en bedrijven. Niet iedereen ervaart de urgentie of ziet directe voordelen. Dit kan leiden tot terughoudendheid in het nemen van maatregelen. Daarnaast kunnen financiële omstandigheden, zoals hoge woonlasten, een belemmering vormen voor investeringen in verduurzaming. De gemeente kan hierop inspelen door inwoners te informeren, te ondersteunen met advies en subsidies en te laten zien wat het oplevert – niet alleen voor het klimaat, maar ook voor de portemonnee.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Klimaatadaptatie

De gevolgen van klimaatverandering, zoals hittestress, wateroverlast en afname van biodiversiteit, vragen om ruimtelijke maatregelen. Tegelijkertijd is de beschikbare ruimte beperkt, zeker in combinatie met woningbouwopgaven. De diversiteit aan beleidsregels kunnen elkaar soms in de weg zitten of overlappen. Het is van belang om hierin een zorgvuldige afweging te maken, waarbij risico's, leefkwaliteit en ontwikkelruimte in balans worden gebracht.

Behoeft aan integrale benadering

De uitvoering van duurzaamheidsbeleid raakt meerdere domeinen. In de praktijk wordt echter nog vaak gestuurd op afzonderlijke regels en eisen. Dit kan het zicht op het grotere geheel belemmeren. Een integrale benadering helpt om keuzes beter af te stemmen en om beschikbare ruimte en middelen effectiever in te zetten. Wat heeft de stad als geheel nodig?

Afval

Zoals ook bij ontwikkelingen genoemd zijn er momenteel een aantal onzekerheden in landelijke wetgeving. Dit speelt met name op de kosten en vergoedingen op het gebied van PMD en restafval. Op het gebied van PMD zijn er inmiddels wat meer kaders duidelijk in de Ketenovereenkomst Verpakkingen, waar we als Hengelo mee verder kunnen. Maar op de verbranding van restafval is nog veel onduidelijk (CO₂-heffing en plastictaks).

Lessen uit het verleden

Tot slot speelt ook het verleden een rol. Eerdere ervaringen, zoals met het warmtenet, laten zien dat complexe projecten risico's met zich meebrengen. Die ervaringen kunnen het vertrouwen in nieuwe plannen ondermijnen. Dit maakt het extra belangrijk om transparant te zijn over risico's, kosten en opbrengsten van nieuwe duurzame initiatieven.

5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Steen en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Nederland is een klein land met grote opgaven die vragen om ruimtelijke keuzes. De groei van de bevolking, klimaatverandering en toenemende sociaal-culturele verschillen vragen om keuzes voor wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen in het hele land. Op dit moment liggen er – ook in Twente - grote, urgente opgaven die opgelost moeten worden. De Twentse steden spelen hierin een belangrijke rol en hebben elkaar nodig. Om te zorgen voor een rechtvaardige verdeling van de ruimte neemt het Rijk de regie in de ruimtelijke ordening weer in handen. Het Rijk werkt daarom aan een nieuwe Nota Ruimte.

De gemeente Hengelo wil de stad en de regio voor de lange termijn leefbaar en aantrekkelijk houden. Door de toenemende vergrijzing zal zonder ingrijpen de beroepsbevolking aanzienlijk afnemen en komen voorzieningen en werkgelegenheid onder druk te staan. Hiermee ontstaat ook het risico dat dit een zichzelf versterkend effect heeft, waardoor de hele regio en de belangrijke plek die Hengelo daarin inneemt, in een negatieve spiraal komt. In de afgelopen jaren hebben wij stevig ingezet op versterking van de woningbouwontwikkeling. Dit heeft ertoe geleid dat Hengelo in de afgelopen jaren voor het eerst sinds vele jaren weer een duidelijke groei doormaakt. Deze lijn willen we duurzaam bestendigen. Daarom blijven we inzetten op kwalitatieve groei, met name door het aantrekken, boeien en binden van talent.

In de Regionale Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Dit is nogmaals bevestigd in de position paper van de hele regio waar ook de 11 andere Twentse gemeenten mee hebben ingestemd. Het Rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte, Twente aangewezen als initieerregio. Als vervolg hierop is tijdens het BOL (bestuurlijk overleg leefomgeving tussen Rijk en regio) besloten om Hengelo en Enschede aan te wijzen als grootschalige woningbouwlocatie. Dit betreft het gebied van de Spoorzone Hengelo-Enschede. Hiermee krijgt dit gebied een zware status binnen de Rijksagenda.

Als vervolg op de RSIA en de Position Paper werkt het Rijk samen met regio en provincie aan de verstedelijkingsopgave voor Twente, de ROS Twente. Het grootschalige woningbouwgebied SHE zal hier een prominente plaats in krijgen.

Relevante beleidsnota's

- [Omgevingsagenda Oost-Nederland \(2020\)](#)
- [Omgevingsvisie Hengelo's buiten \(2020\)](#)
- [Omgevingsvisie Hart van Hengelo \(2022\)](#)
- [Omgevingsvisie Stedelijk Hengelo \(2025\)](#)
- Regionale Stedelijke Investeringsagenda (2024)
- Position paper ROS Twente
- Spoorzone Hengelo - Enschede (2023)
- Woonagenda Twente 2021-2025 (2021)
- [Woonvisie Hengelo 2016 - 2026](#)
- [Woonagenda Hengelo 2021-2030](#)
- [Masterplan Hart van Zuid \(2008\)](#)
- [Programma Hart van Zuid 2022-2026](#)
- [Ontwikkelkaart Hart van Zuid](#)

Verbonden partijen

Welbions

Welbions draagt aan het programma bij met de sociale woningvoorraad die zij ontwikkelt en beheert. De gemeente maakt samen met Ookbions, de huurdersvereniging en Welbions prestatieafspraken.

Wat willen we bereiken?

8.1 Hengelo kent meer woningen waarin inwoners prettiger wonen

8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod van koop- en huurwoningen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aandeel huurwoningen als deel van de totale woningvoorraad (%)	45,4%(2021) 45,2%(2022) 44,9% (2023)	44%	42%	42%	42%	42%	42%
Aantal koopwoningen in Hengelo (aantal) ¹	21.061(2021) 21.328(2022) 21.593 (2023)	22.412	22.944	23.144	23.344	23.544	23.744
Aantal huurwoningen in Hengelo (aantal) ¹	17.674(2021) 17.760(2022) 17.733(2024)	17.575	17.270	17.470	17.670	17.870	18.070
Aantal huurwoningen corporaties als deel van de totale huurvoorraad (%)	70,6%(2022) 70,5 (2023)	69,9% (30,7% van totaal aantal woningen)		69,4%	69,4%	69,4%	69,4%

1 (index = 100)

8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aandeel huishoudens met zelfstandig wonende hoofdbewoner ≥ 75 jaar als deel van het totale aantal huishoudens bewoonde woningen (%) ¹	14,4%(2022) 15,0% (2023) 15,4% (2024)	15,4%	14,5%	14,5%	14,6%	14,6%	14,6%

1 Aantal bewoonde woningen is 37.365; aantal hoofdbewoners 75+ is 5.400.

8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage woningzoekenden dat een huurwoning krijgt toegewezen als deel van totaal mensen dat actief een huurwoning zoekt (%)	22,3%(2020)	20,4%	13,0%	13,0%	13,0%	14,0%	15,0%
Krapte-indicator koopwoningen voor Hengelo/ Borne (verhoudingsgetal) ¹	2,6(2020,Q2)	1,83	3	3	3,5	4	4,5

1 De formule voor de NVM krapte-indicator is: (Aantal aanbod halverwege kwartaal uit vijfmodel/ Aantal transacties in kwartaal) * 3

Wanneer de NVM krapte-indicator onder de 5 komt, is sprake van een verkopersmarkt.

Wanneer de NVM krapte-indicator tussen de 5 en 10, is sprake van een evenwichtige markt.

Wanneer de NVM krapte-indicator boven de 10 komt, is sprake van een kopersmarkt.

8.2 Inwoners van Hengelo waarderen hun leefomgeving meer, dragen hier meer aan bij en treffen elkaar vaker

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage Hengeloërs dat vindt dat de leefbaarheid van de buurt de afgelopen jaren duidelijk of enigszins vooruit is gegaan (%)	17,4%(2022) 20,6%(2023) 24,6%(2024) 23,6%(2025)	24,6%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%

8.3 De binnenstad en Hart van Zuid zijn aantrekkelijker voor inwoners, bezoekers en bedrijven

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Gemiddeld aantal weekbezoekers binnenstad Hengelo	71.700(2019) ¹	niet opgenomen	niet opgenomen				
Gemiddelde verblijfsduur in de binnenstad per bezoeker (minuten)	96(2019) 83(2022) 89(2024) ²	niet opgenomen	niet opgenomen				

1 I.v.m. de afwijkende bezoekersaantal in 2020 door corona is 2019 als peiljaar genomen.

2 I.v.m. de afwijkende bezoekersaantal in 2020 door corona is 2019 als peiljaar genomen.

Data mogen niet meer worden gebruikt i.v.m. privacywet

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Rapportcijfer dat Hengeloërs geven voor de binnenstad van Hengelo (rapportcijfer 1-10)	6,1(2021) 6,2(2022) 7,0(2023) 7,0(2024)	7,2	7	7	7	7	7
Leegstandspercentage panden in het compacte stadshart (%) ¹		n.v.t.	n.v.t.				

1 nieuwe indicator m.i.v. 2026

8.3.3 Meer mensen wonen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal inwoners in het binnenstadsgebied ¹		n.v.t.	n.v.t.				

1 Binnenstadsgebied in de binnenstadsmonitor is op adresniveau vastgesteld. In het volgende document is aangegeven wat het gebied is (blauw omlijnd, figuur 2b)

https://www.binnenstadsmonitorhengelo.nl/images/Handleiding/Handleiding_Binnenstadsmonitor_Hengelo.pdf

8.3.4 Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal toegevoegde woningen in Hart van Zuid	p.m.(2020)	n.v.t.	n.v.t.				

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

De doelen:

8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod aan koop- en huurwoningen

8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning en

8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo

Deze doelen zijn niet van elkaar los te zien.

- De maatregelen en ambities uit de Nationale woon- en bouwagenda en de geactualiseerde Twentse Woondeal 2025 krijgen in 2026 verder vorm. De Woondeal Twente is geactualiseerd en richt zich op de periode 2025-2030, met als doel de realisatie van minimaal 19.100 woningen in de regio. Dit is een vervolg op eerdere afspraken en benadrukt de focus op betaalbaarheid, waarbij 30% van de nieuwbouwwoningen sociale huurwoningen zullen zijn, 40% middenhuur en betaalbare koopwoningen, en 30% vrije sector woningen.
- In 2026 geven we uitvoering aan het programma Volkshuisvesting, dat onder de Omgevingsvisie valt. Hierin is uitgewerkt hoe de woningbouwbehoefte zich in de komende jaren ontwikkelt in Hengelo. Via welke maatregelen wij een passend woningaanbod kunnen programmeren voor de verschillende doelgroepen.
- Om de krapte te verminderen gaan we door met de in 2025 ingezette nieuwbouwambities. We realiseren samen met onze partners voornamelijk in het betaalbare koop- en huursegment. Uitdagingen hierin zijn de hoge bouwkosten, de rente-ontwikkeling en de regelgeving rond stikstof. Het zwaartepunt van de woningbouw ligt in de Binnenstad en Hart van Zuid.
- We zorgen voor een evenwichtige woningmarkt door ook in wijken nieuwe woningtypes toe te voegen. Ook in 2026 richten wij ons op het kleinschalige woningbouw in de bestaande wijken waarbij seniorenhuisvesting aandacht krijgt om doorstroming binnen de wijk te stimuleren.
- Samen met Welbions en Ookbions geven we invulling aan de prestatieafspraken 2025-2028, waarin nieuwbouw, verduurzaming, huisvesting van doelgroepen en het niet verder laten oplopen van zoektijden belangrijke thema's zijn.
- We blijven de productie van woningen aanjagen. Dat doen we via de aanvraag van provinciale- en rijkssubsidies om onrendabele toppen weg te nemen. Ook zetten we in op bouwcoalities om samenwerkingen te zoeken in de regio.

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals veiligheid, gezondheid en natuur

Door de invoering van de Omgevingswet en een nieuwe manier van werken wordt meer samen met inwoners gewerkt aan de fysieke ontwikkeling van de stad. Inwoners worden met de nieuwe Omgevingswet gestimuleerd om meer initiatief te nemen in hun eigen leefomgeving. Het meer samen met inwoners werken aan de stad draagt bij aan de waardering van onze inwoners voor hun eigen leefomgeving.

- De omgevingsvisie wordt uitgewerkt in omgevingsprogramma's voor thema's of gebieden. Hier hebben we al ervaring opgedaan in bijvoorbeeld het omgevingsprogramma Beckum, KMS-locatie en bijvoorbeeld het actieplan Geluid. In 2026 werken we verder aan (waar mogelijk integrale) omgevingsprogramma's.

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied,

8.3.3. Meer mensen wonen in de binnenstad en

8.3.4. Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid.

- Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk werken we aan de Verstedelijkingsstrategie voor Twente (ROS Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid en de woningbouw elkaar kunnen versterken om een duurzaam sterke regio te worden waarbij Twente een belangrijke bijdrage kan leveren aan de nationale doelstellingen en de brede welvaart zich positief kan ontwikkelen.
- Samen met Enschede werken we aan de Spoorzone Hengelo Enschede (SHE). Door het Rijk is SHE aangewezen als grootschalige woningbouwlocatie. Deze gezamenlijke ontwikkeling gaat een belangrijke bijdrage leveren aan de aantrekkelijkheid van de steden voor het aantrekken en binden van talent.

- In Hart van Zuid op de KMS-locatie dienen zich nieuwe kansen aan. Gelet op het belang van deze locatie voor de ontwikkeling van de stad en Hart van Zuid en vanuit regionaal perspectief bezien (SHE) is het wenselijk dat de gemeente mede de regie voert op de ontwikkeling. Er spelen meerdere belangen op verschillende schaalniveaus. De gemeente stuurt en stimuleert de komende jaren op het maatschappelijke en stadsbrede belang (zie ook paragraaf 5.1.2 Talentopgave).
- In het Actieplan 2022-2026 Hart van Zuid zijn de belangrijkste opgaven, thema's en projecten beschreven voor de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid voor de komende periode. Een belangrijk deel van onze woningbouwopgave wordt in Hart van Zuid gerealiseerd. Samen met het Rijk, provincie en partners werken we aan de opgave om de realisatie van deze woningbouw te kunnen versnellen.
- In 2026 gaan we verder met de aanpak van de binnenstad. We gaan in 2026 verder met de gebieden die in het handboek aantrekkelijke binnenstad als te transformeren naar wonen zijn aangegeven.
- Gezien de leegstand in de binnenstad van Hengelo is de uitbreiding van Lange Wemen met een substantiële hoeveelheid detailhandel niet meer wenselijk. Met een integraal plan wordt een impuls aan de binnenstad gegeven, wordt de ruimtelijke kwaliteit versterkt en kan er binnenstedelijk een aantrekkelijk stedelijk woonmilieu gerealiseerd worden. De komende jaren wordt de planvorming voor het gebied Lange Wemen verder uitgewerkt.

Wat blijven we doen?

Ruimte en leefomgeving

- Wij blijven inzetten op de ontwikkeling van de stad en de prioritaire gebieden Hart van Zuid en Binnenstad.
- Wij volgen actief het beleid van andere overheden en leveren input aan het ruimtelijk beleid van andere overheden.
- Wij werken aan de ontwikkeling van de vierde fase van onze gemeentelijke omgevingsvisie waarin we de verschillende fases samenvoegen tot een samenhangende omgevingsvisie voor de hele stad.
- Wij leveren een bijdrage aan de voorbereiding van nieuwe projecten/initiatieven.
- Wij blijven uitvoering geven aan het Integraal actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad. Met binnenstadspartners en ondernemers werken wij aan het realiseren van een compact bruisend stadshart (met zo min mogelijk structurele leegstand), met onderscheidende aanloopgebieden om daarmee ook de economische aantrekkingskracht te vergroten. Verder maken we beleid over de economische structuur in Hengelo en Twente en actualiseren we periodiek de Binnenstadsmonitor. Daarnaast blijven wij inzetten op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekking van ondernemers/investeerders passend bij de gebiedsprofielen. Verder blijven wij de Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH) in de binnenstad actief ondersteunen.
- We blijven samen met de provincie Overijssel en relevante partners in het landelijk gebied via een gebiedsgerichte aanpak werken aan een toekomstbestendig platteland. In het gebied Zuid Oost Twente trekken we hierbij nauw samen op met de gemeenten Enschede, Haaksbergen, Hof van Twente en Borne. In 2025 geven we vorm aan een uitvoeringsagenda met projecten op het gebied van klimaat, sociaal economisch, natuur, water e.d. Voor het Hengelose buitengebied blijven we in gesprek met de (agrarische) erfeigenaren over hun toekomstige mogelijkheden.

Grondexploitatie

- Financieel strategisch adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Waar nodig werkt het grondbedrijf actief mee om gemeentelijke doelstellingen te realiseren. De grondposities van de gemeente en marktpartijen zijn sterk bepalend voor de strategie die kan worden gevolgd. De gemeente heeft een sterkere ontwikkelingspositie wanneer gronden in eigendom zijn dan in de gevallen waar ze geen grondpositie heeft. Met het innemen van strategische posities verkrijgt de gemeente een meer sturende rol in het proces en de planning van gronduitgifte.
- Wij zetten ons weer volop in om te voldoen aan de vraag naar kavels voor de particuliere bouw.
- Sturen op kaders zoals vastgelegd in grondexploitaties en contracten.
- Jaarlijks de grondexploitaties herzien en aanbieden aan de Raad conform de wetgeving.

Wonen en bouwen

- Wij monitoren het vastgestelde nieuwbouwprogramma en zetten vol in op de stimulering van woningbouw.

- In Hart van Zuid werken wij aan de hand van het Programma Hart van Zuid 2022-2026 aan de belangrijkste opgaven, thema's en projecten voor de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid. De opgaven en gebiedsgerichte thema's bestaan uit de programmering voor wonen, werkfuncties, de ruimtelijke kwaliteit, duurzame en slimme mobiliteit en marketing, communicatie en placemaking.
- De maatregelen uit het Integraal Actieplan Vitale Binnenstad die zijn voorbereid worden in uitvoering genomen.
- Wij zetten ons in voor de realisatie van de met Welbions en Ookbions gemaakte prestatieafspraken.
- In samenwerking met onze partners blijven wij inzetten op voldoende, geschikte en betaalbare huisvesting voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte en zorgen daarbij voor de benodigde zorg en ondersteuning. Middels jaarplannen geven wij uitvoering aan de opgaven uit de notitie 'wonen en zorg in Hengelo 2019-2025'.
- Om de positie van starters op de koopwoningmarkt te verbeteren blijft de starterslening van kracht.
- Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 hebben wij van rechtswege een tijdelijk omgevingsplan. Dit tijdelijke omgevingsplan moet voor 2032 zijn omgezet naar een volwaardig omgevingsplan dat voldoet aan alle eisen die de Omgevingswet stelt. Het omgevingsplan bevat alle gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, werden alle bestemmingsplannen, enkele verordeningen en de bruidsschat (rijksregels die worden overgedragen aan gemeenten) automatisch aangemerkt als het tijdelijke deel van het omgevingsplan. We werken binnen de mogelijkheden van het Digitaal Stelsel Omgevingwet (DSO) verder aan het omzetten van het tijdelijke naar het volwaardige omgevingsplan. Nog in 2025 wordt de 1^e wijziging van het Omgevingsplan ter vaststelling aangeboden. Op basis van de ervaring cijfers hiervan kan geraamd worden hoeveel inzet en middelen nodig is voor de periode 2026-2031.
- Het omgevingsplan vormt de grondslag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving voor alle activiteiten in de fysieke leefomgeving. Wij stellen ons ten doel dat het omgevingsplan op een 'slimme manier' ontsloten wordt. Dat wil zeggen dat gebruikers gericht antwoord krijgen op hun vragen welke regels er gelden, of zij ergens een vergunning voor nodig hebben en hoe zij een melding of vergunningsaanvraag moeten indienen. Met het realiseren van deze ambitie zijn wij de komende jaren bezig, aansluitend bij de ontwikkeling van dienstverlening gemeentebreed.
- Wij blijven werken aan de verbetering van onze dienstverlening in omgevingsplan- en vergunningprocessen.
- Wij behandelen de aanvragen voor omgevingsvergunningen voor handelingen binnen de fysieke leefomgeving.
- Wij houden toezicht op de naleving van omgevingsvergunningen en handhaven indien wordt afgeweken. Er vindt geen gebiedsgericht toezicht plaats.
- Wij handhaven op basis van klachten.
- Wij beheren en onderhouden de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de topografische kaart Hengelo en geografische databases. Wij beheren, onderhouden, analyseren en presenteren vastgoed- en geo-informatie.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.928	-1.902	1.936	103	-1.834	68
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-7.041	4.232	38.055	41.460	3.406	-826
8.3 Wonen en bouwen	-2.510	-3.321	6.562	3.331	-3.231	90
Totaal 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-11.479	-991	46.553	44.894	-1.659	-669

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.834	-1.828	-1.828	-1.828
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.406	4.306	1.402	-764
8.3 Wonen en bouwen	-3.231	-3.026	-2.540	-2.174
8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-1.659	-548	-2.965	-4.765

Financiële toelichting

8.1 Ruimte en leefomgeving (€ 68.000 voordeel)

Het voordeel ontstaat doordat in 2025 in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds een eenmalig bedrag is toegekend voor Landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven. De uitgaven vanuit deze meicirculaire vallen in 2025 in programma 8 en de inkomsten in programma 9. In 2026 zijn hiervoor geen kosten begroot, waardoor hier een voordeel ontstaat. In programma 9 komen hiervoor ook geen opbrengsten binnen in 2026, dus voor de begroting budgettair neutraal.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (€ 826.000 nadeel)

Op dit taakveld worden alle uitgaven en inkomsten van de woningbouwcomplexen verantwoord. Ieder jaar is uniek en daarom niet met elkaar te vergelijken. Per saldo worden de toe- of afnames verrekend met de balans in de vorm van de boekwaarden. Hiervoor wordt verwezen naar de actuele herziening van de grondexploitaties per 1-1-2025 en paragraaf 6.4 Grondbeleid van deze Beleidsbegroting.

In grondexploitaties en aanverwante werkzaamheden hebben we veel te maken met eenmalige kosten. In de begroting vergelijken we jaren met elkaar. Bij eenmalige kosten ontstaat er dan al een verschil. Dit jaar hebben we zo'n afwijking bij eenmalige kosten in 2025 voor de nakomende kosten van Dalmeden (afsluiting van een deel van de grondexploitatie Dalmeden conform zaaknummer 3878230) en eenmalige kosten voor de aankoop van 't Swafert. Daartegenover staan incidentele verkopen percelen grond, verlaging voorziening niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) als gevolg van overzetten gronden ten behoeve van het Zonnepark Boeldershoek van NIEGG naar erfpacht, tussentijdse winstneming Walkatenplein en 'af te sluiten projecten' met een positief resultaat. In 2026 is een eenmalige bijdrage geraamd voor de bodemsanering Oude Ketelmakerij. Daarnaast zijn in 2026 agiostortingen, plankosten en bijkomende kosten voor KMS geraamd waar een reserve onttrekking tegenover staat. Als laatste is de raming van de tussentijdse winstneming Dalmeden 2.0 hoger dan in 2025 en de dotatie voorziening voor in exploitatie genomen gronden (IEGG) lager.

8.3 Wonen en bouwen (€ 90.000 voordeel)

Het verschil op dit taakveld wordt voornamelijk verklaard door een lagere toerekening van uren.

De meerjarenbegroting laat fluctuaties zien. Voor de periode 2026-2028 zijn de integrale kosten voor de programmalijnen en samenwerkingskosten van het vastgestelde programmaplan Talent (26-NB-8.1) geraamd in beleidsprogramma 8. Daarnaast zijn de kosten voor de community aanjager KMS locatie en stimuleringsbudget voor de periode 2025-2027 geraamd op dit taakveld (25-FP-8.4). Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

In de Zomernota zijn kosten voor de invoering van de Omgevingswet vastgesteld (25-FP-8.3) voor de periode 2026-2028. Deze kosten worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Risico's

De polarisatie in de samenleving zorgt er voor dat groepen tegenover elkaar komen te staan. Inwoners krijgen het gevoel dat de gemeente niet altijd in het belang van de inwoner handelt. Dit heeft als gevolg dat het gesprek met inwoners vaker leidt tot frustraties en wrijving. Waardoor er meer meldingen worden gedaan, die leiden tot een hogere druk op de ambtelijke organisatie. In plaats van dat het leidt tot wederzijds begrip.

Op de woningmarkt zien we grote uitdagingen. We zien dat de woningbouw vertraging oploopt door participatietrajecten en bezwaarprocedures. Inwoners zijn steeds mondiger in het ventileren van hun mening. Dit terwijl de woningnood nog niet is opgelost en de gemeente voor een grote opgave staat om woningen te realiseren voor de juiste doelgroepen.

Steeds meer zaken worden vastgelegd in regelgeving. Dit moet ons helpen in de uitvoering van onze taken. Een risico dat we hiermee lopen is dat regelgeving leidend wordt in plaats van denken vanuit oplossingen of efficiënte aanpak. Doelmatigheid en rechtmatigheid kunnen leiden tot wrijving.

Daarnaast zien we dat er steeds meer aspecten zijn waar we rekening mee moeten houden in onze leefomgeving. Dit vergt een integrale aanpak van onze leefomgeving en stedelijke inrichting. Denk aan groen, duurzaamheid, waterbeheersing. Dit vergt veel tijd, capaciteit en geld. Daarnaast kan dit leiden tot vertraging betreffende onze doelstellingen qua woningbouw. Daarnaast zijn we afhankelijk van onze partners om onze doelstellingen te realiseren. Denk hierbij aan de energietransitie, warmtenet, enz. De ondergrondse ruimte is beperkt. Dit bemoeilijkt ook het aanleggen van kabels en leidingen.

5.2.9 Bestuur en ondersteuning

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg, Wethouders Brand en Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

D. Dercksen, A. Lenferink, A. De Vos, J-P. Boutkan en L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Dienstverlening

We verbeteren onze dienstverlening doorlopend. Dit doen we door onze brieven en andere communicatiekanalen te toetsen op Helder Hengelo's, te zorgen dat de informatie op de website consistent is, procesverbeteringen door te voeren en tevredenheidsonderzoeken uit te voeren.

We brengen samenhang aan in hoe we als gemeente naar inwoners overkomen en handelen. Daarbij blijft er aandacht voor wetgeving, zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en de Wet digitale toegankelijkheid.

We richten ons doorlopend op deze onderdelen:

1. **Onderzoek, testen en meten.** We verbeteren onze sturingsinformatie (o.a. reactietijden, klachten en ervaringen van inwoners/ondernemers). Daarmee hebben we meer informatie over onze kwaliteit van onze dienstverlening.
2. **Heldere taal.** We willen duidelijk en begrijpelijk communiceren via al onze communicatiekanalen. Dit doen we door schrijfafspraken (Helder Hengelo's) en inwoners te betrekken (lezerspanel).
3. **Digitale dienstverlening.** We werken aan het verder digitaliseren van aanvragen van onze producten (Wmebv). Ook blijft er aandacht voor inwoners die dat niet kunnen (digitale inclusie). De website is een doorlopende ontwikkeling, met extra focus op digitale toegankelijkheid. Daarnaast wordt de MijnOmgeving verder ingericht voor inwoners, zodat ze statusupdates kunnen zien.
4. **Kanaalsturing.** Wanneer zetten we welk kanaal (zoals telefonisch, webformulier, e-mail) open voor inwoners? Dit vraagt doorlopend keuzes en doorontwikkeling.
5. **Draagvlak en bewustwording.** Denk aan het organiseren van de week van dienstverlening en de week van lezen en schrijven. Ook organiseren we (online) trainingen of gesprekken hoe we inwoners centraal stellen bij wat we doen als gemeente.

Participatie

We zoeken proactief de samenwerking met inwoners, ondernemers, organisaties en (keten) partners, want zij zijn experts en gebruikers van onze stad. Op die manier kunnen we blijven aansluiten bij de behoeften en ervaringen die zij hebben. Daarnaast is er steeds vaker ruimte om als inwoner mee te denken, mee te werken en mee te doen bij ontwikkelingen. Het denkkader participatie helpt bij het maken van goede afwegingen.

Vanaf november 2025 hebben we een digitaal participatieplatform om drempels voor betrokkenheid te verlagen en de interactie tussen de gemeente Hengelo en inwoners te verbeteren. Om op die manier sneller, efficiënter en leuker samen te werken aan een open en transparante netwerksamenleving. Waarbij inwoners beter inzicht krijgen in wanneer en waar ze mee kunnen praten, evenals dat het inzichtelijk wordt wat er met inbreng is gedaan en op welke manier er naar inwoners is geluisterd.

Daarnaast wordt de samenwerking tussen gemeente en onderwijs (basis- en middelbaaronderwijs) steeds intensiever (ad hoc). Leerlingen die actief meedenken over maatschappelijke vraagstukken en hierdoor werken aan leerlijnen democratie en burgerschap. Een mooi voorbeeld de flinke stijging van het aantal basisschoolleerlingen die deelnemen aan het Baas boven Baas programma. De samenwerking draagt bij aan vernieuwde inzichten en het binden en boeien van talent aan Hengelo.

Bestuurlijke samenwerking

In 2024 is het Beleidskader verbonden partijen 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze kaders zijn onze richtlijn voor het aangaan en onderhouden van relaties met verbonden partijen.

Zonneveld Boeldershoek BV heeft het nieuw gebouwde zonneveld in gebruik genomen. Deze BV, een 100% deelname van gemeente Hengelo, wordt vanaf heden opgenomen als verbonden partij en toegelicht in de Paragraaf verbonden partijen.

In de aanloop naar de begrotingen 2026 hebben de gemeenschappelijke regelingen op verschillende wijze en met meer of minder succes invulling gegeven aan de opgave om kosten te besparen. De gemeenteraad van Hengelo heeft geoordeeld, dat er geen aanleiding was om een zienswijze op deze begrotingen in te dienen. Dat is anders voor enkele andere gemeenten, waaronder Enschede, Almelo en Haaksbergen. Deze hebben zienswijzen ingediend, die de begrotingen vanaf 2027 kunnen beïnvloeden. Voorwaarde is dan dat het Algemeen bestuur aan het Dagelijks bestuur opdraagt om deze wijzigingen door te voeren.

Krapte op de arbeidsmarkt

In komende jaren krijgen we te maken met een verder afnemende beroepsbevolking. Hoewel er een lichte afname is in het aantal openstaande vacatures in de regio, blijft de arbeidsmarkt voor de meeste gemeentevacatures in Twente krap tot zeer krap. Daarnaast geldt voor onze eigen organisatie dat wij de komende jaren vanuit vergrijzing een substantiële uitstroom van medewerkers gaan zien, waardoor het gevaar van kennislek op de loer ligt. Alle redenen om hier op te anticiperen en ook de komende jaren te blijven bouwen aan het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt. Met de uitvoering van het plan van aanpak Young Talent Recruiting in aansluiting op de Talentopgave, wordt in 2026 verder ingezet op enthousiasmeren en binden van jong talent voor- en aan de gemeente Hengelo en de regio Twente.

In het licht van de hiervoor beschreven context is het van belang om ons te blijven onderscheiden als goede werkgever. Niet alleen vanuit de mogelijkheden die de CAO ons geeft, maar ook (en vooral) vanuit een zo maximaal mogelijke inzet op behoud, het binden en boeien van onze huidige medewerkers. Denk hierbij aan voldoende ruimte voor leren & ontwikkelen en investeren in vitaliteit.

Tot slot blijven wij continu aandacht houden voor de goede balans tussen onze taken, grote opgaven en de benodigde inzet hierop in kwalitatieve en kwantitatieve zin. Het instrument strategische personeelsplanning krijgt opvolging en vormt hierbij een belangrijk instrument.

Leren en ontwikkelen

In een snel veranderende samenleving is het van belang dat onze organisatie blijft investeren in het ontwikkelen van haar medewerkers. Alleen dan zijn wij in staat om onze organisatie toekomstbestendig vorm te geven, onze opgaven te realiseren met wendbare medewerkers en aantrekkelijk te zijn en blijven als werkgever in een moeilijke arbeidsmarkt.

Met leren en ontwikkelen werken we aan een optimaal leerklimaat en stimuleren we continue leren en ontwikkelen. Aan de hand van evaluatiemomenten in de medewerkersreis en het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek (MBO) worden de ervaringen van medewerkers in beeld gebracht en hun feedback daarop wordt gebruikt ter verdere verbetering van ons werkgeverschap.

Voor de uitvoering van de vastgestelde visie Leren & Ontwikkelen is een stapsgewijze verhoging van ons opleidingsbudget voorzien. Dit stelt ons in staat om in de komende jaren te voldoen aan de opleidingswensen van medewerkers.

Arbeidsvoorwaarden

De nieuwe CAO biedt medewerkers (onder andere) vanaf 2026 de gelegenheid om de DUO studieschuld fiscaalvriendelijk via het IKB af te lossen. Deze IKB optie komt voor rekening van de vrije ruimte van de Werkkostenregeling. Als hier veel gebruik van gemaakt wordt, kan een overschrijding van de maximale vrije ruimte voorkomen. Een overschrijding wordt met 80% naheffing belast.

Met ingang van 1 januari 2026 moet de gemeentelijke organisatie over een lokale regeling beschikken voor een vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer op basis van de Cao 2025-2027 voor gemeenten. Lokaal dient te worden bepaald voor welke vervoersmodaliteit(en) een onkostenvergoeding wordt verstrekt.

Op dit moment worden hiervoor verschillende scenario's uitgewerkt. Hierbij wordt ook in regionaal verband gekeken of er tot een gelijke reiskostenregeling kan worden gekomen. Om zodoende als gemeenten en (gemeentelijke) samenwerkingsverbanden elkaar niet te beconcurreren op de arbeidsmarkt. De uiteindelijke keuze van de regeling bepaalt de omvang van de kosten. De kosten van deze lokale regeling verwerken we in de nieuwe Zomerbrief 2026-2030. De kosten die voortvloeien uit Cao's hebben we in voorgaande Zomernota's ook als autonome ontwikkelingen meegenomen.

Digitale Innovatie

Dat digitale transformatie, verder te noemen digitale innovatie, de economie en samenleving razendsnel verandert ondervinden we momenteel aan den lijve. In het bijzonder door de ontwikkeling van Artificial Intelligence (AI). Dat zal de komende periode alleen maar sneller en meer impact hebben. Investeren hierop blijft dan ook belangrijk. Vooralsnog hebben we ervoor gekozen om digitale innovatie nog niet structureel te borgen, waarmee het programma Digitale Innovatie in 2025 zal eindigen. Om nog wel verder te werken aan de vertaling van AI en IoT (Internet of Things) naar onze processen en dienstverlening zal de afdeling I&IT het programma in een andere vorm in 2026 voortzetten. In 2026 wordt opnieuw besloten of en hoe we digitale innovatie binnen de organisatie een structureel karakter kunnen geven.

Digitaliseren van fysieke archieven

De gemeente heeft een omvangrijk fysiek archief. Door onze fysieke archieven te digitaliseren worden deze tijds- en plaatsonafhankelijk beschikbaar en beter vindbaar. Daardoor kunnen we onze inwoners beter van dienst zijn. Ook kunnen we hierdoor beter voldoen aan de eisen die de Wet open overheid (Woo) en de Archiefwet stellen aan het actief en passief openbaar maken van informatie. In 2025 zijn we gestart met het bewerken en digitaliseren van de 1^e archiefdelen. De komende periode staat in het teken van het onderhanden nemen van de overige archiefdelen en de ontsluiting daarvan, zodat zowel medewerkers als inwoners inzage hierin kunnen krijgen.

Digital Decade

De digitalisering van de samenleving brengt wereldwijde kansen en uitdagingen met zich mee. In dat kader presenteerde de Europese Commissie in maart 2021 een visie en strategie voor de digitale transformatie van Europa in de periode tot 2030. Dit plan wordt de Digital Decade genoemd. Wij moeten voldoen aan deze wetgeving maar zien dat niet als een beperking. Deze wetten in het kader van de 'Digital decade' geven ons namelijk handvatten en bieden ons mogelijkheden om onze informatievoorziening richting inwoners te verbeteren.

In 2026 krijgen al onze inwoners de beschikking over een digitale portemonnee (id-wallet). Europese inwoners kunnen met een digitale portemonnee makkelijk gebruik maken van digitale diensten. De eIDAS 2.0 verordening maakt dit mogelijk.

Cloud en AI

De afgelopen jaren hebben Cloud en AI regelmatig het nieuws gedomineerd. Niet alleen door de snelle ontwikkelingen, maar ook door de geopolitieke onrust op dit vlak en de landelijke ontwikkelingen naar één digitale overheid. In 2026 blijven we onderzoeken waar AI ons kan helpen in effectiever werken en een betere dienstverlening, geven we uitvoering aan de cloudstrategie. Een belangrijk onderdeel daarvan is een duidelijk perspectief hoe we willen omgaan met de Versaasing van het softwarelandschap. Met VerSaasing wordt bedoeld: het afnemen van software via de cloud bij een leverancier. Tevens onderzoeken we wat de bewegingen op deze thema's landelijk voor effect hebben op ons, zodat wij deze tijdig kunnen ondervangen.

Datagedreven werken

Met de datastrategie (2023) en het daaruit volgende programma Data in de Genen (vanaf 2024) heeft de gemeente Hengelo een stevige basis voor datagedreven werken gelegd. Voor 2026 en verder ligt de focus op het verder uitvoering geven van het programma. Hierbij zal specifiek aandacht zijn voor het versterken van databewustzijn en -vaardigheden binnen de organisatie. Toepassing van het ethisch kader voor verantwoord gebruik van data en technologie zal structureel toegepast worden in besluitvorming en uitvoering. Ook wordt in 2026 gewerkt aan een toekomstbestendige data-architectuur, met aandacht voor datakwaliteit en vindbaarheid. De kennisinfrastructuur wordt verder uitgebreid om domeinoverstijgende samenwerking te stimuleren. Zo groeit datagedreven werken uit tot een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks handelen, met blijvende waarde voor de stad en inwoners.

Verduurzamen maatschappelijk Vastgoed

Op basis van de routekaart (die in 2023 is opgesteld) zal in 2026 verder gegaan worden met het verduurzamen van panden uit de gemeentelijke vastgoedportefeuille. In 2025 zijn voor 8 gebouwen de mogelijkheden met

betrekking tot de uit te voeren duurzaamheidsmaatregelen in beeld gebracht. In 2026 zal gestart worden met het daadwerkelijk uitvoeren van deze duurzaamheidsmaatregelen. De maatregelen hierbij omvatten zowel energiebesparing, energieopwekking en energietransitie. De intentie is om bij deze panden de CO2 uitstoot zoveel mogelijk te reduceren. Mede gezien de netcongestie is het op dit moment nog niet altijd mogelijk om de panden te verduurzamen tot energieneutraal.

Verlammende werking controversieel verklaren wet- en regelgeving

Het demissionaire kabinet zal echter alleen lopende zaken afhandelen. Wat wel of niet wordt behandeld beslist de Tweede Kamer. Een demissionair kabinet wordt niet geacht om belangrijke politieke beslissingen te nemen. Het zal geen ingrijpende wetsvoorstellen voor behandeling naar de Kamer sturen en wetsvoorstellen die daar al in behandeling zijn, worden niet behandeld tot na de kabinetsformatie, tenzij de Tweede Kamer hierover anders beslist. Dit kan tot consequentie hebben dat reeds aangekondigde nieuwe wet- en regelgeving nog niet wordt aangenomen of vertraging oploopt. Dit controversieel verklaren van wet- en regelgeving kan een belemmerende werking hebben op de uitvoerbaarheid van taken en financiën voor gemeenten.

Gemeentefonds

De terugval van het gemeentefonds en de taakstellingen op jeugd is door het Rijk vanaf 2026 gedeeltelijk doorgeschoven naar 2028 en verder. Het Rijk compenseert slechts 1/6 deel van de terugval van het gemeentefonds vanaf 2026 aan gemeenten. Daarnaast worden gedeeltelijk de kosten voor de jeugdzorg gecompenseerd door het Rijk vanaf 2025. Tevens zijn extra incidentele middelen voor de jaren 2026 en 2027 toegevoegd door het Rijk aan het gemeentefonds voor het groeipad voor maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd. Vanaf 2028 zijn extra besparingsopgaven door het Rijk ingeboekt: eigen bijdrage jeugdzorg, sturen op trajectduur jeugdzorg en de indexering van de Hervormingsagenda Jeugd.

Door de demissionaire status van het kabinet kunnen we op dit moment moeilijk inschatten welke gevolgen dit heeft op de gemeentefondsuitkering. Het blijft de vraag in hoeverre de taken en grote opgaven van gemeenten in balans worden gebracht met (gemeentefonds)middelen door het Rijk.

Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet van invloed is op (de herijking van) het gemeentefonds met ingang van 2027. Dit mede naar aanleiding van nu nog lopende vervolgonderzoeken. Deze herijking is nu een jaar vertraagd door het ministerie, waardoor we in 2026 € 1,2 miljoen minder ontvangen in de suppletie-uitkering. De suppletie-uitkering (als overgangsmaatregel ingroeipad) is ingevoerd na de herverdeling van het gemeentefonds in 2023.

Kapitaalmarkt

De kapitaalmarkt lijkt in rustiger vaarwater terecht te zijn gekomen. De rentes zijn weer van proportionele aard. Voor ons betekent dat nieuwe financieringen de komende jaren waarschijnlijk duurder zijn dan voorheen. We houden de markt in de gaten om een zo goed mogelijke inschatting te kunnen maken voor de toekomst, dat geldt ook voor de ontwikkeling van de ECB-rente (Europese Centrale Bank).

Doelen en beleidsindicatoren

Op woensdag 9 april jl. heeft de eindsessie met gemeenteraadsleden plaatsgevonden over spoor 1 doelen en beleidsindicatoren voor deze Beleidsbegroting. Er is toen met de vertegenwoordiging van een aantal fracties het resultaat van de ambtelijke verkenning en de input van de fracties besproken. Er is consensus gevonden op een nieuwe set doelen en indicatoren (spoor 1), zoals die nu in deze Beleidsbegroting is verwoord (paragraaf 5.2 Beleidsprogramma's).

We komen nog bij u terug met een procesvoorstel spoor 2 doelen en beleidsindicatoren. In spoor 2 gaat het om de verkenning van een vernieuwde werkwijze, die is gekoppeld aan de nieuwe raad- en collegeperiode. Bijvoorbeeld door programma-overstijgende sturing op beleid en ontwikkeling op basis van passende doelen en beleidsindicatoren. Waar mogelijk kan dit worden aangevuld met benchmarks en dashboards.

Relevante beleidsnota's

- [Financiële Verordening 2025](#)
- Nota Investerings- en activeringsbeleid
- Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023 - 2027
- Evaluatie bestemmingsreserves 2021
- [Treasurybesluit 2021](#)
- [Beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Hengelo 2021](#)
- Beleidskader verbonden partijen 2024
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders 2021
- [Denkkader participatie](#) (2022)
- [Nota overhead \(2024\)](#)
- [Participatieverordening](#) (2023)

Verbonden partijen

GBTwente

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) voert de taken van waardering, heffing en innen van gemeentelijke belastingen uit voor de gemeente. Wij betalen hiervoor perceptiekosten, die worden verantwoord op de programma's, waarvoor de dienst wordt verleend.

BNG Bank NV

BNG Bank NV financiert overheden en is huisbankier van onze gemeente. Ze voert gedurende de contractperiode exclusief voor Hengelo het betalingsverkeer uit en is één van de aanbieders van (op te nemen) leningen. Wij ontvangen jaarlijks dividend als aandeelhouder.

Twence Holding BV

Twence Holding BV verwerkt ons huishoudelijk afval (programma 7) en draagt middels dividenduitkering tevens bij aan de algemene dekkingsmiddelen.

Crematoria Twente

Tot Crematoria Twente BV kunnen onze inwoners zich wenden voor lijkbezorging (programma 7), maar de BV keert ook dividend uit (via Openbaar Lichaam Crematoria Twente).

Enexis Holding NV

Enexis Holding NV is energienetwerkbeheerder in de regio. Enexis keert dividend uit. Wij ontvangen dit als algemeen dekkingsmiddel.

Overige partijen waar we mee samenwerken:

- Kennispunt Twente draagt bij aan de kwaliteit van onze sturingsinformatie door onderzoek en advies.
- Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo.

Wat willen we bereiken?

9.1 Meer inwoners zijn betrokken bij hun stad en tevreden over het bestuur van Hengelo

9.1.1 Meer (jonge)(1) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.¹

¹ De toevoeging 'jonge' is gedaan, in aansluiting op het traject voor kindinclusie (ook wel Baas boven Baas), waar de raad geld voor beschikbaar heeft gesteld, en waar nu uitvoering aan wordt gegeven.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd (%) ¹	18,6%(2022) 29,3%(2023) 37,8%(2024) 31,9%(2025)	37,8%	30%	30%	32%	35%	37%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stellingen 'De gemeente betreft en luistert naar mijn mening en geeft aan wat er met mijn inbreng is gedaan.' ²							
<i>De gemeente betreft mij als inwoner (%)</i> :	30,4%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	32%	34%	36%	38%
<i>De gemeente luistert naar mijn mening (%)</i> :	15,7%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	20%	24%	27%	30%
<i>De gemeente geeft aan wat er met mijn inbreng is gedaan (%)</i> :	19,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	22%	24%	27%	30%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'de gemeente laat duidelijk en op tijd weten waarover en hoe ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn' (%) ²							
<i>De gemeente laat duidelijk weten dat ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)</i> :	26,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	30%	32%	35%	37%
<i>De gemeente laat op tijd weten dat ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)</i>	22,2%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	25%	27%	30%	32%
<i>Ik weet hoe ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)</i>	24,4%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	30%	32%	35%	37%
We bereiken met de kind gerelateerde participatie trajecten (waaronder het Baas boven Baas festival) minimaal percentage (%) scholen in de gemeente Hengelo.	50% (2025)	n.v.t.	n.v.t.	55%	60%	62%	65%

¹ De peilwaarden van deze indicatoren fluctueren de afgelopen jaren. De streefwaarden voor deze indicatoren zijn daarom gebaseerd op een gemiddelde van de peilwaarden 2021, 2022 en 2023 in combinatie met de langjarige ambitie van de Gemeente Hengelo

² De relatief snelle stijging in de percentages bij de streefwaarden vraagt om een nadere duiding.

Het is belangrijk om te benadrukken dat de onderliggende deelvragen sterk met elkaar verbonden zijn om de desbetreffende hoofdindicator te beantwoorden. Dit maakt ook dat het als één vraag gepresenteerd is. Omdat de deelvragen inhoudelijk op elkaar aansluiten, horen de bijbehorende percentages met elkaar in lijn te liggen. Dit maakt dat de streefwaarden voor de aankomende jaren bij enkele deelvragen relatief met een flinke stijging worden weggezet, om op die manier toe te werken naar een overkoepelend percentage voor de indicator.

9.2 Inwoners zijn meer tevreden over de dienstverlening van de gemeente Hengelo

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stellingen 'ik kan makkelijk digitaal zaken regelen met de gemeente.	72,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	75%	80%	85%	90%
Als een inwoner een vraag stelt via de mail of contactformulier, dan reageren we uiterlijk op de 5e werkdag nadat de vraag is gesteld.	¹	n.v.t.	n.v.t.				
Als een inwoner iets heeft aangevraagd bij de gemeente krijgt iemand binnen 8 weken een beslissing te horen (dit is afhankelijk van het product/dienst, en zoveel eerder of later als mogelijk is of nodig is).	¹	n.v.t.	n.v.t.				
Als ik contact zoek met de gemeente, dan word ik door de juiste medewerker geholpen zonder onnodige doorverwijzingen.	41,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	45%	50%	55%	60%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De informatie van de gemeente is duidelijk en begrijp ik goed'.	58,3%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	60%	70%	72%	72%

¹ Na de invoering van het nieuwe zaakstelsel wordt de peilwaarde van deze nieuwe indicator uit het stelsel gehaald.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

9.1.1 Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.

- We stimuleren het gebruik van het participatieplatform om de (digitale) participatie eenduidig, transparant en laagdrempelig te organiseren.
- We ontwikkelen een eigen trainingsprogramma om medewerkers te trainen met de methodiek uit het denkkader participatie.
- We borgen daar waar mogelijk de methodiek participatie binnen werkprocessen, waardoor participatie een groter onderdeel wordt van reguliere werkzaamheden van medewerkers.
- De samenwerking met onderwijs wordt steeds intensiever. Dit maakt dat wordt onderzocht op welke manier de samenwerking op een structurele wijze kan worden ingezet. Om op die manier een bijdrage te leveren aan het binden en boeien van jong talent in Hengelo, dat wordt geborgd in de organisatie.

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

- We herschrijven standaardbrieven en automatische berichten, zoals een ontvangstbevestiging in Helder Hengelo's. We trainen medewerkers op helder taal gebruik (Helder Hengelo's) en betrekken inwoners bij onze teksten.
- We sturen op onze meetbare doelstellingen dienstverlening. Dit maken we concreet en werken aan de borging en sturing ervan in de organisatie. We brengen onder andere in beeld hoe we werken en sturen op onze reactietijden.
- Op onze website houden we rekening met onze lezers. We schrijven zo helder mogelijk en geven begrijpelijke informatie over producten en diensten. We digitaliseren de aanvraag manieren en maken dit zo simpel mogelijk. We verbeteren onze website(s) en digitale toegankelijkheid waar nodig. We hebben daarbij aandacht voor inwoners die dat digitaal niet kunnen (digitale inclusie).
- We zetten waar nodig opdrachten op om meer eenduidigheid en helderheid te krijgen in de communicatiekanalen die we inzetten. Dus wanneer zetten we welk kanaal (zoals telefonisch, webformulier, e-mail) open voor inwoners?
- We hebben aandacht voor & implementeren waar nodig wetgeving zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en digitale toegankelijkheid, Single Digital Gateway, Wet digitale overheid.
- Wij coachen onze medewerkers om inwonercontacten (nog) prettiger te maken.
- We meten de tevredenheid van onze inwoners en onze communicatiekanalen.

- We zorgen voor een lerende omgeving waarin we ons de vraag blijven stellen of onze dienstverlening voldoet aan onze uitgangspunten dienstverlening. We wisselen ontwikkelingen, positieve en negatieve ervaringen en signalen met elkaar uit, zodat we onszelf continu blijven verbeteren.

Wat blijven we doen?

Bestuur

- We gaan vroegtijdig in gesprek met de raad en leggen regelmatig open voorstellen voor aan de raad.
- We werken bestuurlijk (en ambtelijk) samen in bovenlokale gremia om zo de belangen van Hengeloërs en Twentenaren te behartigen. Voorbeelden hiervan zijn G40, VNG, Euregio/MONT en BOSS/Twente Board. Per 2026 coördineert Hengelo gedurende twee jaar de samenwerking in MONT-verband.
- Onze strategische agenda (onder andere mobiliteit/TEN-T en innovatie/technologie) verbinden we met die van Europa, onder andere door deelname aan netwerken als Eurocities en Polis.
- We blijven inzetten op het verhogen van de slagkracht van de regionale samenwerking, bijvoorbeeld door de stedelijke samenwerking te verstevigen. Dat geldt in het bijzonder voor de samenwerking met Enschede, waarbij we ons vanuit onze eigen autonomie en identiteit, o.a. vanuit SHE, gezamenlijk positioneren als grootstedelijke Twentse agglomeratie met 250 duizend inwoners.
- De gezamenlijke lobby van de drie steden richt zich op diverse thema's, met als focus verstedelijking in brede zin, energiearmoede en kansengelijkheid.
- Specifiek voor 2026 extra inzet t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen en het coalitievormingsproces daarna.

Participatie

- De inwoner staat centraal in het ons handelen. Daarmee geven we richting, luisteren we en bieden we ruimte aan inwoners, ondernemers en (keten)partners. Wij zoeken ze actief op en brengen ze in positie.
- We blijven inzetten op het evalueren van participatietrajecten en leren hiervan.
- We blijven inzetten op de doorontwikkelingen van de methodiek participatie om op die manier aan te blijven sluiten bij de behoefte en de betrokkenheid van onze inwoners.
- We blijven inzetten op de samenwerking met het onderwijs, zowel basis-, middelbaar en beroepsonderwijs.

Dienstverlening

- We geven (doorlopend) aandacht aan de dienstverlening aan de hand van de leidende motieven (persoonlijk, duidelijk, respectvol en betrouwbaar) en de uitgangspunten dienstverlening. Wij willen dat de inwoner zich welkom, gehoord, gezien en begrepen voelt.
- Het klantcontactcentrum beantwoordt vragen en meldingen via telefoon, contactformulier, e-mail en andere (sociale) communicatiekanalen (zoals Whatsapp).
- Op de gemeentelijke website geven we begrijpelijke informatie over producten en diensten.
- Voor inwoners die niet digitaal kunnen of willen communiceren, blijven we bereikbaar via de niet-digitale kanalen (digitale inclusie).
- Als inwoners niet tevreden zijn, dan zijn we in contact over deze klachten (klachtencoördinatie).

Burgerzaken/publieksdienstverlening

- We leveren paspoorten, ID-kaarten, rijbewijzen, uittreksels en verklaringen.
- We voeren 'publiekszaken' werkzaamheden uit, zoals:
 - beheren burgerlijke stand en Basisregistratie personen (BRP);
 - voltrekken huwelijken en geregistreerde partnerschappen;
 - uitvoeren Wet op de Lijkbezorging;
 - bijhouden begraafplaatsadministratie;
 - taken op het gebied van naturalisatie en optie.
- We organiseren verkiezingen.

Financiën

- We zorgen voor inzichtelijke financiën voor inwoners en ondernemers. Er wordt continu gestreefd om onze planning- en controlcyclus verder te ontwikkelen en te digitaliseren en de producten leesbaar, transparant en toegankelijk te maken.
- Via de Zomernota, Beleidsrapportage en de Jaarstukken informeren we de gemeenteraad over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de Beleidsbegroting.
- Externe subsidies verwerven, realiseren en verantwoorden. Wij blijven de mogelijkheden tot medefinanciering door andere overheden en partners optimaal benutten.

Treasury

- We stellen een financieringsbehoefte op en analyseren de leningenportefeuille, rekening houdend met de wettelijke normen kasgeldlimiet en renterisiconorm.
- We anticiperen op onze liquiditeitsbehoefte door het aantrekken van kort lopende en lang lopende geldleningen.
- We verstrekken geen nieuwe geldleningen en garanties aan derden met uitzondering van leningen waarbij we garantstelling kunnen delen met het Waarborgfonds Sport.
- We beheersen de risico's en volgen de financiële ontwikkelingen bij organisaties aan wie we hebben geleend.
- We beheren de deelnemingenportefeuille en zetten de daaruit vrij komende dividenden (overwegend) als algemeen dekkingsmiddel in.

Gemeentelijke belastingen, leges en tarieven

- We leggen jaarlijks in belastingverordeningen de tarieven voor gemeentelijke heffingen vast.
- We heffen via GBTwente de volgende belastingen als onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen: onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting, precariobelasting. Voor het algemeen dekkingsmiddel toeristenbelasting verwijzen we naar programma 3.
- We stellen lasten- en batenoverzichten op om de kostendekkendheid van leges en collectieve inwonerslasten te bepalen. Voor deze tarieven geldt in principe volledige kostendekkendheid.

Gemeentelijk vastgoed

- We blijven ons bezighouden met verhuur, verkoop en sloop van gebouwen.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
0.1 Bestuur	-5.442	-4.106	4.078	-	-4.078	28
0.2 Burgerzaken	-1.963	-1.830	4.049	2.582	-1.467	363
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-682	-1.223	2.053	1.305	-748	475
0.4 Overhead	-37.161	-41.629	44.687	6.139	-38.548	3.081
0.5 Treasury	5.739	2.432	9.975	12.096	2.120	-312
0.61 OZB woningen	12.586	13.364	1.315	15.329	14.014	650
0.62 OZB niet-woningen	16.623	16.981	140	17.231	17.091	110
0.63 Parkeerbelasting	1.987	2.073	128	2.269	2.142	69
0.64 Belastingen overig	873	763	35	390	355	-408
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	209.522	221.367	-	224.377	224.377	3.010
0.8 Overige baten en lasten	-1.188	-2.095	7.464	505	-6.959	-4.864
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-64	-72	75	-	-75	-3
0.10 Mutaties reserves	-12.976	-7.385	15.777	18.506	2.729	10.114
Totaal 9 Bestuur en ondersteuning	187.854	198.640	89.776	300.729	210.953	12.313

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
0.1 Bestuur	-4.078	-4.041	-4.041	-4.041
0.2 Burgerzaken	-1.467	-1.467	-1.467	-1.467
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-748	-728	-1.084	-1.082
0.4 Overhead	-38.548	-38.158	-38.360	-38.726
0.5 Treasury	2.120	1.759	1.476	1.201
0.61 OZB woningen	14.014	14.274	14.490	14.835
0.62 OZB niet-woningen	17.091	17.091	17.091	17.091
0.63 Parkeerbelasting	2.142	2.142	2.142	2.142
0.64 Belastingen overig	355	364	372	381
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	224.377	225.521	220.296	223.545
0.8 Overige baten en lasten	-6.959	-8.586	-5.766	-7.488
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-75	-75	-75	-75
0.10 Mutaties reserves	2.729	-319	2.895	1.899
Totaal 9 Bestuur en ondersteuning	210.953	207.777	207.969	208.214

Financiële toelichting

0.2 Burgerzaken (€ 363.000 voordeel)

Vanaf 2026 is er minder inzet ambtelijke uren op dit taakveld geraamd. Het betreft een verschuiving van de geraamde inzet ambtelijke uren naar taakvelden parkeren, overhead en begraaftplaatsen (en crematoria).

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 475.000 voordeel)

In 2025 is een eenmalig bedrag voor afwaardering van het paviljoen de Ontmoeting geraamd, omdat op basis van de financiële regelgeving (BBV) de boekwaarde van het pand niet hoger mag zijn dan de marktwaarde. Daarnaast zijn in 2025 nog eenmalige kosten geraamd voor de sloop van het pand Tweekelerweg 249 (25-FP-9.15). In de Zomernota 2025-2029 is uitbreiding van formatie aangevraagd voor vastgoed door meer werkzaamheden als gevolg van onder andere aankoop van panden (25-FP-9.20). Dit leidt tot hogere geraamde loonkosten vanaf 2026. In 2025 wordt gebruik gemaakt van inzet van tijdelijke inhuur (25-FP-9.15).

0.4 Ondersteuning organisatie (€ 3.081.000 voordeel)

Het voordeel in 2026 ten opzichte van 2025 wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de begroting 2025 is opgevoerd inclusief het incidentele budget voor het digitaliseren van de archieven. Tevens zijn er in 2025 incidentele uitgaven voor Hengelo's werken.

Per 2026 is het budget voor Leren & Ontwikkelen (26-NB-9.2) structureel verhoogd in het kader voor de doorontwikkeling van onze organisatie c.q. het realiseren van onze opgaven.

Een deel van de kosten van de programmanager Talent (26-NB-8.1) zijn geraamd in beleidsprogramma 9 voor de periode 2026-2028. De overige kosten zijn geraamd op de programmalijnen imago, wonen, werken en leven (op andere taakvelden in deze Beleidsbegroting).

In 2025 zijn alle kosten van het programmamanagement en een deel met andere samenwerkingspartners (o.a. Enschede, Almelo en Twenteboard) op dit taakveld geraamd.

Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Door scherper te begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028 heeft er ook een aframing plaatsgevonden.

Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de toerekening van uren.

Overzicht overhead

Overhead per domein	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Directie	2.097	2.061	2.061	2.049
Sociaal Domein	2.176	2.063	2.408	2.366
Bedrijfsvoering	34.430	34.184	34.046	34.437
Fysiek Domein	1.917	1.922	1.917	1.917
Subtotaal	40.620	40.230	40.432	40.769
Doorberekende overhead	-2.072	-2.072	-2.072	-2.043
Totaal	38.548	38.158	38.360	38.726

0.5 Treasury (€ 312.000 nadeel)

Treasury bestaat uit financiering in brede zin en de baten en lasten in verband met deelnemingen.

Financiering

We hadden verwacht dat we vorig jaar nog een financiering zouden moeten aantrekken. Dit bleek niet nodig waardoor we in 2026 minder rentelasten hebben dan verwacht. In 2026 verwachten we iets minder rente te kunnen doorbelasten aan taakvelden. Dit komt voornamelijk omdat we kritisch hebben gekeken naar de investeringsplanning en deze hebben geactualiseerd (25-FP-9.14). Daarnaast ontvangen we minder rente op onze uitgezette middelen.

Deelnemingen

Op het onderdeel deelnemingen ontstaat aan de batenkant een nadeel van € 167.000.

Structureel nemen de dividenden met € 555.000 toe. In 2025 zijn de dividenden in de Zomernota jaarschijf 2025 nog hoger bijgesteld, namelijk met € 723.000. Daarom is de uitkomst van de vergelijking hier nadelig, terwijl de structurele tendens € 555.000 voordelig is. De verschillen zijn dus incidenteel en komen vanuit Twence (2025 nog € 92.000 hoger), Enexis (2025 nog € 41.000 hoger), BNG bank (2025 nog € 13.000 hoger), Crematoria (2025 nog € 4.000 hoger) en een eenmalige slotuitkering in 2025 van CSV Amsterdam van € 17.000.

Structureel ontvangen we door aankoop van aandelen Twence in 2024 vanaf 2025 € 405.000 meer dividend. Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente heeft na een aantal jaren geen of beperkte dividenduitkering nu structureel dividend in het vooruitzicht gesteld, waarvan Hengelo € 60.000 gaat ontvangen. Verder hebben we reëel (zonder veiligheidsmarge) geraamd voor de overige partijen. We verwachten een toename van de dividenden BNG (€ 25.000) en Enexis (€ 65.000). De mutatie in het jaar 2029 is € 162.000 hoger. Dit is de nieuwe jaarschijf, die nog niet op het peil van de voorgaande jaarschijven was.

0.61 OZB woningen (€ 650.000 voordeel)

De indexering van de inkomsten en de areaaluitbreiding verklaren de hogere baten (25-FP-9.12). Daarnaast zijn de kosten van het waarderen, heffen en innen in 2025 incidenteel verlaagd als gevolg van het voordelig resultaat GBTwente 2024 (25-FP-9.13).

0.62 OZB niet-woningen (€ 110.000 voordeel)

Evenals bij de OZB woningen, is de indexering van de inkomsten de oorzaak van de hogere baten.

0.63 Parkeerbelasting (€ 69.000 voordeel)

We hebben ten opzichte van 2025 hogere inkomsten uit parkeerbelastingen. Dit komt overwegend door de in 2026 doorgevoerde indexatie van de parkeertarieven (conform begrotingsrichtlijnen 4%).

0.64 Belastingen overig (€ 408.000 nadeel)

Het nadeel wordt veroorzaakt door het afschaffen van de hondenbelasting (26-NB-9.1).

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds (€ 3.010.000 voordeel)

In bijlage 10.3 van de Zomernota 2025-2029 bent u uitgebreid geïnformeerd over de 'Financiële effecten gemeentefonds' op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. De belangrijkste ontwikkelingen waren:

- Compensatie van constante naar lopende prijzen vanaf 2026.
- Landelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven (inclusief negatieve stelpost van € 1 miljoen in verband met achterlopen landelijke actualisatie van verdeelmaatstaven vanaf 2025).
- Gemeentelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven.
- Prijs- en volumeaccessen in het gemeentefonds.
- Damping terugval gemeentefonds vanaf 2026 (slechts compensatie van ongeveer 1/6 deel van het tekort voor gemeenten).
- Gedeeltelijke compensatie voor Jeugd door het Rijk (de helft van het landelijke tekort 2024) vanaf 2025.
- Groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd (incidentele middelen voor 2026 en 2027).
- Met ingang van 2028 voor Jeugd(zorg): eigen bijdrage Jeugdzorg en taakstellingen door het Rijk voor sturen op trajectduur jeugdzorg en indexeren opbrengst hervormingsagenda Jeugd.
- Vrijval aanvullende post op Rijksbegroting voor hervormingsagenda Jeugd vanaf 2026.
- Bijstelling ruimte onder plafond BTW compensatiefonds.

- Diverse taakmutaties, waaronder uitstel vervanging abonnementstarief Wmo, impulsbudget sociale infrastructuur (zie bijlage 10.3.2 van de Zomernota 2025-2029).

Er is sprake van een terugval in de gemeentefondsuitkering van 2027 naar 2028 met ruim € 5,2 miljoen. Dit komt met name door het groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd (incidenteel middelen in 2026 en 2027) en met ingang van 2028 de kortingen voor de eigen bijdrage Jeugdzorg, sturen op trajectduur jeugdzorg en indexeren opbrengst hervormingsagenda Jeugd.

0.8 Overige baten en lasten (€ 4.864.000 nadeel)

Onvoorziene uitgaven (€ 186.000 voordeel)

Het restant van het verschil wordt veroorzaakt door scherper begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028.

Stelposten gemeentefonds (€ 5.321.000 nadeel)

Grote mutaties zijn:

- De oplopende structurele kosten voor de nieuwe Cao gemeenten, die loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027. In de Zomernota 2025-2029 zijn de financiële effecten van de loonstijging, onregelmatigheidstoeslag en thuiswerkvergoeding opgenomen. De overige maatregelen zijn mede afhankelijk van de uitwerking in nadere regelgeving of het beroep dat op de nieuwe regelingen wordt gedaan. Dit is op dit moment nog niet te kwantificeren en hierdoor lopen we nog financiële risico's.
- De nieuwe verwachte loonontwikkelingen vanaf 1 april 2027. Dit betreffen de reële loonontwikkelingen voor de gemeente boven de prijsindex, die moeten worden bekostigd uit het volumeaccres van het gemeentefonds. Op basis van het Centraal Economisch Plan 2025 worden vanaf 2027 nog hogere loonindexen dan prijsindexen verwacht.
- De incidentele middelen voor het groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd in 2026 en 2027.
- Het structurele voordelige effect door de invoering van de eigen bijdrage jeugd vanaf 2028. Het kunnen realiseren hiervan is afhankelijk van wetgeving, die vanuit het Rijk moet plaatsvinden.
- De extra taakstelling op de trajectduur in de jeugdzorg. Waarbij het belangrijk is om aan te geven dat wij binnen de opgave Jeugd nu al inzetten op sturing van de trajectduur.
- De oplopende kosten voor areaaluitbreidingen in het fysieke domein, zoals deze gebruikelijk worden geraamd in de meerjarenraming.

Overige mutaties (€ 257.000 voordeel)

Bij de behandeling van de Zomernota 2024-2028 is voor hybride werken een bedrag opgenomen. In de begroting 2025 is deze post "geparkeerd" op dit taakveld. In de begroting 2026 heeft de overheveling plaatsgevonden naar het juiste taakveld. Daarnaast is bij de behandeling van de Zomernota 2024-2028 een amendement aangenomen om de stagevergoeding door te trekken naar 2026. Dit bedrag staat ook nog even "geparkeerd".

Tevens is er vanaf 2026 minder inzet in ambtelijke uren ten behoeve van externe subsidieverwerving.

0.10 Mutaties reserves (€ 10.114.000 voordeel)

De onttrekkingen en toevoegingen in de reserves kennen een eigen dynamiek in de begroting. Incidentele lasten worden gedekt uit reserves. Voor de grondexploitaties geldt een 'gesloten circuit' in de begroting. Verrekeningen vinden via de algemene reserve grondexploitatie plaats en drukken niet op het begrotingssaldo. Daarnaast zijn in het verleden in Zomernota's en Beleidsbegrotingen meerjarige overschotten of tekorten verrekend met de algemene reserve.

De grootste reservemutaties betreffen:

Algemene reserve (€ 8.042.000 voordeel)

Er is ruim € 1,5 miljoen meer onttrokken uit de algemene reserve in 2026 ten opzichte van 2025. Er is bijna € 6,5 miljoen minder toegevoegd aan de algemene reserve in 2026 ten opzichte van 2025. Per saldo een voordeel van ruim € 8 miljoen.

Grote mutaties in 2025 zijn:

Onttrekkingen uit de algemene reserve voor:

- Ingroeipad en transformatiebudget sociaal domein.
- Moties Zomernota 2024-2028: M03 Gelden ruimte voor ondernemen en M15 Fonds voor leefbare wijken.
- Motie Beleidsbegroting 2025-2028: M13 Optimaliseren & versterken ondermijning.
- Gebiedsontwikkeling KMS.
- Eenmalige bijdrage aan Welbions wat betreft 't Swafert.

Daarnaast is het jaarrekeningsaldo 2024 verwerkt. Tevens vindt een toevoeging van het resultaat voor het jaar 2025 in de Zomernota 2025-2029 aan de algemene reserve plaats.

Grote mutaties in 2026 zijn:

Onttrekkingen uit de algemene reserve voor:

- Dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2023-2027
- Dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2024-2028
- Gedeeltelijke dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2025-2029
- Motie M15 Zomernota 2024-2028: Fonds voor leefbare wijken
- Motie Beleidsbegroting 2025-2028: M13 Optimaliseren & versterken ondermijning
- Gebiedsontwikkeling KMS

Grote mutaties in de meerjarenramingen 2027-2029 zijn:

Onttrekkingen uit de algemene reserve voor:

- Incidentele lasten 2027 in Zomernota 2023-2027
- Incidentele lasten 2028 voor onderwijshuisvesting
- Motie M13 - Optimaliseren & versterken ondermijning (Beleidsbegroting 2025-2028; alleen jaarschijf 2027)
- Gebiedsontwikkeling KMS (voor de jaren 2027 en 2028)

Reserve aanjaagbudget talentopgave (€ 242.000 nadeel)

In de Zomernota 2024-2028 zijn in de tabel Talentopgave (paragraaf 6.3 Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen) alle budgetten getoond, die in 2025 ten laste komen van de reserve aanjaagbudget talentopgave. Op basis van het amendement Verhoging stagevergoeding is in 2026 extra budget beschikbaar gesteld. Daarnaast is een aantal budgetten van 2024 naar 2025 overgeheveld voor prijsvraag cultuur, evenementenbeleid en programmamanagement.

Het budget voor community-aanjager KMS en stimuleringsbudget (25-FP-8.4) is in de Zomernota 2025-2029 gefaseerd beschikbaar voor de jaren 2025-2027. Tevens is het programmaplan Talent voor de periode 2026-2028 door de gemeenteraad op 11 juni 2025 vastgesteld en verwerkt in de Zomernota (26-NB-8.1).

Alle bovengenoemde budgetten voor de talentopgave worden onttrokken uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten (€ 2.480.000 nadeel)

In de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten kunnen nog niet bestede incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, tijdelijk worden geparkeerd voor omschreven doelen die nog steeds actueel zijn. Bij de 2e Beleidsrapportage 2024 zijn budgetten uit 2024 voor een bedrag van € 3,3 miljoen overgeheveld naar 2025. Hierdoor zijn de baten in 2025 hoger dan in de begroting 2026. Zie voor de uitgebreide toelichting paragraaf 7.1.3 Incidentele baten en lasten (toelichting programma 9).

Reserve vastgoedbedrijf (€ 779.000 nadeel)

In 2025 is een eenmalige onttrekking geraamd uit de reserve voor de sloopkosten pand Tweekelerweg 249 en inhuur vastgoedbedrijf (25-FP-9.15) Daarnaast wordt een eenmalige afwaardering van het pand paviljoen de Ontmoeting onttrokken uit de reserve. Dit wordt veroorzaakt doordat op basis van de financiële regelgeving (BBV) de investering plus de oude boekwaarde niet hoger mag zijn dan de nieuwe marktwaarde van het pand.

Reserve onderwijshuisvesting (€ 164.000 nadeel)

Voor het Integraal Huisvestingsplan (IHP) storten wij 8% van de geplande investeringsomvang in jaar T in jaar T-2 en T-1 in de reserve onderwijshuisvesting. Deze incidentele middelen gebruiken wij om de voorbereidingskosten van businesscase tot aan het definitief ontwerp te dekken. Deze stortingen zijn conform de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5: scenario 2b). In 2025 is daarnaast de eerste onttrekking geraamd voor de businesscase voor De Kiem (25-FP-4.1).

Reserve Compensatiefonds Bomenverordening (€ 115.000 nadeel)

We verwachten in 2025 een incidentele onttrekking uit de Reserve Compensatiefonds Bomen (25-FP-5.6). Deze onttrekking is niet geraamd voor 2026 en leidt dus tot een nadeel ten opzichte van 2025.

Reserve Tozo (€ 378.000 nadeel)

Het ROZ heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) voor de gemeente Hengelo en ook voor haar 16 opdrachtgevende gemeenten uitgevoerd. Voor de meerjarige uitvoeringslasten is een reserve gevormd. De begrote meerjarige uitvoeringskosten Tozo zijn geactualiseerd (25-FP-6.4). Dit leidt tot een nadeel in 2026.

Reserve Organisatieontwikkeling (€ 68.000 nadeel)

In 2025 is het saldo van de reserve organisatieontwikkeling volledig besteed in het kader van Hengelo's werken. Het restant van deze reserve is ingezet ter dekking van het projectmatig creëren. De reserve organisatieontwikkeling is hiermee uitgeput.

Reserve Vluchtelingen (€ 6.848.000 voordeel)

In de Zomernota 2025-2029 zijn diverse onttrekkingen uit de reserve geraamd. Voor 2026 is een aanvullende onttrekking van bijna € 3 miljoen uit deze reserve nodig om het verbouwingsbudget te dekken. Daarnaast onttrekken wij voor de uitvoering van de beleidsagenda middelen uit deze reserve (25-FP-6.3). Tot slot is vorig jaar in de Zomernota € 1,5 miljoen als stelpost opgenomen om eventuele doorlopende verplichtingen bij te kunnen stellen (24-FP-6.3).

Reserve Bodemsanering (€ 1.235.000 voordeel)

In 2026 is een eenmalige onttrekking geraamd voor de bodemsanering Oude Ketelmakerij. In 2025 was een kleine onttrekking uit deze reserve geraamd.

Reserve gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (€ 392.000 voordeel)

Voor de agiostortingen in KMS Grote Stelplaats B.V. en plan en bijkomende kosten voor de ontwikkeling van de Koninklijke Machinefabriek Stork is in 2026 een hogere onttrekking geraamd dan in 2025.

Algemene reserve grondexploitatie (€ 713.000 voordeel)

Het resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door de verlaging van voorziening niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) in 2025 als gevolg van overzetten van gronden ten behoeve van het Zonnepark Boeldershoek van NIEGG naar erfpacht en 'af te sluiten projecten' met een positief resultaat.

In 2026 is een éénmalige bijdrage bodemsanering geraamd ten behoeve van de Oude Ketelmakerij Hart van Zuid. De raming van tussentijdse winstnemingen zijn in 2026 lager dan in 2025. Ook de toevoeging aan de voorziening voor in exploitatie genomen (IEGG) is ook lager in 2026.

Reserve dekking kapitaallasten (€ 2.517.000 nadeel)

Verschillen bij de begroting in de reserve dekking kapitaallasten worden vrijwel altijd veroorzaakt door een toevoeging in de reserve, die het voorgaande jaar nog niet was geraamd. Naast het verschil door de toevoeging verandert ook het ritme van de verschillende onttrekkingen.

Het nadeel wordt met name veroorzaakt door een dotatie vanuit de reserve vluchtelingen in de reserve dekking kapitaallasten in 2026. Daarnaast is de totale onttrekking uit de reserve in 2026 hoger dan 2025.

Reserve Duurzaamheid (€ 374.000 nadeel)

Het nadeel wordt door de volledige uitvoering van het programma Duurzaamheid, zoals beschreven in het bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026 (zaaknummer: 3598092).

Risico's

Digitalisering

De toenemende digitalisering van de samenleving en onze organisatie biedt kansen op het gebied van efficiency en gebruiksgemak. Nieuwe wet- en regelgeving vanuit het Rijk vraagt ook van ons dat we onze dienstverlening verder digitaliseren. Dit brengt ook risico's en aandachtspunten met zich mee. Digitale inclusie blijft een belangrijk aandachtspunt: niet alle inwoners beschikken over voldoende digitale vaardigheden om zelfstandig gebruik te maken van onze digitale overheidsdiensten. Daarnaast vragen de implementatie van digitale wetgeving en technologische innovaties om tijd, middelen en investeringen, zowel in systemen als in medewerkers. Het risico is dat we onvoldoende invulling kunnen geven aan de snelle digitalisering en veranderende wetgeving.

Cyberoorlog

Een ander groeiend risico is de dreiging van cyberaanvallen. De kans op digitale aanvallen neemt toe. De NCTV en AIVD waarschuwen expliciet voor de dreiging van statelijke actoren richting Nederlandse overheden, inclusief gemeenten.

Het bekendste voorbeeld van een cyberaanval is een hack. In het conflict Oekraïne Rusland zien we dat cyberaanvallen een vast onderdeel zijn van oorlogsvoering. We weten dat Russische hackersgroepen Europese overheden en gemeentelijke websites hebben platgelegd met DDoS-aanvallen. Hier moeten we ons tegen beschermen.

Het is daarom belangrijk dat we onze bedrijf kritische processen goed hebben ingericht en blijvend investeren in informatiebeveiliging.

Artificial intelligence

De ontwikkelingen op het gebied van artificial intelligence (AI) zijn de afgelopen jaren erg hard gegaan. Naarmate AI-technologieën steeds meer geïntegreerd raken in diensten en besluitvormingsprocessen kunnen we een verhoogd risico lopen. AI-systemen kunnen vooroordelen bevatten en de uitkomsten van AI kunnen we niet blindelings volgen. AI-systemen verzamelen en analyseren vaak enorme hoeveelheden gegevens, inclusief persoonlijke informatie van inwoners. Bij het gebruik van AI lopen we het risico op datalekken. We moeten daarom alert zijn welke informatie we delen met AI. Daarnaast kan het gebruik van AI leiden tot desinformatie terwijl we als organisatie hard werken om een betrouwbare overheid te zijn.

Mondiale geopolitieke ontwikkelingen

We lopen een risico in relatie tot diverse apps en clouds die beheerd worden buiten Europa. We zijn in sterke mate afhankelijk van de werking van deze apps. En daarnaast verwerken ze gegevens van ons. Het uitvallen van de beschikbaarheid bedreigt de continuïteit van onze bedrijfsvoering.

Krapte arbeidsmarkt

Volgens de toekomstverkenning van A&O fonds Gemeenten staat de gemeentelijke arbeidsmarkt nog zeker 10 jaar onder druk. In 2030 zal 10% van het huidige personeelsbestand gepensioneerd zijn. Om onze gemeentelijke doelen en opgaven te realiseren, is het essentieel dat we voldoende personeel hebben om deze uit te voeren. De druk vanuit het Rijk om nieuwe wetgeving te implementeren draagt verder bij aan de werkdruk. Door de krapte op de arbeidsmarkt lopen we het risico dat de kwaliteit van onze uitvoering afneemt, zowel in effectiviteit als efficiëntie. De toenemende werkdruk kan uiteindelijk de continuïteit van onze dienstverlening in gevaar brengen.

Nadere uitwerking nieuwe CAO gemeenten

In deze Beleidsbegroting is rekening gehouden met de nieuwe Cao gemeenten, die loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027. De financiële effecten van de loonstijging, onregelmatigheidstoeslag en thuiswerkvergoeding zijn in de Beleidsbegroting opgenomen. De overige maatregelen zijn mede afhankelijk van de uitwerking in nadere regelgeving of het beroep dat op de nieuwe regelingen wordt gedaan. Dit is op dit moment nog niet te kwantificeren en hierdoor lopen we nog financiële risico's.

Vervolgonderzoeken herijking gemeentefonds

De vervolgonderzoeken naar de herijking van het gemeentefonds zijn door het Rijk nog niet afgerond. De kans bestaat dat het verdeelmodel voor het gemeentefonds alsnog wordt aangepast. Het risico op een nadelige herverdeling blijft bestaan. Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet van invloed is op (de herijking van) het gemeentefonds met ingang van 2027.

Mogelijke (stelsel)wijzigingen Jeugd en Wmo

Daarnaast is het Rijk voor zowel Jeugd als Wmo bezig met het onderzoeken van een nieuw bekostigingsmodel, waarbij de indexatie van de bekostiging en de verdeling van de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten moeten gaan aansluiten bij de bestuurlijke afspraken daarover tussen Rijk en VNG. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk. We kunnen nu nog niet inschatten welke beleidsmatige en financiële consequenties dit heeft voor gemeenten.

Ook komt de commissie van Ark komt in het 1e kwartaal van 2027 met een nieuw advies over de voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd en de mogelijke stelselwijziging in de jeugdzorg. Het Rijk zal de uitkomsten van de commissie-Van Ark II meewegen in de Voorjaarsnota 2027.

Bezuinigingen

Bezuinigingen brengen verschillende risico's met zich mee voor de gemeentelijke organisatie. Belangrijk is in tijden van bezuinigingen ook te kijken naar het bijstellen van ambities. Het niet bijstellen kan zorgen voor een daling in kwaliteit van onze dienstverlening. Daarnaast willen we onze beloften nakomen en een betrouwbare overheid zijn.

We moeten het beleid helder kunnen uitleggen. Juist door participatie kunnen we draagvlak creëren en inwoners betrekken bij de keuzes die gemaakt moeten worden. Tegelijkertijd kan de kwaliteit van participatie onder druk komen te staan door bezuinigingen, terwijl juist draagvlak en betrokkenheid essentieel zijn in tijden van verandering.

Bij bezuinigingen is het belangrijk om niet alleen naar de korte termijn te kijken maar ook de gevolgen op de lange termijn mee te nemen. Op de korte termijn kunnen kosten worden bespaard, maar dit kan op de lange termijn leiden tot achterstanden in onderhoud, IT-ontwikkelingen en daarmee het mislopen van kostenbesparing door efficiency. Ook kunnen hierdoor extra risico's ontstaan doordat IT-infrastructuur verouderd is. Denk hierbij aan de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de IT-infrastructuur en de mogelijkheden om eenvoudiger slachtoffer van een hack te zijn.

Koers vasthouden bij politieke verschuivingen

Het is belangrijk om de verandering tijd en ruimte te geven. Het inzetten van een grote verandering kan spanning met zich meebrengen en zorgt voor weerstand. Daarbij is het belangrijk dat we sturing blijven geven aan de ingezette doelstelling, want veranderen heeft tijd nodig. Voor de continuïteit en het behalen van onze doelstelling is het een risico dat er raadsverkiezingen zijn. Een nieuwe raad en college zal zich weer opnieuw verhouden tot de ingezette koers.